

Perspectiefnota 2023

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Inleiding	3
Voorwoord	3
2. Leeswijzer	6
Leeswijzer	6
3. Uitkomsten	7
Perspectiefnota nader beschouwd	7
4. Beleidsvelden / hoofdtakvelden	11
1. Bestuur en ondersteuning	11
2. Veiligheid	15
3. Verkeer en vervoer	17
4. Economie	21
5. Onderwijs	24
6. Sport, cultuur en recreatie	26
7. Sociaal domein	33
8. Volksgezondheid en milieu	41
9. Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke vernieuwing	45
10. Overhead en ondersteuning organisatie	49
11. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	53
5. Paragrafen	57
Weerstandsvormogen en risicobeheersing	57
Onderhoud kapitaalgoederen	59
6. Financiële begroting	60
Toelichting begroting (baten en lasten)	60
Bijlagen	62
I. Overzicht geraamde baten en lasten per taakveld	62
II. Geactualiseerd meerjarenprogramma 2023-2027	63
III. Overzicht verloop algemene reserve	69

1. Inleiding

Voorwoord

Wat is opgenomen in de perspectiefnota?

Hierbij bieden wij u de perspectiefnota 2023 aan. Een zo compact mogelijk voorstel van de kaders waarbinnen wij de begroting 2024 moeten maken. In de termen van de beleidsklok zou u het een Keuzenotitie kunnen noemen. De perspectiefnota is te benaderen via <https://bladel.begrotingsapp.nl/>.

Een perspectiefnota is, naast actualisatie van de huidige begroting, ook op de toekomst gericht. Hij wordt in enkele maanden aan het begin van het ene jaar gemaakt voor het hele volgende jaar. Niemand kent de toekomst en het is elk jaar een opgave om deze toekomst zo goed mogelijk in te schatten en waarbij Nederland voor grote opgaven staat: veel woningen bouwen, de stikstofuitstoot naar beneden brengen en de uitstoot van broeikasgassen fors reduceren. Voor deze opgaven zijn grote investeringen nodig en verregaande samenwerking tussen rijk, waterschappen, provincies en gemeenten. Voor deze samenwerking en het doen van investeringen is wel een financieel fundament nodig. Juist dat lijkt nu (nog) te ontbreken: er heerst onzekerheid over de financieringssystematiek voor de gemeente(n) vanaf 2026, en er ontbreken (financiële) spelregels voor het delen van risico's en het gezamenlijk sturen op doelen.

Onzekerheid troef

Het lijkt eentonig te worden. De afgelopen jaren was het ook in het voorjaar onzeker hoe de financiële vooruitzichten voor de komende jaren zouden zijn. Twee jaar geleden omdat er nog geen nieuw kabinet was. Vorig jaar vanwege de onduidelijkheid in het regeerakkoord van het kabinet over de nieuwe financieringssystematiek vanaf 2026. Die duidelijkheid zou in de meicirculaire 2022 komen. In die meicirculaire werd echter verwezen naar een onderzoek van mevrouw Lazeroms dat voor de zomer 2022 het licht moest zien. Het rapport Lazeroms kwam wel voor de zomer, maar de duidelijkheid niet. Na de zomer lonkte de septembercirculaire. Zou daarin meer zekerheid geboden worden over het structurele financiële perspectief van gemeenten? Helaas. Dat niet.

Omdat er nog wordt gewerkt aan een nieuwe financieringssystematiek is er veel onzekerheid over de financiële positie van gemeenten vanaf 2026. In de aanloop naar een nieuwe financieringssystematiek vanaf 2026 heeft het rijk in de septembercirculaire 2022 € 1 miljard extra beschikbaar gesteld voor het jaar 2026. In de voorjaarsnota van het rijk, verschenen op 28 april jl., heeft de Minister van Financiën medegedeeld dat deze bijdrage structureel wordt. We kunnen dus vanaf 2027 een aanvullende algemene uitkering van ca. € 921.000,- verwachten.

De vraag is natuurlijk of er een nieuwe systematiek komt en hoe die systematiek er dan uit ziet? Een en ander wordt financieel vertaald in de meicirculaire van dit jaar. De vraag is natuurlijk hoe duidelijk de circulaire gaat zijn. Los daarvan: de meicirculaire verschijnt doorgaans pas eind mei. En dat is voor het financiële perspectief voor de komende jaren in deze perspectiefnota te laat. Zoals u van ons kunt verwachten zullen wij, zodra de meicirculaire 2023 door ons financieel vertaald is, de financiële consequenties van de komende meicirculaire ter kennis brengen aan uw raad, zodat u dit kunt betrekken bij de besluitvorming over deze perspectiefnota.

Wat evenwel niet in het voordeel van de gemeente(n) werkt is de oplopende staatsschuld (door o.a. hogere rente op de staatsschuld, meer vluchtelingen die opgevangen moeten worden, het nog niet voldoen aan de NAVO-norm t.a.v. het defensiebudget, uitkopen van boeren in het kader van het reduceren van de stikstofuitstoot wordt duurder, er wordt extra geld uitgetrokken t.b.v. de aardbevingsschade in Groningen en de toeslagenaffaire en het energieplafond zullen vermoedelijk om ook extra geld vragen). Deze extra opgaven zullen voor het rijk voor een deel tot extra structurele nadelen leiden welke zelfs kunnen oplopen tot enkele miljarden euro's. En dan is het de vraag hoe hoog de gemeenten op de prioriteitenlijst van het kabinet staan. Het vermoeden is dat we niet helemaal bovenaan die lijst staan. En dat kan dan gevolgen hebben voor het bedrag dat de gemeenten kunnen verwachten.

Wij verwachten dan ook dat de financiële druk de komende jaren alleen maar verder zal toenemen. Met name wat we zelf "ravijnjaren 2026 en 2027" als dieptepunt noemen. Vanaf dan wil het kabinet, zoals hiervoor aangegeven, de bekostiging van alle taken die ze naar de gemeente(n) afschoof "anders" gaan

invullen. Hoe? Dat is nog altijd onduidelijk. En dat is precies waar we nu tegen aan lopen. Onder normale omstandigheden moeten wij onzekerheden reëel mee wegen. Nu wordt de grootste onzekerheid door "Den Haag" veroorzaakt. Komen er geen structurele bijdragen van het rijk dan moeten we ons wederom beraden hoe we ons huishoudboekje weer sluitend krijgen. In deze perspectiefnota doen we hiervoor een eerste voorzet.

Want, wanneer we de septembercirculaire 2022 zouden volgen, komen we (heel) veel geld tekort in 2026 en 2027. En dan zijn er nog niet alle nieuwe gemeentelijke ambities ingevuld. Dat zou betekenen dat er - op termijn - plannen gemaakt moeten worden om rigoureuze bezuinigingen door te voeren, of om te stoppen met de woningbouw en energietransitie. Dat kan natuurlijk niet de bedoeling zijn. Bovendien heeft het kabinet door laten schemeren wel "ergens" mee te komen.

Wanneer de meicirculaire er is, en we weten met meer zekerheid hoeveel geld er in het vat zit voor de gemeenten, kunnen we de omvang van de noodzakelijke ombuigingsmogelijkheden nader duiden. Dat kan veel rust geven in deze onzekere tijden.

Meer geld naar het platteland?

Minister-President Mark Rutte wil ook kijken of er meer geld naar het platteland kan. Rutte verklaarde onlangs dat de 'modellen' waarmee Nederland berekent waar openbaar vervoer, scholen of politiestations moeten komen, weinig rekening houden met het feit dat er ook gebieden zijn waar op een grote oppervlakte minder mensen wonen. Dit naar aanleiding van de uitslag van de Provinciale Statenverkiezingen die relevant zijn voor de Eerste Kamer. Hij geeft aan dat 'dit niet het enige antwoord is op de verkiezingsuitslag, maar het is wel een van de punten waar we als kabinet over moeten praten'. Volgens hem zijn er in Nederland grote verschillen ten aanzien van hoe mensen beleven dat ze onderdeel zijn van een gemeenschap. Hoe en op welke wijze er meer geld naar het platteland moet en of dit ten koste gaat van de randstad, vertelde Rutte er niet bij. Het blijft dus nu ook weer afwachten of dit wellicht nog gaat leiden tot een (nieuwe) aanpassing van de verdeling van het gemeentefonds.

Het kabinet moet gaan beslissen over een andere bekostigingssystematiek, verruiming van het lokale belastinggebied en het definitief schrappen van de opschalingskorting. Welke effecten dat uiteindelijk gaat hebben op het gemeentefonds, is ongewis. Ook het voorspellen van de toekomstige ontwikkeling van het gemeentefonds blijft lastig.

Conclusie

Met deze perspectiefnota heeft u het totaalbeeld van het meerjarenperspectief. Per hoofdstukveld geven wij u in de volgende hoofdstukken een overzicht van de budgettaire ontwikkelingen. In deze perspectiefnota zijn ten aanzien van de budgetten de belangrijkste (dreigende) tekorten of overschotten op jaarbasis 2023 geanalyseerd. Overige afwijkingen zijn op dit moment buiten beschouwing gelaten en komen bij de najaarsnota of bij de jaarstukken aan de orde. Er is derhalve nog sprake van onzekerheden die bij de jaarstukken uiteraard nog leiden tot aanvullende afwijkingen.

De voorlopige conclusie is dat op het financieel meerjarenperspectief door de doorwerking van de autonome ontwikkelingen (extra loon- en prijsstijgingen) een groot beslag gelegd wordt. In de perspectiefnota is ook een groot pakket van nieuwe en gewijzigde wensen opgenomen met flinke financiële consequenties (zie meerjarenprogramma). Ook zijn er aanzienlijke extra budgetverruiming opgenomen voor gemeenschappelijke regelingen. Budgetverruiming die de reguliere loon- en prijsstijgingen ver te boven gaan.

Wij spreken daarom onze nadrukkelijke zorgen uit over de steeds uitdijende begrotingen van gemeenschappelijke regelingen in zijn algemeenheid, maar in bijzonder de begrotingen van de Samenwerking Kempengemeenten, KempenPlus en de ODZOB. Gelukkig is de omvang van de algemene reserve (weerstandvermogen) nog meer dan voldoende om hiermee onze risico's op te kunnen vangen.

Gemeenten komen vanaf 2026 structureel middelen tekort om hun taken uit te voeren. Dit tekort loopt daarna elk jaar verder op. Dit is het gevolg van het eenzijdig afschaffen van de normeringssystematiek door het kabinet en de terugkeer van de volledige opschalingskorting in 2026. Pas na structurele afspraken over financiën kunnen gemeenten investeren in zaken 'die een langere adem vergen'. Het volledig en definitief schrappen van de opschalingskorting hoort daar bij.

De eerste planjaren zien er vanuit de financiële bril gezien nog relatief goed uit. Maar vanaf planjaar 2027 slaat dat om naar een structureel tekort van € 66.000,-. Indien er daarnaast geen aanvullende middelen van het rijk naar de gemeente(n) toekomen dan zullen we t.z.t. noodgedwongen worden om ons huishoudboekje nogmaals te moeten opschudden. Ons college zal dan samen met uw raad weer een pakket van ombuigingsvoorstellen moeten vaststellen met als doel om weer te komen tot een sluitende meerjarenraming. Vanzelfsprekend hopen wij dat het niet zover komt.

Wij willen het beleid voortzetten om te werken vanuit een stabiel financieel kader, zoals dat nu voorligt. Uw raad wordt gevraagd deze financiële stabiliteit mee vorm te geven. Wij verwachten dat u met deze nota verdere invulling kunt geven aan uw controlerende en kaderstellende rol.

Burgemeester en wethouders van Bladel

de secretaris,
drs. E.L.C.M. Mol

de wnd. burgemeester,
W.I.I. van Beek

2. Leeswijzer

Leeswijzer

Kenmerken van deze perspectiefnota zijn

- Als een hoofdtakveld qua uitvoering op schema ligt en er geen nieuwe ontwikkelingen zijn, dan behoeft dit in de bestuurlijke rapportage geen nadere toelichting. Het uitgangspunt is 'geen bericht is goed bericht'.
- In de perspectiefnota zijn ook voorstellen voor nieuw beleid opgenomen (via het meerjarenprogramma); dit als kaderstelling voor de begroting 2024 (integrale afweging).
- Met financiële afwijkingen worden bedoeld autonome financiële ontwikkelingen die bij het opstellen van de begroting ruim een half jaar eerder nog niet voorzien waren. Autonome afwijkingen kunnen zowel betrekking hebben op de exploitatiebegroting als investeringsbesluiten (kredieten).
- Per beleidsveld geven wij u een overzicht van de budgettaire ontwikkelingen zoals die zich gedurende de eerste vier maanden van dit jaar hebben voorgedaan. Dat betekent dat per beleidsveld de budgettaire wijzigingen die wij u voorstellen opgenomen worden.

Deze perspectiefnota bestaat uit een aantal onderdelen.

Meerjarenprogramma

We rapporteren de voornaamste afwijkingen van de in de begroting goedgekeurde investeringen. Zo nodig vragen wij u toestemming voor (nieuwe) investeringskredieten.

Opbouw en indeling

Hierna wordt de inhoud van de perspectiefnota 2023 toegelicht.

Hoofdstuk 3 beschrijft waar we vandaan komen, waar gaan we naartoe en hoe staan we er voor. Het geeft een totaaloverzicht van de in de perspectiefnota geraamde afwijkingen en wensen.

Hoofdstuk 4 rapporteert over de uitvoering van de hoofdtakvelden uit de begroting 2023-2027. Per hoofdtakveld worden de hiervoor genoemde onderdelen toegelicht. Waar dat aan de orde is, worden per hoofdtakveld een aantal ontwikkelingen genoemd die zich nog zullen of kunnen aandienen. De herkomst van de ontwikkelingen is velerlei. Soms gaat het om ontwikkelingen die vanuit rijksbeleid moeten worden opgepakt, soms ook zijn het ontwikkelingen vanuit eigen gemeentelijk beleid. De ontwikkelingen zijn op dit moment nog niet financieel vertaald in het meerjarenperspectief, maar ze zijn toch vermeld om daarmee bepaalde risico's aan te geven. Tenslotte wordt per hoofdtakveld aangegeven hoeveel dit mag kosten.

Hoofdstuk 5 geeft een korte toelichting over een aantal (verplichte) paragrafen en Hoofdstuk 6 bevat de samenvatting van de financiële wijzigingsvoorstellen voor 2023-2027.

In de financiële overzichten zijn +/- bedragen nadelen (hogere kosten en/of lagere inkomsten) en +/- bedragen voordelen (lagere kosten en/of hogere inkomsten). Daarnaast zijn de bedragen afgerond op eenheden van € 1.000,- hetgeen op een aantal onderdelen mogelijk geringe afrondingsverschillen met zich mee kan brengen.

3. Uitkomsten

Perspectiefnota nader beschouwd

Algemeen

In dit hoofdstuk wordt het meerjarenperspectief 2023-2027 toegelicht en bijgesteld aan de hand van een aantal elementen. Deze elementen worden onderstaand afzonderlijk belicht. We presenteren eerst het meerjarenperspectief van het bestaande beleid. Daarna volgen de financiële consequenties van het meerjarenprogramma. Daarna zal vervolgens inzicht worden verschaft in het geactualiseerde meerjarenperspectief na verwerking van alle in deze begroting gepresenteerde mutaties.

De perspectiefnota 2023 is het kaderstellende document op het gebied van beleid en financiën. De nota geeft een eerste schets van de beleids- en financiële ontwikkelingen voor de volgende begroting. Het uitgangspunt is dat alleen wordt gerapporteerd op beleidsrelevante afwijkingen.

In de perspectiefnota wordt een totaalinzicht van de meerjarenraming gegeven en bestaat deze uit de volgende elementen:

eerste deel

- Beleidsmatige afwijkingen ten opzichte van de huidige begroting van ieder hoofdtaakveld betreffende uitvoering en ontwikkelingen.
- Actualisatie en herprioritering meerjarenprogramma 2023-2027.
- Overige nieuwe beleidsvoornemens betreffende het te voeren beleid voor de toekomst die geen uitstel kunnen dulden.
- Indicatieve financiële consequenties van de meicirculaire 2023 en bijstelling herverdeeleffect herijking gemeentefonds.
- Solide financieel beleid is het uitgangspunt.

tweede deel

- Financiële vertaling mutaties op basis van financiële kaderstelling 2024.
- Structurele doorwerking effecten jaarrekening 2022.
- Structurele en incidentele autonome ontwikkelingen (mee – en tegenvallers) op basis van actuele begrotingsgegevens 2023.
- Actualiteiten binnen de diverse paragrafen (bedrijfsvoering, lokale heffingen, onderhoud kapitaalgoederen, verbonden partijen, weerstandsvermogen, financiering, grondbeleid).

In de perspectiefnota wordt met deze tweedeling enerzijds inzicht gegeven in de politieke keuzes ten aanzien van het te voeren beleid voor de toekomst en anderzijds informeren we over de voortgang van de uitvoering van de lopende begroting en het actualiseren van (het inzicht in) de financiële positie van de gemeente.

Gedurende de periode van de meerjarenramingen is het loon- en prijspeil constant gehouden. Anders verwoord wil dit zeggen dat met loon- en prijsstijgingen ná 2024 (voor zowel de uitgaven als de inkomsten) geen rekening is gehouden.

De financiële resultaten van de meicirculaire 2023 zullen wij t.z.t. middels een raadsmededeling nog ter kennis brengen aan uw raad, zodat u deze kunt betrekken bij de besluitvorming over de perspectiefnota 2023.

1. Vertrekpunt meerjarenperspectief

Het gemeentelijk beleid ligt vast in diverse beleidsdocumenten, dan wel geschiedt op basis van uitvoering van wettelijke taken. Vertrekpunt van deze perspectiefnota is gebaseerd op eerder door uw raad aanvaard beleid. De baten en lasten hiervan zijn meerjarig verwerkt in de meerjarenraming. Het huidige meerjarenperspectief na de 4e begrotingswijziging 2023 is als volgt:

meerjarenperspectief (bedragen x € 1.000,-)	2023	2024	2025	2026	2027
structureel begrotingsresultaat na 4e wijziging 2023	v 3.117	v 2.089	v 2.782	v 343	v 343
incidenteel begrotingsresultaat na 4e wijziging 2023	n -160	n -133	n -153	v 33	v 33
totaal begrotingsresultaat	v 2.957	v 1.956	v 2.629	v 376	v 376

(- = nadeel en + = voordeel)

2. Actualisatie en herprioritering meerjarenprogramma

Het bestaande meerjarenprogramma hebben wij geactualiseerd en op onderdelen geherprioriteerd. Daarnaast zijn er een aantal nieuwe activiteiten die ons inziens ook nog een plaats moeten krijgen in het meerjarenperspectief. Deze mutaties vloeien enerzijds voort uit besluitvorming door uw raad en anderzijds door nieuwe ontwikkelingen. Hieronder zijn in tabelvorm de aanvullende financiële consequenties weergegeven.

meerjarenperspectief (bedragen x € 1.000,-)	2023	2024	2025	2026	2027
structurele mutaties meerjarenprogramma	n -102	n -445	n -1.386	n -606	n -808
incidentele mutaties meerjarenprogramma					
totaal mutaties meerjarenprogramma	n -102	n -445	n -1.386	n -606	n -808

(- = nadeel en + = voordeel)

In de Financiële verordening gemeente Bladel 2023 is geregeld dat nieuwe investeringen, waarvoor al politieke kaderstelling aanwezig is op basis van door uw raad vastgestelde beheerplannen, beleidsnotities en/of besluiten en (uitbreidings)investeringen gericht op interne bedrijfsvoering en ramingen van geringe omvang, bij de vaststelling van de begroting geautoriseerd worden. Op basis van deze criteria hebben wij de noodzakelijke en gewenste investeringen/budgetten voorzien van een A- of B-rubricering. De zgn. A-investeringen en budgetten voldoen aan de hiervoor geformuleerde criteria. Reden waarom wij uw raad voorstellen om de uitvoering van deze investeringen/budgetten voor planjaar 2023, na vaststelling van de perspectiefnota door uw raad, op te dragen aan ons college. Voor de zgn. B-investeringen zal daarentegen nog steeds afzonderlijke besluitvorming door uw raad plaatsvinden.

3. Autonome bijstellingen bestaand beleid

Binnen de kaders en spelregels van de financiële kaderstelling (zie raadsvoorstel R23.016 / 23.04421) worden structurele en incidentele ontwikkelingen, knelpunten, afwijkingen of noodzakelijke aanpassingen in bestaand beleid doorvertaald naar de perspectiefnota. Hierdoor geeft de perspectiefnota inzicht in de voortgang van de beleidsdoelstellingen zoals opgenomen in de begroting en de beleidsontwikkelingen ingegeven door interne en externe factoren.

De perspectiefnota geeft de situatie per begin mei weer. De autonome mee- en tegenvallers over de eerste 4 maanden van 2023 en financiële consequenties voortvloeiende uit de jaarrekening 2022 hebben het volgende effecten op het meerjarenperspectief. De belangrijkste ontwikkelingen zijn de financiële doorwerkingen van loon- en prijsstijgingen. Met name de gemeentelijke bijdrage aan verbonden partijen stijgen daardoor exceptioneel. Behalve deze autonome loon- en prijsmutaties stijgen de gemeentelijke bijdragen aan Samenwerking Kempengemeenten en KempenPlus daarnaast extra als gevolg van een aantal budgetverruiming.

De diverse mutaties worden bij het betreffende hoofdstaakveld nader toegelicht.

De structurele voor- en nadelen worden voor een belangrijk deel veroorzaakt door de navolgende belangrijkste afwijkingen, te weten:

Nadelen:

- actualisatie en herprioritering meerjarenprogramma
- actualisatie rente kort en lang geld
- actualisatie lonen (raad/college en ambtelijke organisatie) a.g.v. hogere loonmutaties (inclusief gevolgen van het nieuwe CAO)
- actualisatie dekkingsreserve kapitaallasten investeringen
- bijdrage Samenwerking Kempengemeenten o.b.v. begroting 2024
- bijdrage Veiligheidsregio o.b.v. begroting 2024
- onderhoud sportvelden
- rooien en planten bomen / groenbestek KempenPlus o.b.v. groenbeheerplan
- bijdrage KempenPlus o.b.v. begroting 2024
- inkomensvoorzieningen (BUIG / participatie o.b.v. actualisatie KempenPlus)
- uitvoering wet maatschappelijke ondersteuning door MD
- bijdrage GGD o.b.v. begroting 2024
- uitvoering klimaatadaptie
- bijdrage ODZOB o.b.v. begroting 2024

Voordelen:

- vrijval deelbudget Opnieuw verbinden (dekking begroting 2024 GRSK)
- actualisatie afschrijvingen / stelpost rentelasten
- opbrengst onroerende zaakbelastingen (indexering tarieven)
- actualisatie accressen en maatstaven algemene uitkering
- vrijval stelpost lonen en prijzen
- opbrengst toeristenbelasting (arbeidsmigranten)
- uitvoering jeugdhulp door MD

In dit perspectief zijn de consequenties van de meicirculaire slechts deels (anticiperend) verwerkt. Wij verwachten dat de meicirculaire 2023 eind mei ontvangen wordt. Zodra de meicirculaire door ons doorgekeurd is, zullen wij de financiële resultaten hiervan ter kennis brengen van uw raad, zodat deze betrokken kan worden bij de besluitvorming over deze perspectiefnota.

meerjarenperspectief (bedragen x € 1.000,-)	2023	2024	2025	2026	2027
mutaties perspectiefnota structureel (incl. reserves)	n -1.165	v 30	n -524	v 549	v 399
mutaties perspectiefnota incidenteel (incl. reserves)	n -34	n -51	v 4	v 37	v 22
totaal mutaties perspectiefnota	n -1.199	n -21	n -520	v 586	v 421

(- = nadeel en + = voordeel)

4. Geactualiseerd meerjarenperspectief

Na de hiervoor genoemde (doorlopende) activiteiten 1 t/m 3 wordt in onderstaand overzicht het geactualiseerde meerjarenperspectief gepresenteerd.

Deze mutaties zijn in hoofdstuk 4 van de perspectiefnota uitgewerkt en samengevat in hoofdstuk 6. Het financiële beeld dat uit deze onderdelen samen naar voren komt is het volgende:

Geactualiseerd meerjarenperspectief (bedragen x € 1.000,-)		2023	2024	2025	2026	2027
structureel:						
begrotingsresultaat na 4e wijziging 2023	v	3.117	v 2.090	v 2.781	v 343	v 343
mutaties perspectiefnota	n	-1.165	v 30	n -524	v 549	v 399
mutaties meerjarenprogramma	n	-102	n -446	n -1.387	n -606	n -808
structureel meerjarenperspectief	a	v 1.850	v 1.674	v 870	v 286	n -66
incidenteel:						
begrotingsresultaat na 4e wijziging 2023	n	-160	n -133	n -153	v 33	v 33
mutaties perspectiefnota	n	-34	n -51	v 5	v 37	v 22
mutaties meerjarenprogramma		0	0	0	0	0
incidenteel meerjarenperspectief	b	n -194	n -184	n -148	v 70	v 55
totaal begrotingsresultaat	a+b	v 1.656	v 1.490	v 722	v 356	n -11
reeds geraamde mutaties algemene reserve		n -2.957	n -1.956	n -2.629	n -376	n -376
aanvullende mutaties tlv / tgv algemene reserve		n -1.301	n -466	n -1.907	n -20	n -387

(- = nadeel en + = voordeel)

5. Actueel beeld beschikbare algemene reserve

In dit onderdeel geven wij u een actueel beeld van de geschatte stand van de algemene reserve voor de periode 2023-2027. In dit overzicht is rekening gehouden met de voorgestelde resultaatbestemming van de jaarrekening 2022, waarbij een netto toevoeging aan de algemene reserve van € 7.069.000,- voorgesteld is. Tevens is - zoals gebruikelijk - rekening gehouden met de toevoegingen en onttrekkingen aan de algemene reserve op basis van de al eerder door uw raad genomen besluiten hiertoe.

Binnen het huidige beleid is bepaald dat de ratio algemene reserve minimaal 1 (= kwalificatie voldoende) dient te zijn. Ten aanzien van de geraamde stand van de algemene reserve willen wij -met nadruk- niet onvermeld laten dat het vooralsnog geprognosticeerde resultaten betreffen. Daadwerkelijke bestedingsvoorstellen dienen steeds beoordeeld te worden aan de werkelijke gerealiseerde resultaten. In de vastgestelde nota's weerstandsvermogen en risicomanagement, alsmede reserves en voorzieningen is bepaald dat bestedingsvoorstellen ten laste van de algemene reserve slechts zijn aan te bevelen, wanneer er middelen resteren boven de omvang van de risicoprofielen.

Het meerjarig geprognosticeerde verloop van de algemene reserve kan dan als volgt weergegeven worden:

(bedragen x € 1.000,-)	begroting 2023	begroting 2024	begroting 2025	begroting 2026	begroting 2027
a. totaal noodzakelijke omvang (weerstandsvermogen)	942	942	942	942	942
b. geïnventariseerde risico's (gemiddeld)	673	673	673	673	673
c. stand algemene reserve begin van het jaar	13.719	13.688	14.828	14.302	14.310
d. stand algemene reserve eind van het jaar	13.688	14.828	14.302	14.310	14.299
e. algemene reserve (vrije ruimte eind van het jaar): d - a	12.746	13.886	13.360	13.368	13.357
f. ratio algemene reserve eind van het jaar d / a	14,53	15,74	15,18	15,19	15,18
g. betekenis	uitstekend	uitstekend	uitstekend	uitstekend	uitstekend

4. Beleidsvelden / hoofdtaakvelden

1. Bestuur en ondersteuning

Algemeen

Wij zijn een gemeente die dicht bij onze inwoners, ondernemers, instellingen en verenigingen wil staan. Wij denken mee. Onze dienstverlening is klantgericht. We verplaatsen ons in de behoeften van de ander in plaats van te wijzen op regels en onmogelijkheden. Wij communiceren snel, toegankelijk en betrouwbaar. Het is belangrijk dat we zoveel mogelijk inwoners bereiken en mee laten doen. Wij willen weten wat er speelt. Wij faciliteren en regisseren. Wij kunnen niet alles oplossen, maar samen kunnen we wel het verschil maken. Daarom werken we zoveel mogelijk samen. We maken verbinding met diverse partners. Lokaal en regionaal.

We maken duidelijke keuzes. Wat we doen, doen we goed. Efficiënt en effectief. We zijn betrouwbaar en proactief. We staan nadrukkelijk open voor vernieuwing en kiezen voor aansluiting bij (maatschappelijke) ontwikkelingen en veranderingen. Daarom zijn we als bestuur voortdurend in beweging en op zoek naar (nieuwe) toegevoegde waarde.

We willen actief, duidelijk en open communiceren met iedereen die iets met de gemeente Bladel te maken heeft. Bij projecten willen we belanghebbenden actiever betrekken door participatie als middel in te zetten.

Meerjarenprogramma

Algemene reserve

De realisatie van de latende locaties Den Tref, Den Herd en voormalige praktijkschool hebben we meerjarig geherprioriteerd (zie VHROSV) en doorgeschoven naar 2026. De verkoopopbrengsten van Kloostertuin / medisch centrum worden doorgeschoven naar 2025. De beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan de algemene reserve hebben we dienovereenkomstig meerjarig aangepast. In deze perspectiefnota is ook een voorstel opgenomen om een extra krediet van € 2.543.000,- beschikbaar te stellen voor de realisatie van het gemeenschapshuis aan de Markt. Analooq aan eerdere voorstellen over de dekking van het gemeenschapshuis stellen wij nu ook voor om het aanvullende krediet te dekken door een onttrekking aan de algemene reserve en toe te voegen aan de dekkingsreserve kapitaallasten investeringen.

Dekkingsreserve kapitaallasten investeringen

De realisatie van de latende locaties Den Tref, Den Herd en voormalige praktijkschool hebben we meerjarig geherprioriteerd (zie VHROSV). Ook de verkoopopbrengsten van Kloostertuin/medisch centrum worden doorgeschoven. De beoogde toevoegingen aan de dekkingsreserve kapitaallasten investeringen hebben we dienovereenkomstig meerjarig aangepast. Ook wordt € 2.543.000,- extra toegevoegd voor de dekking van het extra krediet voor de realisatie van het gemeenschapshuis aan de Markt. Analooq aan eerdere voorstellen over de dekking van het gemeenschapshuis stellen wij voor om ook het aanvullende krediet te dekken door een onttrekking aan de algemene reserve en toe te voegen aan de dekkingsreserve kapitaallasten investeringen. Voorts actualisatie reserve op basis van het geactualiseerde verloop van de onderliggende investeringen.

De mutaties vanuit het meerjarenprogramma hebben pro saldo het navolgende verloop:

A/B	omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	investerings					budgettaire lasten / baten				
		2023	2024	2025	2026	2027	2023	2024	2025	2026	2027
B	Alg.reserve: reserve kpl gem.huis aan de Markt Den Herd							-941		941	
B	Alg.reserve: reserve kpl gem.huis aan de Markt praktijkschool							-670		670	
B	Alg.reserve: reserve kpl locaties MFA Hapert						-251	-1.000	1.251		
B	Alg.reserve: toev.opbrengst verkoop oude Kloostertuin						100		-100		
B	Alg.reserve: toev.opbrengst verkoop Med.Centrum						151		-151		
B	Alg.reserve: toev.opbrengst locatie Den Tref							663	-663		
B	Alg.reserve: toev.opbrengst latende locatie Den Herd							892		-892	
B	Alg.reserve: toev.opbrengst latende locatie praktijkschool							370		-370	
A	Algemene reserve: reserve kpl MFA aan de Markt						2.543				
A	Reserve kapitaallasten gemeenschapshuis aan de Markt						-2.543				
B	Reserve kapitaallasten actualisatie MIP						-12	-135	-87	-42	-10
B	Reserve kapitaallasten gemeenschapshuis aan de Markt							1.611		-1.611	
B	Reserve kapitaallasten gemeenschapshuis Den Tref							1.000	-1.000		
B	Reserve kapitaallasten locaties MFA Hapert						251		-251		
	totaal lasten bestuur en ondersteuning						239	1.790	-1.001	-1.304	-10

Bijstelling budgetten

Toelichting bijstelling budgetten

Lonen en salarissen inclusief raad en college / benoeming burgemeester

Actualisatie van de lonen o.b.v. de vastgestelde kaderstelling (zie R23.016) inclusief de nieuwe CAO-verhoging voor de gemeentelijke sector per 2 januari 2023. In raadsvoorstel R22.086 dat op 22 december 2022 ter besluitvorming is voorgelegd aan uw raad is opgenomen dat de incidentele kosten van de benoemingsprocedure voor de nieuwe burgemeester, geraamd op maximaal € 23.000,- als budget zullen worden opgenomen in de perspectiefnota 2023. Daarnaast stijgen de lasten met betrekking tot de raad en de commissies structureel met circa € 6.000,- vanwege lidmaatschap beroepsvereniging raadsleden, extra reis- en verblijfkosten en presentiegelden vanwege de toename van raadsinformatiebijeenkomsten. Voorts hogere representatiekosten als gevolg van o.a. afscheid burgemeester Bosma, overlijden oud-burgemeester Maas en deelname Drakenbootfestival De Kempen.

Raad en raadscommissies

De budgetten omtrent de presentiegelden (toename van de informatiebijeenkomsten), reis- en verblijfskosten, bijdragen, contributies en lidmaatschappen zijn structureel verhoogd.

Accountantskosten

Vanaf 2023 vallen de controlewerkzaamheden van P&O niet meer onder de GRSK, maar worden de werkzaamheden weer door de gemeente Bladel zelf uitgevoerd. Dit leidt tot additionele controlewerkzaamheden voor de accountant bij de gemeente Bladel, wat invloed heeft op de opdrachtwaarde voor de boekjaren vanaf 2023.

Representatiekosten B&W

De representatiekosten voor de burgemeester en wethouders worden in 2023 eenmalig verhoogd.

Bijdrage MRE m.b.t. regionale opgaven

Lonen en prijzen stijgen ieder jaar, er is sprake van inflatie. Goederen en diensten worden duurder, de kosten van personeel stijgen door de nieuwe CAO. Om dezelfde werkzaamheden op hetzelfde niveau te kunnen blijven uitvoeren, dienen inkomsten en uitgaven met elkaar in evenwicht te blijven. Voor de Metro-poolregio Eindhoven betekent dit dat de inwonerbijdragen voor Regionale opgaven, Brainport Development en het RHCe jaarlijks worden geïndexeerd conform een vastgestelde systematiek. Op basis van de (financiële) uitgangspunten welke door het Algemeen Bestuur vastgesteld werden is de indexering inwonerbijdrage vastgesteld op 3,56% ten opzichte van het begrotingsjaar 2023 (2022-2023 was 2,23%). Zie voorts R23.027).

Bestuursopdracht Ontwikkelstrategie

In december 2021 is de Ontwikkelstrategie de Kempen door de colleges van de vier Kempengemeenten vastgesteld. De ontwikkelstrategie is een ruimtelijke strategie op het gebied van wonen, werken en mobiliteit en legt de focus primair op de periode tot 2030. Het is een bundeling van bestaand beleid. Inmiddels is regionaal (Zuidoost-Brabant) de conclusie getrokken dat dit vanwege de schaa sprong niet genoeg is. Om richting te geven aan dat wat meer nodig is, wordt er vanuit de Metropoolregio Eindhoven gewerkt aan richtinggevend e keuzes voor fysieke ontwikkelingen in de periode na 2030 in een regionale ontwikkelstrategie voor Zuidoost-Brabant. De ontwikkelstrategieën voor de Kempen en Zuidoost-Brabant richten zich op wonen, werken en mobiliteit. Die fysieke ontwikkelingen hebben een potentiële impact op de brede welvaart in de Kempen. Het onderzoek naar aanleiding van de voorliggende bestuursopdracht moet meer balans brengen in de fysieke en sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen in de Kempen in de periode 2030-2040.

De totale kosten voor de uitvoering van de bestuursopdracht zijn geraamd op € 200.000,-. Het aandeel van de gemeente Bladel hierin is na de inzet van een verdeelsleutel € 56.000,-. De gemeente Eersel zal optreden als penvoerder. Dit houdt in dat de gemeente Eersel als opdrachtgever optreedt richting contractanten in het kader van de uitvoering van de bestuursopdracht. De gemaakte kosten worden direct doorbelast aan de gemeenten Bergeijk, Bladel en Reusel-De Mierden.

Gemeentelijke leges rijbewijzen

De legesopbrengsten wegens rijbewijzen zullen naar verwachting in 2023 stijgen met circa € 16.000,-.

De autonome ontwikkelingen voor het bestaande beleid hebben pro saldo het navolgende verloop:

omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	i/s	budgettaire voordelen / nadelen				
		2023	2024	2025	2026	2027
lonen en salarissen inclusief raad en college	s	-100	-145	-152	-152	-152
benoemingsprocedure burgemeester	i	-23				
raad en raadscommissies	s	-6	-6	-6	-6	-6
accountantskosten	s	-4	-4	-4	-4	-4
representatiekosten B&W	s	-6				
bijdrage MRE m.b.t. regionale opgaven	s		-20	-20	-20	-20
bestuursopdracht Ontwikkelstrategie	i	-56				
gemeentelijke leges rijbewijzen	s	16				
overige afwijkingen	s	-1	-1	-2	-1	-1
mutaties bestuur		-180	-176	-184	-183	-183

(- = nadeel en + = voordeel)

Bijstelling reserves

Toelichting bijstelling reserves

Algemene reserve / algemene reserve grondexploitatie

De tussentijdse winstuitnames van de grondexploitaties zijn bijgesteld op basis van de geactualiseerde exploitatiebegrotingen (zie beleidsveld VHROSV). Vanuit het Kempisch Bedrijvenpark (KBP) zullen we, vooruitlopend op de liquidatie van het KBP, een winstuitkering van € 1.875.000,- ontvangen in 2023. Nadat de liquidatie definitief in 2024 heeft plaatsgevonden zullen we alsnog een aanvullende winstuitkering in 2024 tegemoet kunnen zien. De winstuitnames van de grondexploitatie en winstuitkering van het KBP worden toegevoegd aan de algemene reserve.

Dekkingsreserve kapitaallasten investeringen

Actualisatie reserve op basis van het geactualiseerde verloop van de onderliggende investeringen. De belangrijkste bijstellingen worden veroorzaakt door het actualiseren van de reserve t.b.v. het gemeenschapshuis aan de Markt. Daarnaast kan € 111.000,- vrijvallen en wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

De bijstelling van de reserves heeft samengevat het navolgende verloop:

omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	i/s	budgettaire voordelen / nadelen				
		2023	2024	2025	2026	2027
alg.reserve grondexploitatie tussentijdse winstuitname	i	14	98	-99		
alg.reserve winstuitkering KBP	i	-1.875				
alg.reserve vrijval landbouwgrond	i	-111				
dekkingsreserve kpl. investeringen: actualisatie	s	-412	-377	-118	101	88
dekkingsreserve kpl. investeringen: vrijval landbouwgrond	i	111				
mutaties reserves		-2.273	-279	-217	101	88

(- = nadeel en + = voordeel)

Beleidskaders

- Strategische Kempengenda

Samenvatting financiële consequenties

Na de hiervoor genoemde (doorlopende) activiteiten volgt in onderstaand overzicht "Wat het mag kosten?"

(bedragen x € 1.000,-)	Begroting	Wijziging	Begroting	Mutatie meerjarenraming			
	2023	ppn	na wijziging	2024	2025	2026	2027
Lasten							
bestuur en ondersteuning	-2.404 n	-211 n	-2.615 n	-178 n	-184 n	-183 n	-183 n
beheer overige gebouwen en gronden	-97 n		-97 n				
Totaal lasten	-2.501 n	-211 n	-2.712 n	-178 n	-184 n	-183 n	-183 n
Baten							
bestuur en ondersteuning	270 v	31 v	301 v	2 v			
beheer overige gebouwen en gronden	197 v		197 v				
Totaal baten	467 v	31 v	498 v	2 v			
Geraamd saldo van baten en lasten	-2.034 n	-180 n	-2.214 n	-176 n	-184 n	-183 n	-183 n
beoogde storting in reserves	-8.568 n	-3.948 n	-12.516 n	4.714 v	-2.276 n	-2.898 n	-16 n
beoogde onttrekking aan reserves	10.476 v	1.914 v	12.390 v	-3.203 n	1.057 v	1.694 v	94 v
Geraamd resultaat	-126 n	-2.214 n	-2.340 n	1.335 v	-1.403 n	-1.387 n	-105 n

(- = nadeel en + = voordeel)

2. Veiligheid

Maatschappelijk effect

De gemeente Bladel streeft naar een samenleving waar mensen veilig kunnen wonen, werken en recreëren. De gemeente vervult hierbij een regierol en geeft op een integrale wijze vorm aan veiligheid en is daarbij een betrouwbare partner voor andere disciplines binnen het integrale veiligheidsbeleid. Haar registrerende rol in het lokale integrale veiligheidsbeleid wordt op een doelmatige wijze vormgegeven door uitvoering te geven aan het Integrale Veiligheidsplan De Kempen (IPV) 2019-2022. Het welslagen van het veiligheidsbeleid is onlosmakelijk verbonden met een gedegen, consequente integrale handhaving.

Daarnaast is de ambtelijke organisatie voorbereid op incidenten die zich voor kunnen doen binnen de gemeentegrenzen. Veiligheid is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente, politie, Openbaar Ministerie, Veiligheidsregio, maatschappelijke organisaties, ondernemers en de inwoners van Bladel. Het lokaal veiligheidsbeleid moet leiden tot een vergroting van de objectieve en subjectieve veiligheid en daarmee van de leefbaarheid, alsmede tot een verkleining van de veiligheidsrisico's in de gemeente Bladel.

Meerjarenprogramma

Renovatie dak brandweerkazerne Hapert

Geplande renovatie van het dak van de brandweerkazerne in Hapert.

Formatie-uitbreiding buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA)

Er is behoefte aan extra BOA-capaciteit, mede vanwege het toenemend aantal meldingen.

A/B	omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	investeringen					budgettaire lasten / baten				
		2023	2024	2025	2026	2027	2023	2024	2025	2026	2027
A	Renovatie dak brandweerkazerne Hapert					-32					-1
A	formatieuitbr.buitengewoon opsporingsambt.						-35	-72	-72	-72	-72
	totaal lasten veiligheid						-35	-72	-72	-72	-72

Bijstelling budgetten

Toelichting bijstelling budgetten

Bijdrage Veiligheidsregio

Op basis van de ontwerpbegroting 2024 van de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost, waarin opgenomen een reguliere indexering van 4,28%, stijgt de gemeentelijke bijdrage. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar R23.025.

Opsporing en opruiming explosieven

In het kader van aanvullende onderzoeken naar niet gesprongen explosieven (NGE) bij het project GGO De Hoeve Netersel zijn extra kosten gemaakt. Deze kosten kunnen uiterlijk vóór 1 april 2024 voor 68% worden gedeclareerd bij het rijk en zullen alsdan via de meicirculaire 2024 (zie algemene dekkingsmiddelen) worden terugontvangen.

De autonome ontwikkelingen voor het bestaande beleid hebben pro saldo het navolgende verloop:

omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	i/s	budgettaire voordelen / nadelen				
		2023	2024	2025	2026	2027
bijdrage Veiligheidsregio	s	-51	-59	-71	-71	-71
onderzoek bommenregeling (decl. 68% via alg.uitkering)	i	-46				
overige afwijken	s	2	-1	-2	-1	4
mutaties veiligheid		-95	-60	-73	-72	-67

(- = nadeel en + = voordeel)

Beleidskaders

Integraal Veiligheidsplan 2019-2022

Samenvatting financiële consequenties

Na de hiervoor genoemde (doorlopende) activiteiten volgt in onderstaand overzicht "Wat het mag kosten?"

(bedragen x € 1.000,-)	Begroting 2023	Wijziging ppn	Begroting na wijziging	Mutatie meerjarenraming			
				2024	2025	2026	2027
Lasten							
integrale veiligheid:							
preventie en vergunningverlening	-79 n		-79 n				
handhaving	-376 n	-42 n	-418 n				
rampenbestrijding/crisisbeheersing	-1.468 n	-87 n	-1.555 n	-133 n	-145 n	-144 n	-140 n
Totaal lasten	-1.923 n	-129 n	-2.052 n	-133 n	-145 n	-144 n	-140 n
Baten							
integrale veiligheid:							
preventie en vergunningsverlening	13 v		13 v				
handhaving							
rampenbestrijding/crisisbeheersing	76 v		76 v				
Totaal baten	89 v		89 v				
Geraamd saldo van baten en lasten	-1.834 n	-129 n	-1.963 n	-133 n	-145 n	-144 n	-140 n

(- = nadeel en + = voordeel)

3. Verkeer en vervoer

Maatschappelijk effect

Mensen en goederen verplaatsen verantwoord en veilig. De openbare ruimte is ingericht volgens de kernbegrippen veilig, heel en schoon, waardoor een prettige woonomgeving in stand wordt gehouden.

Meerjarenprogramma

Herinrichting Oude Provincialeweg

Voor de herinrichting van de Oude Provincialeweg te Hapert is in december 2022 een krediet van € 2.350.000,- beschikbaar gesteld met daarbij een bijdrage van € 750.000,- vanuit het krediet vervanging riolering 2022. Binnen deze kredietraming was rekening gehouden met twee eenvoudige tijdelijke bushalteplaatsen aan de N284. Gelet op de aanvullende eisen van de provincie voor deze bushaltes en de benodigde aanpassingen van de verkeerslichten voor voetgangers zal het krediet worden verhoogd. Wij stellen voor om hiervoor een aanvullend krediet beschikbaar te stellen van € 302.000,-.

Formatie-uitbreiding buitendienst medewerkers

Afgelopen jaren is de buitendienst afgeschaald als gevolg van natuurlijk verloop. Echter verandert de rol van de buitendienst van een minder uitvoerend orgaan naar meer toezichthoudend (oren en ogen). De servicegedachte naar de inwoners wordt steeds belangrijker en de buitendienst ziet haar takenpakket uitbreiden en anders worden. Met de toevoeging van formatie bij de buitendienst draaien we het uitsterf-beleid terug. Elke buitendienst medewerker heeft dan een specifiek aandachtsgebied. Dit sluit ook aan met de marktontwikkelingen dat werk vaker wordt uitbesteed als regie gemeente en dat het van belang is dat uitgevoerde werkzaamheden worden gecontroleerd.

Uitvoering Verkeersvisie Bladel 2024-2027 / Infrastructurele maatregelen centrumvisie / verkeersvisie / gepland groot onderhoud wegen / vervanging openbare verlichting

Op basis van de financiële kaderstelling (zie 23.04421) houden we - in geval van consolidatie - rekening met een percentage voor de kapitaalmarktrente van 3,00%. In de begroting 2023 waren we nog uitgegaan van een percentage van 0,75%. Deze aanpassing brengt voor het meerjarenprogramma hogere rentelasten met zich. De kapitaallasten van de genoemde investeringen zijn op basis hiervan aangepast. Tevens worden op basis van het vigerende beleid de geplande investeringen voor 2027 toegevoegd aan de planperiode. Wij stellen voor om een krediet beschikbaar te stellen van € 300.000,- voor de infrastructurele maatregelen centrumvisie Bladel.

Herstructurering Koolbogt Bladel

De Koolbogt is een aangewezen woon-zorg zone. In deze wijk kunnen bewoners, ook ouderen en hulpbehoevenden, zo lang mogelijk thuis blijven wonen omdat zorg dichtbij geleverd kan worden. Het openbaar domein is toegankelijk voor iedereen, met wegen zonder obstakels. En daar wringt momenteel de schoen. Momenteel sluit de inrichting van het openbaar domein namelijk niet dan wel onvoldoende aan op deze basis van de behoefte. In 2023 gaan we samen met de bewoners een plan opstellen hoe we dit sterk kunnen verbeteren. In het meerjaren investeringsprogramma (MIP) is voor de beoogde herinrichting een raming van € 1.000.000,- opgenomen voor het jaar 2023. Voorgesteld wordt om voor het jaar 2023 een (voorbereidings)krediet van € 100.000,- beschikbaar te stellen en de resterende middelen van € 900.000,- door te schuiven naar het planjaar 2024 ten behoeve van de daadwerkelijke uitvoering van de betreffende werkzaamheden.

Uitvoering herinrichting N284

De gemeenten Reusel-De Mierden en Bladel werken samen met de provincie aan een nieuwe robuuste N284. De voorbereidingen zijn reeds gestart in 2019, met als resultaat een gedragen voorkeursalternatief. Daarna is gewerkt aan de verdere uitwerking van het tracé en de kruispunten. Het nog resterende voorbereidingskrediet zal worden ingezet voor de afrekening van de door de provincie in 2021 en 2022 gemaakte kosten voor de N284 fase 2 en de verdere uitwerking van het voorkeursalternatief inclusief de ruimtelijke gevolgen. Verwacht wordt dat voor deze uitwerking voor de jaren 2023 t/m 2026 jaarlijks een bedrag van € 150.000,- benodigd zal zijn. Op basis van een nieuwe herprioritering van de investeringsramingen

verwachten we dat de herinrichting N284 eerst vanaf 2026 en verder uitgevoerd zal kunnen worden. Dit betekent dat een deel van de te ramen investeringsramingen buiten de huidige planperiode vallen. Voor de jaren 2027 t/m 2030 wordt een raming van € 1.150.000,- per jaar voor de uitvoering van de herinrichting N284 verwacht. Hierbij is rekening gehouden met opgenomen indexatiekosten ad € 832.000,- zoals aangegeven in raadsvoorstel R23.004 met betrekking tot het Herzien voorkeursalternatief N284. Door de herprioritering komt in de planperiode 2023 t/m 2026 per saldo een investeringsraming van € 3.414.000,- te vervallen.

Verbreden recreatieve fietspaden Cartierheide

In 2022 is het tracé van de fietspaden bepaald en heeft de afstemming plaatsgevonden met het bevoegd gezag. Het bestemmingplan is opgesteld, waarbij de bestemmingplanprocedure en het vergunningentraject in Q1/Q2 2023 doorlopen wordt. Na vaststelling van het bestemmingsplan door de gemeenteraad zal de aanbestedingsprocedure in Q3/Q4 2023 opgestart worden. In verband hiermee wordt de voor 2022 in het MIP geraamde investering ad € 750.000,- doorgeschoven naar het dienstjaar 2023.

De mutaties vanuit het meerjarenprogramma hebben pro saldo het navolgende verloop:

A/B	omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	investeringen					budgettaire lasten / baten				
		2023	2024	2025	2026	2027	2023	2024	2025	2026	2027
A	Herinrichting Oude Provincialeweg	-302					-8	-15	-15	-15	-14
A	Infrastructurale maatregelen centrumvisie Bladel	-300					-7	-15	-15	-14	-14
A	Formatieuitbreiding buitendienst medewerkers						-54	-56	-56	-56	-56
B	Infrastructurale maatregelen centrumvisie Bladel 2022						8	8	8	8	8
A	Uitvoering verkeersvisie 2024-2027					-1.430		-16	-47	-79	-148
A	Verbetering / gepland groot onderhoud wegen 2024-2027					-1.502		-17	-50	-82	-155
A	Vervanging openbare verlichting 2024-2027: armaturen / masten					-121		-1	-4	-6	-14
A	Herstructurering Koolbogt Bladel	-100					-3	-5	-5	-5	-5
B	Herstructurering Koolbogt Bladel	1.000	-900				16	7	-17	-16	-16
B	Uitvoering herinrichting N284	350	300	1.014	1.750	-1.150	9	24	53	112	50
B	Verbreden recreatieve fietspaden Cartierheide (semi-verharding)	-750					9	-16	-16	-15	-14
	totaal lasten verkeer en vervoer	-102	-600	1.014	1.750	-4.203	-30	-102	-164	-168	-378

Bijstelling budgetten

Toelichting bijstelling budgetten

Wegen, straten en pleinen

Actualisatie verrekening lonen o.b.v. vastgestelde kaderstelling (zie R23.016 / 23.04421) in combinatie met een geactualiseerde tijdbesteding. Met ingang van 2023 is de verhuur van de gemeentewerf en het materieel van de buitendienst Openbare Werken, alsmede de aansturing van de buitendienstmedewerkers niet meer opgenomen in het contract van KempenPlus.

Glaspoort, een joint venture tussen KPN en pensioenfonds ABP, heeft de wens uitgesproken om glasvezel in de kernen aan te leggen, omdat KPN de telecommunicatie-infrastructuur wil veranderen. Op termijn zullen de koperen hoofd- en huisaansluitingen overgaan naar glasvezelverbindingen. Met Glaspoort hebben we in de periode 2022-2023 een document met afspraken opgesteld over de voorbereiding, realisatie, toezicht en vergoedingen rondom de aanleg van glasvezel. Het doel is dat in 2023 binnen de komgrenzen van de 5 dorpskernen wordt gestart met de uitrol van glasvezel om alle huishoudens er op aan te sluiten. In 2023 wordt een legesopbrengst verwacht van € 107.000,-. Dit bedrag zal worden ingezet voor toezichtskosten in 2023 en 2024. Na afronding van het project zal nog een degeneratievergoeding van circa € 163.000,- worden ontvangen. Dit bedrag zal t.z.t. middels de reguliere P&C-cyclus worden gereserveerd binnen de voorziening onderhoud wegen voor toekomstig herstel van openbaar groen en straatwerk. Daarnaast is van KempenGlas circa € 16.000,- terugontvangen wegens doorberekende juridische- en proceskosten over het jaar 2022.

Ten behoeve van een actualisatie van het huidige wegenbeheerplan 2020-2024 zal in 2023 een visuele weginspectie worden uitgevoerd met een aanvullende GIS-analyse en het opstellen en uitvoeren van een maatregelentoets en projectenplanning. Hiervoor wordt een aanvullend budget van € 25.000,- nodig geacht. Daarnaast stijgen de kosten voor het beheer, vegen van wegen en fietspaden, onkruidbehandeling wegen en beheer van het zwerfvuil op de Markt en de Sniederslaan ingaande 2023 structureel mede als gevolg van de doorwerking van hogere lonen en prijzen. In verband met recent gehouden verkeerstellingen en uit te voeren verkeersonderzoeken stijgen de advieskosten in 2023 eenmalig met € 5.000,-.

Openbare verlichting

Voor het project De Hoeve in Netersel dienen extra masten en armaturen te worden geplaatst. Daarnaast stijgen de kosten voor de openbare verlichting in verband met het opstellen van een nieuw beheerplan.

Projecten verkeer Kempenregio

Voor het project fietsverbindingen in de Kempen wordt ingaande het jaar 2023 een jaarlijkse bijdrage geraamd van € 5.000,-.

De autonome ontwikkelingen voor het bestaande beleid hebben pro saldo het navolgende verloop:

omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	i/s	budgettaire voordelen / nadelen				
		2023	2024	2025	2026	2027
verrekening loonkosten openbare werken / buitendienst	s	55	29	30	31	26
gemeentelijke leges kabels & leidingen	s	107				
toezicht kabels & leidingen	s	-27	-80			
KempenGlas juridische en proceskosten	s	16				
actualisatie weginspecties	s	-25				
onderhoud wegen: fietspaden / onkruidbehandeling / huur	s	-27	-14	-14	-14	-14
openbare verlichting	s	-30				
voorbereiding projecten verkeer Kempenregio	s	-5	-5	-5	-5	-5
overige afwijkingen	s	2	1	2	2	2
mutaties verkeer en vervoer		66	-69	13	14	9

(- = nadeel en + = voordeel)

Beleidskaders

GVVP (Gemeentelijk verkeer- en vervoerplan)

Samenvatting financiële consequenties

Na de hiervoor genoemde (doorlopende) activiteiten volgt in onderstaand overzicht "Wat het mag kosten?"

(bedragen x € 1.000,-)	Begroting	Wijziging	Begroting	Mutatie meerjarenraming			
	2023	ppn	na wijziging	2024	2025	2026	2027
Lasten							
infrastructuur:							
beheer (schoon)	-2.384 n	-79 n	-2.463 n	-168 n	-148 n	-152 n	-366 n
parkeren	-9 n		-9 n				
gedrag/gebruik infrastructuur:							
veiligheid	-319 n	-3 n	-322 n	2 v	2 v	2 v	2 v
doorstroming	-180 n	-5 n	-185 n	-5 n	-5 n	-5 n	-5 n
openbaar vervoer	-51 n		-51 n				
Totaal lasten	-2.943 n	-87 n	-3.030 n	-171 n	-151 n	-155 n	-369 n
Baten							
infrastructuur:							
beheer (schoon)	67 v	123 v	190 v				
parkeren	4 v		4 v				
gedrag/gebruik infrastructuur:							
veiligheid	5 v		5 v				
doorstroming							
openbaar vervoer							
Totaal baten	76 v	123 v	199 v				
Geraamd saldo van baten en lasten	-2.867 n	36 v	-2.831 n	-171 n	-151 n	-155 n	-369 n

(- = nadeel en + = voordeel)

4. Economie

Algemeen

Voldoende werkgelegenheid, een toekomstbestendig voorzieningenniveau en zo min mogelijk leegstand. Onderwijs, ondernemers, organisaties en andere overheden in de regio worden betrokken bij veranderingen vanwege hun kennis en ervaring met hun omgeving. Gemeente Bladel en de Kempen zijn een belangrijk onderdeel van Brainport Eindhoven en we hebben ons in hoog tempo samen met het stedelijk gebied ontwikkeld als economische topregio. De groei van de Brainportregio heeft ons gemaakt tot de tweede economie van Nederland. Daar zijn we trots op!

De coronacrisis kent grote economische en maatschappelijke gevolgen. Desondanks toont de Brainport-regio haar veerkracht en is het inmiddels de belangrijkste pijler waarop de hoop van het herstel van de Nederlandse economie is gevestigd. De lessen die we uit andere crisissen hebben geleerd, bindt ons wederom als regio: nauw samenwerken en innoveren!

Nieuwe technologieën, verdere digitalisering, maatschappelijk en duurzaam ondernemen, het creëren van een inclusieve arbeidsmarkt en de bereikbaarheid van (economische) toplocaties, zijn allemaal uitdagingen die we enkel het hoofd kunnen bieden door intensief en structureel samen te werken met onderwijs, ondernemers, organisaties en overheden binnen onze regio.

Meerjarenprogramma

Niet van toepassing.

Bijstelling budgetten

Toelichting bijstelling budgetten

Verrekening loonkosten

Actualisatie verrekening lonen o.b.v. vastgestelde kaderstelling (zie R23.016 / 23.04421) in combinatie met een geactualiseerde tijdbesteding.

Centrummanagement Bladel

De afgelopen vijf jaar is onder de vlag van Centrummanagement Bladel (CM) door De Ondernemersvereniging Bladel (OVb), de Vereniging van Vastgoedeigenaren (VvE) en ons als gemeente verder samengewerkt aan de versterking van het centrum van Bladel. Vorig jaar is het vraagstuk of we CM voort willen zetten actueel geworden, omdat op 31 december 2022 de Bedrijven Investeringszone (BIZ) Verordeningen na een periode van 5 jaar afliepen. Met de BIZ-belasting wordt het CM gefinancierd. De besturen van OVb en de VvE hebben aangegeven de samenwerking, in de vorm van CM, wederom voor vijf jaar voort te willen zetten. Zij willen hierbij nogmaals gebruikmaken van het instrument BIZ-belasting om de activiteiten van het CM te financieren.

De besturen van de OVb en de VvE hebben tevens uitgesproken de huidige constructie van 2 BIZ-verordeningen (1 voor vastgoedeigenaren en 1 voor gebruikers), voor hetzelfde BIZ-gebied als dat de afgelopen vijf jaar is gehanteerd, te willen handhaven.

Ter ondersteuning van de inhoudelijke koers voor het Centrummanagement Bladel voor de komende vijf jaar is besloten om de jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan de Stichting Centrum Management Bladel met ingang van het jaar 2023 te verhogen met ca € 18.000,- (zie R22.073).

Samenwerking toerisme

In 2022 is een nieuwe dienstverleningsovereenkomst gesloten tussen Visit Bladel Reusel-De Mierden, de gemeente Bladel en de gemeente Reusel-De Mierden. Uit een in 2022 tussentijds gehouden evaluatie is voorts gebleken dat de huidige bijdrage van beide gemeenten niet toereikend was om de gestelde ambities en de daarbij behorende taken waar te maken. Op basis van een actualisatie van de begrotingscijfers 2022 en 2023 van Visit is besloten om de huidige (totale) bijdrage te verhogen voor de jaren 2022 en

2023. Deze verhoging wordt op basis van inwoneraantal tussen beide gemeenten verdeeld. Dat komt neer op ca € 10.000,- voor de gemeente Bladel (61%). De extra bijdrage 2022 voor Bladel is reeds verwerkt in de jaarrekening 2022.

Metropoolregio Eindhoven

De gemeentelijke bijdrage aan de Metropoolregio Eindhoven met betrekking tot Brainport Development en het Stimuleringsfonds daalt met ingang van 2024 met € 14.000,- op basis van de ontwerpbegroting 2024 van de Metropoolregio Eindhoven (zie voorts R23.027).

Stimulering werkgelegenheid

In verband met de opheffing/liquidatie van de Stichting het Huis van de Brabantse Kempen in 2022 komt de in de meerjarenraming opgenomen jaarlijkse gemeentelijke bijdrage van € 1,50 per inwoner, alsmede de jaarlijkse bijdrage voor de programmamanager SMR (ondersteuning industriële ontwikkeling de Kempen) met ingang van 2023 te vervallen.

Kempisch Bedrijvenpark

Op basis van de jaarstukken 2022 wordt door het KBP een winstuitkering gedaan van € 1.875.000,- per gemeente. Dit bedrag voldoet aan de richtlijnen die het Algemeen Bestuur heeft vastgesteld t.a.v. vrij uitkeerbaar vermogen.

In artikel 35 van de gemeenschappelijke regeling is opgenomen wanneer en op welke wijze de gemeenschappelijke regeling kan worden opgeheven. Hierin is in artikel 37 opgenomen dat de regeling een looptijd heeft tot 1 januari 2024 of tot zoveel eerder nadat 90% van de binnen het bedrijvenpark door of namens het Algemeen Bestuur vervaardigde uitgeefbare grond is verkocht aan derden én door het Algemeen Bestuur is ingestemd met de uitgangspunten, de organisatorische vormgeving en de financiering betreffende het parkmanagement.

Het bestuur van KBP is op dit moment voorbereidingen aan het treffen om te komen tot een liquidatieplan per 31 december 2023. Nadat de liquidatie definitief in 2024 heeft plaatsgevonden zullen we alsnog een aanvullende winstuitkering in 2024 tegemoet kunnen zien.

De autonome ontwikkelingen voor het bestaande beleid hebben pro saldo het navolgende verloop:

omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	i/s	budgettaire voordelen / nadelen				
		2023	2024	2025	2026	2027
verrekening loonkosten ruimte	s	50	25	25	25	25
bijdrage Centrummanagement Bladel	s	-19	-18	-18	-18	-18
uitvoering KIA (onderst. Industriële ontwikkeling Kempen)	s	10	10	10	10	10
bijdrage Visit Bladel- Reusel- de Mierden	s	-10				
bijdrage Metropoolregio Eindhoven	s		14	14	14	14
bijdrage Huis Brabantse Kempen	s	31	31	31	31	31
Kempisch bedrijvenpark: winstuitkering	i	1.875				
overige afwijkingen	s	2	-1	-1	-1	5
mutaties economie		1.939	61	61	61	67

(- = nadeel en + = voordeel)

Beleidskaders

- Kempische Bedrijventerreinenambities en -afspraken 2020 (feb. 2021 raad)
- Visie detailhandel De Kempen 2015
- Manifest Samen maken wij het in de Kempen
- Brainport Nationale Actieagenda
- Toekomstvisie Leven in de gemeente Bladel 2030
- Kempische Industrie Agenda 2017
- Actieplan Industrie Bladel 2017-2021

- Centrumvisie Bladel Onderneem de Next Economy, 2018
- Brainport Nationale Actieagenda
- Bereikbaarheidsagenda Zuidoost Brabant

Samenvatting financiële consequenties

Na de hiervoor genoemde (doorlopende) activiteiten volgt in onderstaand overzicht “Wat het mag kosten?”

(bedragen x € 1.000,-)	Begroting 2023	Wijziging ppn	Begroting na wijziging	Mutatie meerjarenraming			
				2024	2025	2026	2027
Lasten							
economische ontwikkeling:							
innovatie/stimulering	-79 n	-21 n	-100 n	-21 n	-21 n	-21 n	-21 n
regionale samenwerking	-54 n	-10 n	-64 n				
infrastructuur:							
bedrijventerreinen (incl. KBP)							
overige infrastructuur	-1 n		-1 n				
organisatie:							
werkgelegenheid	-174 n	41 v	-133 n	55 v	55 v	55 v	55 v
overleg/ beheer/ samenwerking	-239 n	4 v	-235 n	8 v	8 v	8 v	8 v
promotie	-129 n	28 v	-101 n	-3 n	-3 n	-3 n	3 v
Totaal lasten	-676 n	42 v	-634 n	39 v	39 v	39 v	45 v
Baten							
economische ontwikkeling:							
innovatie/stimulering	75 v	21 v	96 v	21 v	21 v	21 v	21 v
regionale samenwerking							
infrastructuur:							
bedrijventerreinen (incl. KBP)		1.875 v	1.875 v				
overige infrastructuur							
organisatie:							
werkgelegenheid							
overleg/ beheer/ samenwerking	11 v		11 v				
promotie	1.380 v		1.380 v				
Totaal baten	1.466 v	1.896 v	3.362 v	21 v	21 v	21 v	21 v
Geraamd saldo van baten en lasten	790 v	1.938 v	2.728 v	60 v	60 v	60 v	66 v

(- = nadeel en + = voordeel)

5. Onderwijs

Algemeen

Goed onderwijs draagt bij aan de inclusie (gaat over het meedoen en erbij horen van mensen met een beperking) en participatie van onze jongeren in de samenleving. Onderwijs draagt er mede aan bij dat jongeren kennis vergaren, weerbaar zijn. Onderwijs helpt op de weg naar zelfstandigheid. Wij streven daarom naar een gevarieerd aanbod van onderwijs op verschillende niveaus.

Meerjarenprogramma

Niet van toepassing.

Bijstelling budgetten

Toelichting bijstelling budgetten

Onderwijs

De van het rijk in 2022 ontvangen specifieke uitkering voor het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden in de Nederlandse taal, het voorkomen van segregatie en het bevorderen van integratie wordt overgeheveld naar 2023 en toegevoegd aan het budget 2023. Dat geldt ook voor de specifieke uitkering in het kader van covid gerelateerde onderwijsvertragingen ad € 234.000,-.

De jaarlijks van de gemeente Eindhoven te ontvangen bijdrage in het kader van de RMC-wetgeving (voortijdig schoolverlaten) ad € 24.000,- wordt met ingang van 2023 gewijzigd vastgesteld tot € 12.000,-. Deze bijdrage zal worden doorbetaald aan Onderwijsstichting KempenKind. Deze doorbetaling was ingaande het jaar 2023 niet meer opgenomen in onze meerjarenbegroting.

Voortgezet onderwijs

Actualisatie doorbetaling decentralisatie-uitkering onderwijshuisvesting aan Pius-X-college, alsmede indexering huur Sint Jansschool Casteren.

De autonome ontwikkelingen voor het bestaande beleid hebben pro saldo het navolgende verloop:

omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	i/s	budgettaire voordelen / nadelen				
		2023	2024	2025	2026	2027
Onderwijsvertragingen / GOA: rijksbijdrage	i	298				
Onderwijsvertragingen / GOA: uitvoering	i	-298				
doordec. Pius-X College / act.huur Kerkstraat 37	s	-32	-32	-32	-32	-32
mutaties onderwijs		-32	-32	-32	-32	-32

(- = **nadeel** en + = **voordeel**)

Beleidskaders

- Beleidsnota VVE
- Nadere regels gemeentelijk gesubsidieerde plaatsen in het peuterprogramma Bladel 2021

Samenvatting financiële consequenties

Na de hiervoor genoemde (doorlopende) activiteiten volgt in onderstaand overzicht "Wat het mag kosten?"

(bedragen x € 1.000,-)	Begroting	Wijziging	Begroting	Mutatie meerjarenraming			
	2023	ppn	na wijziging	2024	2025	2026	2027
Lasten							
onderwijshuisvesting	-1.997 n	-243 n	-2.240 n	-8 n	-8 n	-8 n	-8 n
onderwijs- en leerlingzaken:							
leerlingenvervoer	-316 n		-316 n				
leerplicht	-183 n	-12 n	-195 n	-12 n	-12 n	-12 n	-12 n
participatie/ onderwijsachterstandenbeleid e.d.	-16 n	-64 n	-80 n				
Totaal lasten	-2.512 n	-319 n	-2.831 n	-20 n	-20 n	-20 n	-20 n
Baten							
onderwijshuisvesting	269 v	234 v	503 v				
onderwijs- en leerlingzaken:							
leerlingenvervoer							
leerplicht	24 v	-12 n	12 v	-12 n	-12 n	-12 n	-12 n
participatie/ onderwijsachterstandenbeleid e.d.	2 v	64 v	66 v				
Totaal baten	295 v	286 v	581 v	-12 n	-12 n	-12 n	-12 n
Geraamd saldo van baten en lasten	-2.217 n	-33 n	-2.250 n	-32 n	-32 n	-32 n	-32 n

(- = nadeel en + = voordeel)

6. Sport, cultuur en recreatie

Algemeen

Bladelse inwoners zijn tevreden over de voorzieningen in de eigen woonomgeving op het gebied van sport, cultuur en recreatie, ze zijn tevreden over de mate waarin ze maatschappelijk kunnen participeren hierin en ze nemen in toenemende mate verantwoordelijkheid voor hun eigen leefomgeving.

Binnen het hoofdtakveld sport, cultuur en recreatie worden activiteiten ontplooid die bijdragen aan het gewenste imago en aan de promotie van onze gemeente en activiteiten gericht op een recreatieve, gezonde en educatieve tijdbesteding van inwoners en bezoekers van onze gemeente. Hierbij gaan we uit van de eigen kracht van inwoners en participatie en betrokkenheid hierbij van maatschappelijke organisaties en netwerken. De gemeente heeft hierbij de regierol.

Meerjarenprogramma

Korfbalverenigingen Hapert en Hoogeloon / herontwikkeling sportpark Casteren: SPUK-sport

De wetgever heeft met ingang van 1 januari 2019 de btw-vrijstelling aangepast naar aanleiding van Europese jurisprudentie. De dienstverlening van de gemeente die bestond uit het 'geven van gelegenheid tot sportbeoefening' is vanaf 2019 vrijgesteld van de heffing van btw. De btw op de bouw- en exploitatiekosten van de gemeentelijke (binnen en buiten) sportaccommodaties is dan een kostenpost, doordat het recht op aftrek van btw verloren gaat. Hierdoor ontstond er een financieel nadeel. Om dit btw-nadeel te compenseren is de "Regeling specifieke uitkering stimulerende sport" (afgekort SPUK-sport) geïntroduceerd. Het is compensatie van de btw-last van 21% en het vervallen van de btw-baat ad 9%. De rijksuitkering wordt bepaald op 17,5% van de ingediende begroting. Omdat de gezamenlijke gemeentelijke aanvragen het macro beschikbare rijksbudget overstijgen wordt het beschikbare bedrag naar rato van de aanvragen uitgekeerd. Wij gaan, gelet op de indicaties vanuit vorige jaren, voornamelijk uit van een pro rata percentage van 80%. Bij de sport gerelateerde investeringen hebben wij met deze rijksuitkering alsnog rekening gehouden. In de jaarstukken moet hierover via de SiSa verantwoording worden afgelegd aan het Ministerie.

Accommodatie korfbalvereniging KVC Hapert

De voormalige korfbalverenigingen uit Hapert, Hoogeloon, Casteren en Nettersel zijn opgegaan in één nieuwe vereniging: KVC Hapert. Het onderkomen van de korfbal te Hapert zal worden omgevormd tot een passend toekomstbestendig onderkomen voor deze nieuwe club. Hiertoe zijn binnen het MIP reeds ramingen opgenomen voor een totaalbedrag van € 534.000,- (2 x € 267.000,-). Daarnaast zijn eerder reeds kredieten beschikbaar gesteld voor de vervanging van installaties en verduurzaming ad € 211.000,- en staat in het MJOP een raming voor groot onderhoud van € 23.000,-. In totaal is inmiddels een bedrag van € 768.000,- beschikbaar. Vastgoedbeheer Nibag Groep heeft inzichtelijk gemaakt wat de uitbreiding / nieuwbouw zou kosten. Het totaal aan beschikbare middelen is niet toereikend. Invloeden van buitenaf (o.a. corona, oorlog in Oekraïne, prijsstijgingen, levertijden, etc.) hebben er toe geleid dat bijstelling van het ver-/nieuwbouw-budget noodzakelijk is. De stichtingskosten zijn berekend op € 1.345.000,- incl. btw. Dit betekent dat aanvullend een extra investeringsbijdrage nodig is van € 577.000,-. Op grond van het gemeentelijk sportbeleid rekent de gemeente het tot haar taak om voor "basissporten" (waaronder korfbal) de sport gerelateerde voorzieningen te faciliteren en blijven de als niet sportgerelateerde voorzieningen voor rekening van de gebruiker / vereniging. Zowel bij nieuwbouw als bij verbouw. Op grond van dit onderscheid zou de vereniging ongeveer 50% van de stichtingskosten moeten bekostigen, hetzij rechtstreeks, hetzij via het verdisconteren van de kapitaallasten in de verschuldigde huur. Voornamelijk is nog niet duidelijk in hoeverre de vereniging dit aandeel (volledig) zelf kan bekostigen. Overleg daarover moet nog plaatsvinden. In het vervolgtraject zal dus bezien moeten worden hoe de totale kosten kunnen worden bijgesteld om de plannen financieel haalbaar te maken. Daarbij zullen ambities en wensen mogelijk moeten worden bijgesteld, beleid moeten worden heroverwogen of anderszins in een deel van de dekking worden voorzien. Op dit moment wordt nog druk bezien in hoeverre bijstelling van de plannen mogelijk is. Vandaar dat bij de perspectiefnota 2023 voor de zekerheid wordt gevraagd de volledige ontbrekende middelen beschikbaar te stellen.

Ver-/nieuwbouw accommodatie VV Casteren

Om het sportpark voor (de leefbaarheid van) Casteren te behouden en de investeringen in het onderkomen en de veldaccommodatie aan zo veel mogelijk inwoners ten goede te laten komen (niet alleen de voetbalclub) willen we het sportpark transformeren tot een toekomstbestendige voorziening, niet alleen voor sport maar wellicht ook andere activiteiten, evenementen, initiatieven die met deze accommodatie gefaciliteerd zouden kunnen worden. Voor het verduurzamen en het renoveren dan wel nieuwbouw van de bestaande accommodatie is in het MIP reeds rekening gehouden met een raming van € 363.000,- (planjaar 2022) en zijn daarnaast reeds kredieten beschikbaar gesteld voor de vervanging van installaties en verduurzaming ad € 228.000,-. In totaal is inmiddels een bedrag van € 591.000,- beschikbaar.

Vastgoedbeheer Nibag Groep heeft voor ons de kosten van beide varianten (verbouw en nieuwbouw) doorerekend. Hieruit blijkt dat de totale kosten gemoeid met deze varianten uiteindelijk niet zo ver uiteen lopen. Tevens is gebleken dat het totaal aan thans beschikbare middelen bij lange na niet toereikend is. Ook bij dit project leiden de prijs- en marktontwikkeling sinds de geraamde budgetten enkele jaren geleden werden opgevoerd, als gevolg van de toestand in de wereld (o.a. corona, oorlog in Oekraïne, prijsstijgingen, levertijden, etc.), tot een noodzakelijke bijstelling van de vereiste financiële mogelijkheden om de accommodatie toekomstproof te kunnen maken. De stichtingskosten van de nieuwbouwvariant, die de voorkeur geniet van alle betrokken partijen, bedragen € 1.375.000,- incl. btw. Dat betekent dat aanvullend op de thans beschikbare middelen een extra investeringsbijdrage nodig is van € 784.000,-.

Op grond van het gemeentelijk sportbeleid komen enkel de sport gerelateerde voorzieningen voor rekening van de gemeente en blijven de als niet sport-gerelateerde voorzieningen voor rekening van de gebruiker / vereniging. Op grond van dit onderscheid zou de vereniging ongeveer 50% van de stichtingskosten moeten bekostigen, hetzij rechtstreeks, hetzij via het verdisconteren van de kapitaalslasten in de verschuldigde huur. Zij heeft direct aangegeven dit nooit te kunnen bekostigen. Op dit moment is niet duidelijk in hoeverre bijstelling van de plannen mogelijk is, vandaar dat bij de Perspectiefnota 2023 voor de zekerheid wordt gevraagd de volledige ontbrekende middelen beschikbaar te stellen.

Kunstgrastrajecten Bladel en Hapert

- Vervangen toplaag kunstgrasvoetbalvelden bij vv Bladella

De toplaag van de in 2011 aangelegde kunstgrasvoetbalvelden bij vv Bladella moeten worden vervangen, zo is uit recente kwaliteitsinspecties is gebleken. Voor het vervangen van de toplaag van de huidige twee kunstgrasvelden zijn reeds kredieten beschikbaar gesteld van in totaal € 500.000,-.

- Aanleg kunstgrasvoetbalveld bij vv Hapert

Via een motie van de coalitiepartijen BT, VHP en CDA werd op 4 november 2021 besloten het college opdracht te verlenen om de realisatie van zo'n veld in Hapert concreet uit te werken. Hiervoor is reeds een krediet van in totaal € 605.000,- beschikbaar gesteld.

- Aanleg kunstgras-korfbalveld bij korfbalver. KVC Hapert

De voormalige korfbalverenigingen uit Hapert, Hoogeloon, Casteren en Netersel zijn uiteindelijk allen opgegaan in één nieuwe vereniging: KVC Hapert. Het voormalig onderkomen van korfbalvereniging Hapert wordt omgevormd tot één passende toekomstbestendige accommodatie, zowel gebouwelijk als qua veldvoorziening.

- Koppelen trajecten en begeleiding door Kybys

Om maximale efficiency en aanbestedingsvoordeel te behalen is het voornemen de hiervoor genoemde 3 kunstgrastrajecten te bundelen en als één opdracht in de markt te zetten. Voor de deskundige begeleiding van inventarisatie tot realisatie is ingenieursbureau Kybys ingeschakeld. Voor hun bijdrage (inclusief alle daarbij behorende onderzoeken) is opdracht verleend tot een bedrag van ca € 83.000,- exclusief btw.

- Actualiseren budgetten aan de hand van huidige marktsituatie en prijspeil

In het MIP is m.b.t. de 3 kunstgrastrajecten rekening gehouden met een totale uitgave van € 1.605.000,- incl. btw (€ 500K korfbal KVC / € 500K vv Bladella / € 605K vv Hapert) waaruit ook de kosten van Kybys bekostigd moeten worden. Kybys is gevraagd om gezien de overspannen markt- en prijsontwikkelingen afgelopen jaar, een actualisatie van de geraamde bedragen op te stellen. Het resultaat van deze update is de verwachting dat voor de 3 kunstgrastrajecten inclusief de begeleiding door Kybys in totaal € 2.100.000,- nodig zal zijn, ofwel ca € 500.000,- meer dan thans beschikbaar. Deze toename is voornamelijk

lijk het gevolg van de niet eerder geraamde kosten van Kybys en dat de renovatie van de bestaande velden in Bladel flink duurder is dan verwacht (+ € 300K).

We stellen voor om het totaalkrediet ad € 2.100.000,- beschikbaar te stellen, zodat direct daarna in juli met de alsdan beschikbare middelen een aanbesteding kan worden gehouden, zodat nog in de (na-) zomer tot uitvoering kan worden overgegaan, waarbij de renovatie in Bladel de hoogste prioriteit geniet. De reeds eerder door uw raad beschikbaar gestelde kredieten worden hiermee dan tevens ingetrokken. De vrijval van de kapitaallasten hierdoor hebben we opgenomen bij de actualisatie van de rente- en afschrijvingslasten bij de algemene dekkingsmiddelen.

LUWA-toren

Actualisatie rentelasten o.b.v. financiële kaderstelling.

Renovatie sportvelden

In 2022 is het onderhoud van de sportvelden voor een periode van 5 jaar gegund aan een aannemersbedrijf. In de in de basisovereenkomst "Herstel en onderhoud sportvelden gemeente Bladel" opgenomen ramingen is voortaan ook het groot onderhoud c.q. de renovatie van de sportvelden opgenomen. In verband hiermee kunnen de in het MIP geplande investeringen voor de jaren 2023 tot en met 2026 komen te vervallen.

Uitvoering groenbeheerplan

Op basis van het "Groenbeheerplan 2023-2032" worden de jaarlijkse investeringsramingen opgehoogd.

Vervanging speeltoestellen

In 2018 is het nieuwe speelruimtebeleid vastgesteld. In het daarvan onderdeel uitmakende uitvoeringsprogramma was een investeringsraming opgenomen voor de periode 2018 t/m 2026. De ramingen voor de jaren 2024 t/m 2026 ad resp. € 88.500,-, € 163.000,- en € 66.000,- zijn echter abusievelijk niet meer opgenomen in het MIP 2022-2026. Deze ramingen zijn thans opgenomen in het MIP 2023-2027 waarbij voor het jaar 2027 vooralsnog een raming van € 66.000,- is opgenomen in afwachting van de eerstvolgende actualisatie van het bestaande speelruimtebeleid.

Exploitatiesubsidie zwembad Egyptische Poort

In de raadsvergadering van 7 juli 2022 heeft de raad het totaalplan Egyptische Poort voor kennisgeving aangenomen, waarbij een aantal deelprojecten vastgesteld zijn. Het college heeft de opdracht gekregen om het deelproject van de multifunctionele accommodatie met binnenzwembad verder uit te werken en voor de realisatie € 18 miljoen als B-rubricering op te nemen in de begroting. En het uitgewerkte plan met exploitatiebegroting, risico's en programma van eisen voor de aanbesteding ter besluitvorming en toekenning van het krediet aan de gemeenteraad uiterlijk in Q1 2023 voor te leggen.

Het opstellen van het uitgewerkte plan heeft, door personele wisselingen, vertraging opgelopen. Reden om de realisatie van het binnenbad één jaar door te schuiven in de planning.

De mutaties vanuit het meerjarenprogramma hebben pro saldo het navolgende verloop:

A/B	omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	investeringen					budgettaire lasten / baten				
		2023	2024	2025	2026	2027	2023	2024	2025	2026	2027
A	Kunstgrasprojecten Bladel en Hapert	-2.100					-102	-199	-195	-191	-186
A	Kunstgrasprojecten Bladel en Hapert: SPUK	294					14	28	27	27	26
A	Accommodatie korfbalvereniging KVC Hapert / Casteren		-2.258					-73	-143	-141	-138
A	Accommodatie korfbalvereniging KVC Hapert / Casteren: Spuk		317					10	20	19	19
A	LUWA-toren Bladel: renovatie							-1	-1	-1	-1
A	Renovatie sportvelden 2024 - 2026 (incl. SPUK)		25	25	25			1	2	3	3
A	Renovatie sportvelden 2024 - 2026 (incl. SPUK)		-4	-4	-4						
A	Sportpark De Lemelvelden: renovatie gebouw De Witpen							-1	-2	-2	-2
A	Sportpark De Lemelvelden: ren.tennis/korfbal/tribune								-1	-1	-1
A	De Smagtenbocht: ren.dak VV Bladella / tennispaviljoen							-1	-2	-2	-2
A	Uitvoering groenstructuurplan 2023 - 2027	-40	-40	-40	-40	-150	-1	-5	-10	-15	-25

A/B	omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	investeringen					budgettaire lasten / baten				
		2023	2024	2025	2026	2027	2023	2024	2025	2026	2027
A	Vervanging openbaar groen 2023 - 2027	-260	-260	-260	-260	-260	-9	-27	-44	-62	-79
A	Vervanging speeltoestellen 2024 - 2027		-89	-163	-66	-66		-6	-22	-36	-44
B	Fusie korfbalver. Hapert en Hoogeloon: kunstgrasveld 2022						37	37	36	36	36
B	Fusie korfbalver. Hapert en Hoogeloon: kunstgrasveld 2022 SPUK						-5	-5	-5	-5	-5
B	Fusie korfbalver. Hapert en Hoogeloon: nieuw-/ verbouwbouw						21	21	21	21	21
B	Fusie korfbalver. Hapert en Hoogeloon: nieuw-/ verbouw SPUK						-3	-3	-3	-3	-3
B	Herontwikkeling sportpark Casteren						17	17	17	17	17
B	Herontwikkeling sportpark Casteren SPUK						-2	-2	-2	-2	-2
B	Multifunct.accommodatie met binnenzwembad	7.500	2.500	-10.000			109	38	-249	-249	-249
B	Multifunct.accommodatie met binnenzwembad: installaties		500	-500				12	6	-11	-10
B	Multifunct.accommodatie met binnenzwembad: kostendekkende hu								-532	260	259
	totaal lasten sport, cultuur en recreatie	5.394	691	-10.942	-345	-476	76	-159	-1.082	-338	-366

Bijstelling budgetten

Toelichting bijstelling budgetten

Openbare bibliotheek / Informatiepunt Digitale Overheid

Vanaf 1 januari 2023 wordt er door de minister van BZK jaarlijks een specifieke uitkering aan gemeenten verstrekt ten behoeve van onder meer het financieren van een lokale bibliotheek ten behoeve van het realiseren of in stand houden van de IDO's (Informatiepunten Digitale Overheid). Voor Bladel bedraagt deze uitkering ca € 21.000,-. Op dit moment is er in iedere gemeente, aangesloten bij bibliotheek de Kempen, een IDO functie en sluiten we aan bij de doelgroepen, functies, activiteiten en werkwijze zoals in de handreiking voor de VNG. Deze uitkering zal worden doorbetaald aan bibliotheek de Kempen en staat los van de reguliere subsidie die de bibliotheek ontvangt en is een vergoeding voor de extra taak die zij opgelegd hebben gekregen vanuit het Rijk. Daarnaast stijgen de lasten vanwege een negatieve afrekening 2022 van het gasverbruik.

Binnen- en buitensportaccommodaties

De exploitatielasten met betrekking tot de sportparken stijgen ingaande 2023 als gevolg van de actualisatie van de ramingen voor de onderhoudscontracten van de gemeentelijke gebouwen. Het onderhoud van de sportvelden is voor een periode van 5 jaar gegund aan een aannemersbedrijf. Op basis van de in de basisovereenkomst "Herstel en onderhoud sportvelden gemeente Bladel" opgenomen bepalingen is voor het jaar 2023 een indexering van 15,1% doorgevoerd (index grond-, weg- en waterbouw) alsmede een aannemersvergoeding voor 2023. Dit leidt tot een lastenverhoging.

Ten behoeve van het traject aanleg kunstgrasvelden wordt voor 2023 een eenmalig budget van € 21.000,- nodig geacht voor aanvullende sportveldverlichting rondom deze velden. Toekomstige investeringen met betrekking tot sportveldverlichting zullen worden meegenomen bij de actualisatie van het huidige Beleidsplan en het bijbehorende beheerplan Openbare Verlichting. Bij de najaarsnota 2023 zullen de hiervoor benodigde investeringsramingen voor de jaren 2024 tot en met 2027 in beeld worden gebracht.

De gemeente heeft in 2020 een erfpachtovereenkomst gesloten met opstalrecht ten behoeve van het bestaande binnenzwembad. De gemeente had reeds voor aanvang van het tot stand komen van de erfpachtovereenkomst de ambitie uitgesproken om een nieuw zwembad op het naast gelegen terrein van de Smagtenbocht te willen realiseren. Met het oog op voornoemde ontwikkelingen en het daartoe destijds (nog) te nemen raadsbesluit over de gebiedsontwikkeling Egyptische Poort, vonden we het niet wenselijk dat de exploitant, met betrekking tot de afspraken uit de erfpachtovereenkomst, de geplande Investeringen doet totdat het nieuwe zwembad is opgeleverd, behoudens die investeringen die de veiligheid en operationele continuïteit van de exploitatie van de Smagtenbocht dienen te waarborgen. Exploitant heeft in 2021 kenbaar gemaakt om aan de wens van de gemeente tegemoet te komen en kon zich in afwachting van het raadsbesluit vinden in de door de gemeente voorgestelde schadeloosstelling van de extra (onderhoudskosten en ingeschatte omzetsderving die exploitant zou krijgen door het afzien van deze

investeringen. In afwachting van de realisatie van het nieuwe zwembad bedragen de netto schadeloosstellingen voor de periode tot 2026 ca € 34.000,- per jaar.

Regionaal Sportakkoord

In het kader van de regeling Specifieke uitkering stimulering sport is door het Ministerie van VWS een uitkering van € 21.000,- verleend ten behoeve van de uitvoeringskosten lokaal sportakkoord voor het jaar 2023. Hiermee krijgen we wederom budget voor activiteiten op het gebied van gezonde leefstijlinterventies. Het gaat hierbij om de uitvoering van extra interventies, naast het al bestaande aanbod in de gemeente, gericht op de bevordering van een gezonde leefstijl.

Tijdelijk onderkomen korfbal KV Bladella / handbalvereniging Saturnus

Wij zijn medio 2023 opnieuw met de huidige gebruikers van het sportpark (sportverenigingen) in overleg getreden over het actualiseren van de reeds eerder opgehaalde input over de noodzakelijke, gewenste en realistische aanpassingen en renovaties van ieders huidige onderkomen/accommodatie. Bezien wordt of die passen in de nog op te stellen planning voor de realisatie van het eindplan voor de sportverenigingen binnen het project Egyptische Poort. Voor dit project is m.b.t. de sportverenigingen een periode uitgetrokken van 12 jaar (2023-2035). Het mag duidelijk zijn dat sommige aanpassingen eerder gewenst en/of noodzakelijk zijn. Tot de tijd dat er duidelijkheid is over het eindplaatje van het project EP zal getracht worden met tijdelijke voorzieningen een oplossing te bieden voor de huidige problemen en tekortkomingen.

Bekend is dat de (tijdelijke) oplossing m.b.t. het huidige (gecombineerde) onderkomen van de korfbalvereniging en de handbalvereniging geen verder uitstel duld. Met tijdelijke kleedlokalen kan tegemoetgekomen worden aan de gebruikswensen van de vereniging én de noodzaak tot verduurzamen. Ingeval van tijdelijke voorzieningen kan het huidig onderkomen worden gesloopt en wordt letterlijk en figuurlijk ruimte gecreëerd voor het uiteindelijke eindplan. Voor het huren van tijdelijke voorzieningen wordt gerekend met een bedrag van € 40.000,- per jaar (met éénmalig het eerste jaar een extra bedrag van € 10.000,- voor alle infra / aansluitingen e.d.). Vooralsnog wordt enkel een bijdrage gevraagd voor 2023/2024 (€ 50.000,-) en 2024/2025 (€ 40.000,-) er vanuit gaande dat tegen die tijd duidelijkheid bestaat over de plek van deze vereniging(en) binnen het eindplan van de Egyptische Poort.

Openbaar groen / natuurbeheer

Het huidige contract met KempenPlus voor het onderhoud van de openbare ruimte liep t/m 31 december 2022. In het bestuurlijke overleg met gemeente Eersel, Bladel en Reusel-De Mierden is afgesproken om het contract met KempenPlus met 2 jaar te verlengen. KempenPlus heeft aangegeven deze verlenging niet meer voor de aanneemsom 2022 te kunnen realiseren en hebben op basis van marktconforme prijzen een nieuwe inschrijfstaat ingediend voor een totaalbedrag. Deze forse prijsstijging wordt enerzijds veroorzaakt door de prijsontwikkelingen in de markt en anderzijds door de uitbreiding van het areaal. Deze areaaluitbreidingen zijn de afgelopen jaren in mindere mate bijgehouden en bleken niet meer actueel te zijn. We hebben daarom een nieuwe inventarisatie van het areaal gedaan. Daarnaast is de aanneemsom door KempenPlus de afgelopen jaren enkel geïndexeerd met een percentage van gemiddeld 2%.

De gemeente Bladel had tot op heden nog geen Groenbeheerplan met onderbouwde meerjarenramingen en bijbehorende vervangingsinvesteringen. Hierdoor verliepen alle benodigde uitgaven en vervangingen via de exploitatie waardoor budgetten regelmatig incidenteel bijgesteld dienden te worden vanwege niet voorziene omstandigheden. Het door een ingenieursbureau in 2022/2023 opgestelde "Groenbeheerplan 2023-2032" is gebaseerd op de hierin opgenomen kaders voor de instandhouding van het groenbeheer, de geactualiseerde areaalcijfers en prijsontwikkelingen alsmede de voorstellen ten aanzien van de gewenste formatie-omvang voor groenbeheer en de beschikbaarstelling van jaarlijkse vervangingsinvesteringen. De hieruit voortvloeiende kosten laten in vergelijking met de huidige ramingen aanzienlijke lastenstijgingen zien. Deze lastenstijgingen zijn met name het gevolg van de geactualiseerde areaalcijfers in combinatie met de opgetreden kostenverhogingen in de afgelopen jaren. De kostenstijgingen hebben we gefaseerd doorgevoerd in onze meerjarenraming.

De autonome ontwikkelingen voor het bestaande beleid hebben pro saldo het navolgende verloop:

omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	i/s	budgettaire voordelen / nadelen				
		2023	2024	2025	2026	2027
bibliotheek gas afrek.2022 / info.punt Digitale Overheid	s	-32				
SPUK Informatiepunten Digitale Overheid	s	21				
sporthallen	s	6	6	6	6	6
sportakkoord: rijksbijdrage	i	21				
sportakkoord: uitvoering	i	-21				
onderhoud sportvelden diverse locaties	s	-91	-44	-53	-57	-40
compensatievergoeding zwembad	i	-34	-34	-34		
tijdelijk onderkomen korfbal KV Bladella	i	-50	-40			
sportveldverlichting	s	-21				
stortrechten groenbakken en hondenpoep	s	-18	-18	-18	-18	-18
rooien, planten en maaien, alsmede bomenonderhoud	s	-75	-110	-145	-180	-215
KempenPlus-groenbestek (index + areaal + KBP +/- stelpost)	s	-122	-122	-122	-122	-122
overige afwijkingen	s	2	-3	-6	-5	2
mutaties sport, cultuur en recreatie		-414	-365	-372	-376	-387

(- = nadeel en + = voordeel)

Beleidskaders

- Nota speelruimtebeleid gemeente Bladel 2018+
- Beleidsnota sport en bewegen 2017+
- Vrijwilligersbeleid 2019+ gemeente Bladel
- Cultuurhistorie Bladel Beleidsvisie 2011-2015
- Groenvisie "Groen tot in de kern(en) 2009-2024
- Groenstructuurplan 2018-2027
- Integraal Beheerplan 2014-2023 Bos, Natuur en Landschap
- Nota grondbeleid 2019 gemeente Bladel
- Nota Landschapsbeleidsplan Natuurlijk van nature 2009-2024
- Cultuurnota 2019+
- Cultuurhistorie Bladel Beleidsvisie 2011-2015

Samenvatting financiële consequenties

Na de hiervoor genoemde (doorlopende) activiteiten volgt in onderstaand overzicht "Wat het mag kosten?"

(bedragen x € 1.000,-)	Begroting	Wijziging	Begroting	Mutatie meerjarenraming			
	2023	ppn	na wijziging	2024	2025	2026	2027
Lasten							
sport en bewegen:							
accomodaties	-1.643 n	-179 n	-1.822 n	-255 n	-283 n	-281 n	-259 n
bevorderen deelname en activiteiten	-302 n	54 v	-248 n	16 v	-277 n	-260 n	-259 n
cultuur:							
cultuur en verbinding	-199 n	-1 n	-200 n	-1 n	-1 n	-2 n	-1 n
cultuur en participatie	-304 n	-1 n	-305 n	-7 n	-24 n	-37 n	-44 n
accomodaties	-611 n	-31 n	-642 n		-3 n		1 v
erfgoed en kunst	-77 n	1 v	-76 n	2 v	3 v	2 v	6 v
natuur	-1.602 n	-223 n	-1.825 n	-280 n	-337 n	-395 n	-457 n
Totaal lasten	-4.738 n	-380 n	-5.118 n	-525 n	-922 n	-973 n	-1.013 n
Baten							
sport en bewegen:							
accomodaties	467 v		467 v				
bevorderen deelname en activiteiten		21 v	21 v		-532 n	260 v	259 v
cultuur:							
cultuur: cultuur en verbinding	11 v		11 v				
cultuur en participatie	21 v		21 v				
accomodaties	111 v	21 v	132 v				
erfgoed en kunst	9 v		9 v				
natuur	44 v		44 v				
Totaal baten	663 v	42 v	705 v		-532 n	260 v	259 v
Geraamd saldo van baten en lasten	-4.075 n	-338 n	-4.413 n	-525 n	-1.454 n	-713 n	-754 n

(- = nadeel en + = voordeel)

7. Sociaal domein

Algemeen

Maatschappelijk effect:

Iedereen, ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, fysieke of economische situatie, neemt als volwaardig lid deel aan de samenleving. Aan mensen voor wie zelfredzaamheid en meedoen niet vanzelfsprekend is, wordt ondersteuning geboden.

Als gemeente dragen we hier onder meer aan bij door uitvoering van de participatiewet, WMO en Jeugdwet. Daarbij werken we samen met onder andere vrijwilligersorganisaties, de jeugdcoach, mantelzorgondersteuner en ouderenconsulent. Daarnaast hebben we een subsidie jaarprogramma.

Meerjarenprogramma

Gemeenschapshuis aan de Markt

Op 7 december 2022 hebben wij uw raad meegedeeld dat wij bij de PPN 2023 een aanvullend kredietvoorstel zullen doen om de ambitie uit het raadsprogramma voor realisatie van het Gemeenschapshuis aan de Markt (volgens ontwerp en programma van december 2021) -alsnog- te kunnen realiseren.

Op 10 februari 2022 heeft uw raad het definitieve krediet beschikbaar gesteld voor het Gemeenschapshuis aan de Markt. Dit krediet was gebaseerd op een raming van de totale stichtingskosten, inclusief bouwkosten, van februari 2021. Dit krediet is vervolgens het taakstellend kader geweest voor een (aanbestedings)procedure voor de selectie van een aannemer. De inschrijving (van potentieel geïnteresseerde aannemers) eindigde op 14 maart 2022. Toen op 24 februari 2022 Rusland Oekraïne binnenviel had dat grote gevolgen voor de (bouw)grondstoffen- en energiemarkt met als gevolg -voor het project Gemeenschapshuis aan de Markt- twee weken later nul geldige inschrijvingen onder de oorspronkelijke bouwkostenraming (van € 12.250.000,-). In vervolg hierop is met Moeskops' Bouwbedrijf een onderhandelings- en optimalisatieprocedure opgestart met een uiteindelijke aanbieding die, nog steeds, substantieel boven de oorspronkelijke bouwkostenraming lag. Het verschil tussen de oorspronkelijke raming (waarop het krediet was gebaseerd) en de aanbieding bedraagt, ondanks optimalisering, € 2,95 mio (€ 15,45 mio -/€ 12,50 mio). Gerelateerd aan de totale stichtingskosten is dat een stijging van +15%.

De range aan bouwkostenstijgingen over verschillende projecten in Nederland over de periode februari 2021 (calculatie) tot en met december 2022 (gunning Moeskops' Bouwbedrijf) bedraagt tussen de 10% en 40% (40% voor bijvoorbeeld het Integraal congrescentrum in Eindhoven, ED 15 dec 2022). Hier kan eigenlijk geen éénduidig gemiddelde voor worden toegepast omdat de stijging (per project) zeer sterk wordt bepaald door de hoogte en verhouding binnen het te realiseren project, van materiaalkosten (staal, hout, isolatiemateriaal), arbeid, risico's en potentiële inschrijvers (op de markt). Zo kent het Gemeenschapshuis aan de Markt veel duurzaamheidsmaatregelen met een WKO-installatie van € 1 miljoen als duurste onderdeel. Deze duurzaamheidsproducten zijn sinds februari 2022 uitzonderlijk gestegen vanwege de wereldwijde vraag naar deze producten als gevolg van de energiecrisis. Ook de kosten van arbeid zijn, onder andere als gevolg van inflatiecompensatie maar ook door het gebrek aan vakmensen, in een korte periode fors gestegen.

Toch is er wel een gemiddelde als referentie voor de stijging van de bouwkosten. Dat is de Bouwkosten-Data(BDB)-index samengesteld uit materiaalkosten en arbeid. Die index is over de periode van februari 2021 tot en met november 2022 (6 december gunning) gestegen met + 13,69%. Het gemiddelde aan materiaalkostenstijging bedroeg over die periode + 20,43%. Die van arbeid + 4,08% maar daar zijn de cao-afspraken voor 2023 voor de verschillende (bouw)sectoren nog niet in verwerkt. Voor bouw en infra is een loonstijging per 1-1-2023 van + 5% overeengekomen (met allerlei aanvullende cao-afspraken betekent dat voor een werkgever afhankelijk van zijn personeelssamenstelling + 5% tot + 7,5% vanaf 1-1-2023).

Bij gunning op 6 december 2022 heeft ons college vanwege het grote maatschappelijke belang van realisatie van het Gemeenschapshuis aan de Markt (ook voor de Centrumontwikkeling in de kern Bladel) besloten om binnen het totale krediet (nog) te gunnen met binnen de totale stichtingskosten(-dekking) een

beroep op de reserveringen voor Interieur en inventaris en de post Onvoorzien/Herinrichting van de openbare ruimte.

Via de perspectiefnota 2023 vragen wij uw raad nu vanwege de gestegen bouwkosten om een aanvullend krediet. Niet ter dekking van de bouwkosten (de opdracht is immers binnen het krediet gegund) maar voor Interieur en Inventaris en de post Onvoorzien/Herinrichting openbare ruimte. Deze aanvullende kredietaanvraag van € 2.542.500,- is dan ook geen percentage -als gemiddelde- van gestegen bouwkosten maar onderbouwd met specifieke offertes voor Interieur en Inventaris (ter inzage) en een forfaitair percentage van de oorspronkelijke stichtingskosten aan (resterend) Onvoorzien/Herinrichting van de openbare ruimte. Omdat het ontwerptraject voor herinrichting van de openbare ruimte, met onder andere een intensieve dialoog met omwonenden en bedrijven, nog moet worden opgestart is hiervoor nog geen onderbouwing met een offerte mogelijk.

Deze extra kredietaanvraag verhoudt zich als een percentage van + 13 % ten opzichte van de oorspronkelijk geraamde stichtingskosten voor het Gemeenschapshuis aan de Markt. De BDB-index voor bouwkostenstijgingen bedraagt over de periode van de oorspronkelijke calculatie (kredietaanvraag) tot nu (januari 2023) + 14,45 %. Met de aanvullende kredietaanvraag aan uw raad voor het Gemeenschapshuis aan de Markt blijven wij dus onder de gemiddelde bouwkostenstijging over die periode.

Formatie-uitbreiding begeleiding nieuwkomers

We zien in Nederland een toenemende migratiestroom op gang komen als gevolg van mondiale ontwikkelingen waaronder de oorlog in Oekraïne. Ook de invoering van de zgn. Spreidingswet heeft zijn weerslag op de gemeentelijke dienstverlening. De gemeente krijgt hiermee een wettelijke taak om opvanglocaties beschikbaar te stellen voor asielzoekers. De opvang van asielzoekers, statushouders en ontheemden vergt daarom een steeds grotere inzet van de gemeente(n). Meerdere beleidsterreinen zijn hierbij betrokken. Voor een betere dienstverlening, borging en overzicht is een centrale lokale functionaris wenselijk.

MFA De Poel / D'n Anloop / voormalige gemeentewerf

Op basis van de financiële kaderstelling (23.04421) houden we - in geval van consolidatie - rekening met een percentage voor de kapitaalmarktrente van 3,00%. In de begroting 2023 waren we nog uitgegaan van een percentage van 0,75%. Deze aanpassing brengt voor het meerjarenprogramma hogere rentelasten met zich. De kapitaallasten van de genoemde investeringen zijn op basis hiervan aangepast.

A/B	omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	investeringen					budgettaire lasten / baten				
		2023	2024	2025	2026	2027	2023	2024	2025	2026	2027
A	Gemeenschapshuis aan de Markt aanvulling	-2.543					-89	-175	-172	-169	-166
A	formatieuitbreiding begeleiding nieuwkomers						-45	-57	-57	-57	-57
A	MFA De Poel Netersel: verduurzaming									-1	-1
A	MFA D'n Anloop Hoogeloon: verduurzaming									-1	-1
A	Voormalige gemeentewerf Bladel: renovatie dak							-2	-2	-1	-1
	totaal lasten sociaal domein	-2.543					-134	-234	-231	-229	-226

Bijstelling budgetten

Toelichting bijstelling budgetten

Lonen en salarissen

Actualisatie van de lonen o.b.v. de vastgestelde kaderstelling (zie R23.016 / 23.04421) inclusief de nieuwe CAO-verhoging voor de gemeentelijke sector per 2 januari 2023.

Doorbelasting kosten Maatschappelijke Dienstverlening (MD)

We werken met de overige Kempengemeenten samen op verschillende beleidsterreinen. De werkzaamheden van de afdeling MD hebben directe relatie met externe klanten. Dit samenwerkingsonderdeel is als directe kosten toegerekend aan de verschillende taakvelden, omdat ze volledig gericht zijn op de externe klant. De afdeling MD geeft namens de gemeente uitvoering aan de Wmo, Jeugdhulp, Bijzondere Bijstand, Schuldhulpverlening, Sociaal Raadsliedenwerk, Wvggz en meldpunt zorgwekkend gedrag. De

bedrijfsvoeringskosten van het onderdeel MD stijgen op basis van de ontwerpbegroting 2024 van de GRSK met de aangegeven bedragen. Dit wordt veroorzaakt doordat de formatie voor kwaliteit en front-office Wmo is uitgebreid om de toename van het aantal meldingen/aanvragen tijdig te kunnen toetsen. Vanaf 2024 en verder is er daarna sprake van een stijging door doorwerking van de gekozen verdeelsleutels in combinatie met reguliere indexatie van lonen en prijzen.

Hoewel de ontwerpbegroting buitenproportionele kostenstijgingen zien hebben wij uw raad voorgesteld om wel een zienswijze voor te leggen over de ontwerpbegroting 2024 van de GRSK. In deze ontwerpbegroting is ook rekening gehouden met de financiële gevolgen van de implementatie voor Opnieuw Verbinden.

Minimabeleid

Bij besluit van 2 februari 2023 heeft uw raad de (R22.088) "Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen" vastgesteld. Door de hierin opgenomen verhoging van de vermogensnorm verwachten we dat meer aanvragers in aanmerking komen voor kwijtschelding.

Kwartiermaker nieuwkomers

Met de aanstaande komst van de Spreidingswet is Brabant al gaan anticiperen en houdt de Veiligheidsregio op met de opvang te regelen. Er wordt gewerkt aan een structuur om het allemaal af te stemmen in de regio en met de provincie. De secretarissen (ZO-Brabant en Kempen) kunnen het er ook niet meer bij blijven doen. Daarom hebben we met de Kempengemeenten afgesproken dat we allemaal € 1,- per inwoner bijdragen voor een regionale kwartiermaker/coördinator.

Kinderopvang / ouderenbeleid

Op basis van de met de GGD gesloten Samenwerkingsovereenkomst Toezicht Kinderopvang 2023 stijgen de kosten. Deze kostenstijging is voornamelijk het gevolg van stijgende loonkosten, maar ook vanwege extra ingeschreven opvanghouders waardoor er ook meer inspecties zullen gaan plaatsvinden. De lasten van het ouderenbeleid stijgen in 2023 vanwege verhoging van huren en servicekosten met betrekking tot de gehuurde panden Den Bogerd en Kloostertuin.

Mantelzorgondersteuning

In 2021 is een subsidieaanvraag bij ZonMw voor een pilot wijk ggz-er toegekend. Deze pilot doen we samen met de Kempengemeenten, Bladel, Eersel en Bergeijk. De pilotperiode was oorspronkelijk van april 2022 t/m december 2022 maar is met 3 maanden verlengd, omdat er vertraging was met de invulling van de vacature. Het aantal inwoners waarbij sprake is van verward en onbegrepen gedrag neemt toe en vraagt, gezien de complexiteit, om de inzet van een sleutelfiguur die een spilfunctie heeft tussen zorg- en veiligheidspartijen en de betreffende inwoners en hun omgeving. Als gevolg van de vermaatschappelijking in de zorg moeten inwoners met een zorgvraag zolang mogelijk zelfstandig blijven wonen. Dit geldt ook voor personen met verward of onbegrepen gedrag (bijvoorbeeld mensen met psychische problematiek, dementie, maar ook mensen die als gevolg van middelengebruik overlast gevend gedrag vertonen). Voor een aantal van hen wordt de problematiek zodanig veelomvattend en complex dat geen adequaat hulp-aanbod kan worden gerealiseerd. Er is sprake van overlast en een voortdurend hoge claim op zorg. Ook vanuit de veiligheidshoek krijgt met name de politie hiermee in toenemende mate te maken. Landelijk is de wijk GGD'er/wijk ggz-er (dit is inhoudelijk eenzelfde functie) geïntroduceerd. Deze functie voorziet erin dat juist voor deze doelgroepen de zorg beter kan worden gecoördineerd.

De in februari 2023 uitgevoerde evaluatie laat een zeer positief beeld zien van de pilot wijk ggz-er waarbij alle betrokken partijen/partners pleiten voor een structurele inbedding. De GGzE is daarbij de enige organisatie die beide functies (rollen) van wijk ggz-er en kwartiermaker ggz in één functie kan uitvoeren. Aangezien we een combinatiefunctie willen maken van wijk ggz-er met de kwartiermaker is het logisch om dit via dezelfde weg te financieren. De kwartiermaker wordt via een subsidie gefinancierd, een aanvullende subsidieaanvraag is de grondslag voor betaling van de wijk ggz-er voor de rest van 2023. Een verdeling naar rato inwoners betekent voor onze gemeente 28,5% van het totale bedrag ofwel € 31.000,- per jaar. De kosten voor de afrekening van de pilot Wijk-GGZ tot 1 april 2023 bedragen nog circa € 6.000,-.

MFA Hart van Hapert / gemeenschapshuis aan de Markt

In afwachting van een definitieve exploitatiebegroting 2023 worden de exploitatielasten voor het jaar 2023 geraamd (elektriciteitsverbruik, verzekeringen, onderhoud en onderhoudscontracten en overige kosten). De kosten van de onderhoudscontracten bedragen structureel € 18.000,-. Op basis van het meerjaren onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen (MJOP) is de jaarlijkse dotatie aan de onderhoudsvoorziening MFA Hart van Hapert becijferd op € 56.000,-. De exploitatielasten voor het gemeenschapshuis aan de Markt te Bladel worden voor het jaar 2023 vooralsnog geraamd op circa € 43.000,-.

BUIG-uitkeringen (Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten) / participatie

Gemeenten ontvangen van het Ministerie van SZW jaarlijks een budget om daaruit de kosten van uitkeringen mee te kunnen betalen, dit is het BUIG budget. In principe moeten gemeenten zich redden met dit toegekend budget, overschotten mag de gemeente houden en tekorten moeten - in beginsel - uit eigen middelen worden aangezuiverd. De financiering van de inkomensvoorzieningen WWB, IOAW, IOAZ en Bbz-starters door het rijk worden voor het overgrote deel bekostigd op basis van het historisch model. Dat betekent dat telkens de situatie van twee jaar geleden bepalend is voor de vaststelling van het budget (t-2). De hoogte van de (voorlopige) BUIG-uitkering 2023 is in september 2022 vastgesteld. Op basis hiervan ontvangen we meer uitkering van het rijk. Inkomensbeleid en armoedebestrijding staan momenteel hoog op de politieke agenda van het rijk, onder andere vanwege de hoge inflatie. Het kabinet heeft mede in dat kader op 1 januari 2023 het wettelijk minimumloon en de daaraan gekoppelde uitkeringen met 10,15%, waarvan 2,10% reguliere indexatie en 8,05% een bijzondere verhoging, verhoogd. Dit leidt tot een verhoging van de uitkeringsbedragen. Via het BUIG-budget worden we gecompenseerd voor deze verhoging.

Het "voorspellen" van ontwikkelingen is, gezien de actuele politieke en economische situatie in de wereld, zeer lastig. Zowel de omvang van de instroom van nieuwe klanten in de Participatiewet als de omvang van uitstroom van bestaande klanten wordt bepaald door diverse factoren. De ontwikkeling van de economie als geheel en de effecten daarvan op de arbeidsmarkt, alsmede het beroep op de Participatiewet blijven moeilijk te prognosticeren. Verder is het aantal statushouders dat een beroep gaat doen op de Participatiewet een onzekere factor. Deze factoren zullen echter zeker invloed hebben op het aantal aanvragen en uitkeringen Participatiewet / Bbz gedurende 2023.

Voor de ontwikkeling van het bijstandsvolume is een aantal factoren relevant. Naast de ontwikkeling op de arbeidsmarkt die leidt tot een beroep op de Participatiewet, is er sprake van instroom in de Participatiewet van statushouders die gehuisvest worden in onze gemeente. De ervaring leert dat de meeste statushouders een beroep moeten doen op de Participatiewet en ook meer en langer begeleiding nodig hebben. Met name door de krapte op de woningmarkt is het voor de gemeente moeilijker geworden om statushouders te huisvesten. Hoewel de taakstelling voor gemeenten ten aanzien van huisvesting van statushouders een gegeven is, is het onzeker op welke termijn we deze taakstelling kunnen realiseren en welk effect dat heeft op het beroep op de Participatiewet. Het betreft hier een autonome ontwikkeling waarop KempenPlus geen invloed heeft.

Opvang Oekraïners

Het rijk heeft in het tweede kwartaal van 2022 een regeling ingevoerd om de ontheemden uit Oekraïne te voorzien van leefgeld tijdens hun verblijf in de gemeentelijke opvang Oekraïners (GOO) of particuliere opvang Oekraïners (POO). In het afgelopen jaar heeft het rijk de regeling een aantal keren aangepast en de laatste wijziging heeft op 1 februari 2023 plaatsgevonden. De tijdelijke bescherming van de Oekraïners vanuit de EU geldt tot maart 2024 met een mogelijkheid voor een verlenging van een jaar en na afloop van de tijdelijke bescherming zal de regeling nog maximaal een jaar doorlopen. De regeling is nu meer in lijn van het leefgeld voor andere groepen in Nederland, zoals asielzoekers, statushouders en mensen met een bijstandsuitkering. Als iemand van 18 jaar of ouder gaat werken wordt voortaan het leefgeld van het hele gezin stopgezet. We gaan vooralsnog uit van een budgettaire neutrale uitvoering van het opvangen van de ontheemden.

Doorbelasting kosten KempenPlus

De kosten van KempenPlus zijn gebaseerd op de ontwerpbegroting 2024 (zie R23.043). Op basis hiervan

stijgen de lasten voor 2023 en verder exceptioneel. Deze stijgingen worden veroorzaakt door de doorwerking van de loonontwikkeling van de doelgroep (aanpassing minimumloon met ca 10%), de loonstijgingen van de ambtenaren op basis van het nieuwe CAO (dit leidt tot een gemiddelde loonsverhoging van circa 9%), extra prijsstijgingen voor energielasten en de prijsontwikkeling van 5,9% voor 2024 in combinatie met de geactualiseerde verdeelsleutels. Ook de omzet is aanzienlijk neerwaarts bijgesteld voor de jaren tot en met 2025. Omzetten van Groen worden voortaan geraamd tegen marktconforme prijzen. Daarnaast worden extra kosten geraamd voor de uitvoering van de Wet inburgering. Het bestuur van KempenPlus heeft een addendum toegevoegd aan de ontwerpbegroting, welke integraal onderdeel uitmaakt van de ontwerpbegroting. Pro saldo stijgen de kosten hierdoor met € 1.496.000,- in 2023 aflopend naar € 846.000,- in 2027. De kanttekening die wij hierbij maken is dat we hopen en verwachten dat we voor de Wsw-ers nog extra compensatie van het rijk ontvangen voor de hogere loonkosten. Dat weten we eerst bij de komende meicirculaire.

Maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Afdeling MD van de GRSK geeft namens de Kempengemeenten dagelijks uitvoering aan een groot pakket van taken; dit vindt steeds in nauwe samenwerking met de Kempengemeenten plaats. Landelijk en ook Kempisch zijn verschillende acties ingezet om grip te krijgen op de financiële impact voor gemeenten. Het doel van de Wmo is om inwoners te helpen zodat zij zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen blijven wonen en deel kunnen nemen aan de maatschappij. We zijn blijven werken vanuit het volgende principe: inwoners hebben de verantwoordelijkheid om ondersteuning zelf, met het sociale netwerk of met voorliggende voorzieningen te regelen. Als deze mogelijkheden er niet of onvoldoende zijn, dan wordt pas bekeken welke maatwerkvoorziening(en) op grond van de Wmo passend en adequaat is (zijn).

Samen met aanbieders zijn de Kempengemeenten, gemeente Best en gemeente Veldhoven in overleg over maatregelen om de wachtlijsten bij aanbieders te reduceren. Een aantal oplossingen zijn in concept geformuleerd. Doel van deze oplossingen is een strakkere uitvoering, zodat zoveel mogelijk cliënten geholpen kunnen worden die hulp bij het huishouden echt nodig hebben. Een strakkere uitvoering is makkelijker gezegd dan gedaan. Daarom zullen de oplossingen, na bestuurlijke sondering en overleg met de lokale adviesraden, met de aanbieders goed uitgewerkt moeten worden. Daarbij blijven zelfredzaamheid en/of ondersteuning vanuit het netwerk uitgangspunten die niet losgelaten worden. Bij deze manier van werken zullen gemeenten vanaf waarschijnlijk 1 januari 2025 weer gesteund worden door de invoering van een inkomensafhankelijke bijdrage voor hulp bij het huishouden. Een inkomensafhankelijke bijdrage is noodzakelijk om de aanzuigende werking van de huishoudelijke hulp te remmen en de (financiële) druk op Wmo-voorzieningen in brede zin te verminderen. Zo blijven zorg en ondersteuning in het kader van de Wmo beschikbaar. Bij de invoering van het abonnementstarief in 2019 werden middelen toegevoegd aan het gemeentefonds als compensatie voor de aanzuigende werking. Het rijk heeft nu aangekondigd om deze compensatie bij de invoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage weer uit te nemen uit het gemeentefonds.

In de begroting is zowel huishoudelijke hulp ZIN als huishoudelijke hulp Pgb opgenomen. Het aantal unieke cliënten ZIN is in 2022 gestegen (+3,9%). De groei blijkt wel lager dan voorgaande jaren (+8,3% 2021; +11% 2020). Per 1 maart 2023 gelden nieuwe tarieven, het tarief is geïndexeerd met 11,5%. In de begroting is rekening gehouden met de betreffende indexatie. Het aantal cliënten Pgb laat een verdere afname zien, met name op categorie Huishoudelijke Hulp 2.

Rolstoelen, Vervoervoorzieningen, Woonvoorzieningen en eigen bijdrage

Tot deze categorie horen materiële voorzieningen en vervoers- en woondiensten om zelfstandig te kunnen functioneren voor mensen met fysieke beperkingen die op basis van een beschikking worden verstrekt. Ook de eigen bijdragen worden tot deze categorie gerekend. De prijzen zijn met 14,5% geïndexeerd per 1 januari 2023 waardoor de begroting op advies van Maatschappelijke Dienstverlening structureel wordt bijgesteld voor dit onderdeel. Het aantal unieke cliënten voor rolstoelvoorziening neemt af met -9% terwijl het aantal cliënten met een vervoersvoorziening toeneemt met +7,5%. De eigen bijdrage is eveneens hoger begroot ten opzichte van voorgaande jaren vanwege de groei van het aantal cliënten.

Voor wat betreft woonvoorziening geldt het volgende. Pas als er sprake is van een feitelijke melding / aanvraag voor deze voorziening, worden de lasten ervan als incidentele uitgave opgenomen in de begro-

ting van de gemeente waar de melder/aanvrager woont. Incidenteel volgt een aanpassing voor onze gemeente, omdat er nu al rekening gehouden wordt met meldingen/aanvragen die in de pijplijn zitten en tot een definitieve toekenning leiden. Eén of twee incidentele woonvoorzieningen kunnen direct leiden tot een (aanzienlijke) lastenverzwaring.

Samengevat stijgen de kosten van begeleiding Wmo / maatwerkvoorzieningen structureel met ca € 54.000,-. Voor woningaanpassingen wordt daarnaast in 2023 eenmalig rekening gehouden met € 130.000,- extra kosten wegens een aantal dure woningaanpassingen.

Eenmalige Energietoeslag (EET)

Per 1 november 2022 is de aanvraagtermijn voor de eenmalige energietoeslag voor 2022 gesloten. In totaal zijn er 920 individuele aanvragen ontvangen. Inmiddels is er voor 2023 ook een eenmalige energietoeslag aangekondigd. Op dit moment wordt een wetsvoorstel, dat hiervoor een wettelijke basis biedt, nog voorbereid.

Jeugdhulp

Landelijk wordt gewerkt aan afbakening van de Jeugdwet aan de voorkant met de bedoeling de instroom in met name de ambulante vormen van jeugdzorg te beperken, anders gezegd is dit een van de middelen die ingezet worden om de doelgroep van de Jeugdwet beter te bereiken. Samen met de Kempengemeenten gaan we onderzoeken of en zo ja hoe de samenwerking met de huisartsen verbeterd kan worden om te bereiken dat meer verwijzingen via 'onze' toegang lopen. Dit heeft zowel om inhoudelijke als financiële afwegingen onze voorkeur. Onze toegangsmedewerkers zetten passend aanbod in op basis van inzicht in de context van de vraag en pas als het lokale vrij toegankelijke aanbod of inzet van het LOT of Kempen-team niet volstaat, wordt specialistische jeugdzorg ingezet. De kosten van jeugdzorg begeleiding / behandeling en dagbesteding kunnen hierdoor aanzienlijk neerwaarts aangepast worden. Voorts is rekening gehouden met een tariefstijging van 4,29% en verwerkt in deze perspectiefnota.

Samengevat dalen de kosten van jeugdzorg met ca € 257.000,- in 2024 oplopend naar € 275.000,- in 2027. De kosten voor 2023 stijgen daarentegen op basis van 3 cliënten met € 126.000,- t.b.v. crisisopvang / GGZ-verblijf.

De autonome ontwikkelingen voor het bestaande beleid hebben pro saldo het navolgende verloop:

omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	i/s	budgettaire voordelen / nadelen				
		2023	2024	2025	2026	2027
verrekening / bijstelling loonkosten	s	-55	-104	-104	-104	-104
bijdrage MD o.b.v. begroting 2024 SK	s	-300	-461	-421	-424	-420
kwijtschelding gemeentelijke belastingen	s	-4	-4	-4	-4	-4
kwartiermaker nieuwkomers	s	-11	-22	-22	-22	-22
bijdrage GGD inzake Toezicht Kinderopvang 2023	s	-17	-17	-17	-17	-17
ouderenbeleid: huur en servicekosten steunpunten	s	-11	-11	-11	-11	-11
mantelzorgondersteuning / maatschappelijke begeleiding	s	6	-31	-31	-31	-31
MFA Hart van Hapert	s	-156	-74	-74	-74	-74
Gemeenschapshuis aan de Markt / overige	s	-46				
BUIG / participatie / loonkostensubsidie bijstelling obv KempenPlus	s	-343	-576	-576	-586	-576
BUIG: uitkering van rijk	s	495	543	543	543	543
Bijdrage KempenPlus (-/- stelpost lonen en prijzen en rijksbijdr.WIN)	s	-1.496	-1.597	-1.710	-988	-846
WMO: uitvoering door MD	s	-184	-54	-54	-54	-54
Jeugd: uitvoering door MD / CJG	s	-126	257	260	260	275
huur pand Bleijenhoek	s	5	5	5	5	5
overige afwijkingen	s	-2	4		-1	2
mutaties sociaal domein		-2.245	-2.142	-2.216	-1.508	-1.334

(- = nadeel en + = voordeel)

Beleidskaders

- Kadernota armoedebestrijding 2021-2024 koersen op de toekomst
- Beleidsregels Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) Bladel
- Beleidsregels bijzondere bijstand Bladel 2021
- Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning gemeente Bladel 2020
- Visienota Participatiewet van de vier Kempengemeenten 2015-2018
- Re-integratieverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ 2015 (doelmatigheid)
- Participatiewet
- Wet banenafpraak en qoutum arbeidsbeperkten
- Verordening Participatiewet 2015 gemeente Bladel
- Beleidskader Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2016-2020
- Verordening maatschappelijke ondersteuning Gemeente Bladel 2019
- Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning Gemeente Bladel 2018
- Beleidsregels bijzondere bijstand Kempengemeenten 2019
- Meerjarenbeleidskader Jeugdhulp in de Kempen 2020-2024
- Vrijwilligersbeleid 2019+ gemeente Bladel
- Mantelzorgbeleid gemeente Bladel 2019-2020
- Beleidsnotitie Social Return Zuidoost-Brabant 2018

Samenvatting financiële consequenties

Na de hiervoor genoemde (doorlopende) activiteiten volgt in onderstaand overzicht “Wat het mag kosten?”

(bedragen x € 1.000,-)	Begroting 2023	Wijziging ppn	Begroting na wijziging	Mutatie meerjarenraming			
				2024	2025	2026	2027
Lasten							
participatie:							
accomodaties	-2.135 n	-293 n	-2.428 n	-250 n	-249 n	-245 n	-224 n
algemeen toegankelijke individuele ondersteuning	-283 n	-516 n	-799 n	-329 n	-129 n	-129 n	-129 n
mantelzorg	-62 n	-37 n	-99 n	-31 n	-31 n	-31 n	-31 n
voorgliggende voorzieningen	-604 n	-11 n	-615 n	-9 n	-9 n	-11 n	-9 n
arbeidsparticipatie	-316 n	-15 n	-331 n	-18 n	-18 n	-18 n	-18 n
overige lokale initiatieven	-247 n	-205 n	-452 n	-246 n	-329 n	-329 n	-328 n
Wmo:							
zorgloket	-745 n	-123 n	-868 n	-128 n	-128 n	-128 n	-128 n
maatwerkdienstverlening 18+	-5.466 n	-415 n	-5.881 n	-345 n	-305 n	-308 n	-305 n
complexe casuïstiek							
inkomensregelingen:							
inkomensvoorzieningen	-8.909 n	-1.862 n	-10.771 n	-1.894 n	-1.924 n	-1.202 n	-1.060 n
minimabeleid	-418 n	-9 n	-427 n	-9 n	-9 n	-11 n	-13 n
bijzondere bijstand							
schuldhulpverlening	-7 n		-7 n				
jeugd:							
preventie	-1.033 n	-137 n	-1.170 n	-249 n	-249 n	-249 n	-249 n
maatwerkdienstverlening 18-	-2.884 n	-9 n	-2.893 n	367 v	367 v	367 v	367 v
geëscaleerde zorg 18+							
geëscaleerde zorg 18-	-288 n	16 v	-272 n	16 v	16 v	16 v	16 v
vrijwilligers (waardering/ ondersteuning)	-76 n		-76 n				
Totaal lasten	-23.473 n	-3.616 n	-27.089 n	-3.125 n	-2.997 n	-2.278 n	-2.111 n

(bedragen x € 1.000,-)	Begroting	Wijziging	Begroting	Mutatie meerjarenraming			
	2023	ppn	na wijziging	2024	2025	2026	2027
Baten							
participatie:							
accomodaties	130 v	7 v	137 v	6 v	6 v	6 v	6 v
algemeen toegankelijke individuele ondersteuning	4 v	478 v	482 v	200 v			
mantelzorg							
voorzorgende voorzieningen	12 v		12 v				
arbeidsparticipatie	55 v	13 v	68 v	16 v	16 v	16 v	16 v
overige lokale initiatieven	3 v	259 v	262 v	1 v	1 v	1 v	1 v
Wmo:							
zorgloket							
maatwerkdienstverlening 18+	140 v	5 v	145 v	5 v	5 v	5 v	5 v
complexe casuïstiek							
inkomensregelingen:							
inkomensvoorzieningen	2.657 v	475 v	3.132 v	523 v	523 v	513 v	523 v
minimabeleid	30 v		30 v				
bijzondere bijstand							
schuldhulpverlening							
jeugd:							
preventie	40 v		40 v				
maatwerkdienstverlening 18-							
geëscaleerde zorg 18+							
geëscaleerde zorg 18-							
vrijwilligers (waardering/ ondersteuning)							
Totaal baten	3.071 v	1.237 v	4.308 v	751 v	551 v	541 v	551 v
Geraamd saldo van baten en lasten	-20.402 n	-2.379 n	-22.781 n	-2.374 n	-2.446 n	-1.737 n	-1.560 n

(- = nadeel en + = voordeel)

8. Volksgezondheid en milieu

Algemeen

Elke burger krijgt een gelijke kans op een gezond leven, ongeacht zijn sociaal economische status. Het leefmilieu in onze gemeente is gezond. Als gemeente willen een gezond leefmilieu en in het bijzonder de zorg voor milieu, reiniging, afvalstoffenverwijdering en riolering bevorderen en in stand houden. Uitgangspunt is dat de vervuiler betaalt.

Meerjarenprogramma

Uitvoering GRP

Op basis van de financiële kaderstelling (23.04421) houden we - in geval van consolidatie - rekening met een percentage voor de kapitaalmarktrente van 3,00%. In de begroting 2023 waren we nog uitgegaan van een percentage van 0,75%. Deze aanpassing brengt voor het meerjarenprogramma hogere rentelasten met zich. De kapitaallasten van de genoemde investeringen zijn op basis hiervan aangepast. Tevens worden op basis van het vigerende beleid de geplande investeringen voor 2027 toegevoegd aan de planperiode. De lasten worden verdisconteerd in de rioolheffingen.

We ontvangen van de provincie een financiële bijdrage voor het project "Klimaatbestendige gebiedsinrichting De Sleutel" van € 181.000,-, welke is gericht op het uitvoeren van klimaatadaptatiemaatregelen. Wij stellen voor om hiermee het reeds beschikbaar gestelde krediet "Waterbergingsgebied nabij industriegebied Bladel" te verhogen.

De mutaties vanuit het meerjarenprogramma hebben pro saldo het navolgende verloop:

A/B	omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	investeringen					budgettaire lasten / baten				
		2023	2024	2025	2026	2027	2023	2024	2025	2026	2027
A	uitv. GRP 2022: waterbergingsgebied ind.terrein Bladel	-181									
A	uitv. GRP 2022: waterbergingsgebied ind.terrein Bladel subsidie	91	91								
A	rioolrechten: uitvoering GRP 2024-2027							55	165	273	324
A	uitv. GRP 2024-2027: klimaatmaatregelen / gemalen / vervangingen					-2.170		-55	-165	-273	-324
	totaal lasten volksgezondheid en milieu	-90	91			-2.170					

Bijstelling budgetten

Toelichting bijstelling budgetten

Basisgezondheidszorg

Op basis van de ontwerpbegroting 2024 van de GGD Brabant-Zuidoost (zie R23.31 / 23.08765), waarin de integratie van de JGZ 0-4 jaar is opgenomen, stijgt de gemeentelijke bijdrage. De stijgingen worden voor-namelijk veroorzaakt door reguliere loon- en prijsstijgingen.

Bijdrage werkgroep AED

Het college is voornemens om aan de AED-werkgroep subsidie te verstrekken voor onderhoud 'plus' van AED's. Op dit moment krijgt de werkgroep subsidie voor het onderhoud van de AED's, maar het advies is nu om deze subsidie per AED, naast jaarlijkse indexering, te verhogen zodat de werkgroep een reserve kan opbouwen om in de toekomst AED's te gaan vervangen. Het definitieve subsidiebedrag en de subsidievoorwaarden worden verwerkt bij de begroting 2024.

Preventieakkoord

We hebben van het rijk een specifieke uitkering van € 41.000,- (waarvan € 21.000,- restant 2022) ontvangen welke bestemd is voor de uitvoering van het door de kerngroep ondersteuningsprogramma Lokale Preventieakkoorden VNG goedgekeurde preventieakkoord of preventieaanpak. De activiteiten waarvoor de uitkering wordt verleend, moeten uiterlijk zijn verricht op 31 december 2023. Deze activiteiten staan

vermeld in het lokale preventieakkoord of preventie-aanpak. Deze lokale Preventieakkoorden en aanpakken richten zich op het terugdringen van roken, problematisch alcoholgebruik en overgewicht. De middelen zonderen we hiervoor af.

Programma "Nu niet zwanger"

Het programma "Nu Niet Zwanger" ondersteunt mensen in kwetsbare situaties een bewuste keuze te maken over het moment van hun kinderwens, zodat zij niet onbedoeld zwanger worden. Nu Niet Zwanger past binnen het ingezette beleid Lokaal Gezondheidsbeleid / Kansrijke Start. Het programma heeft een looptijd van vier jaar.

Afvalinzameling

Met betrekking tot afvalinzameling is in 2023 sprake van de volgende financiële mutaties:

- hogere lasten KempenPlus ruimen grofvuil en spulendoos Netersel: € 20.000,-
- hogere lasten KempenPlus ruimen zwerfvuil en glasbakken (indexering): € 10.000,-
- hogere opbrengsten oud papier: € 30.000,-
- raming budget voorbereiding grondstoffencentrum: € 40.000,-
- lagere kapitaallasten vanwege het besluit om grond op het Kempisch Bedrijvenpark voor het grondstoffencentrum niet meer aan te schaffen: € 4.000,-

Als gevolg van deze financiële mutaties zal het negatief saldo van € 35.000,- ten laste van de voorziening egalisatie afvalstoffenheffing worden gebracht. Deze wordt verrekend met de egalisatievoorziening afvalstoffenheffing.

Riolering en waterzuivering

Vanwege het succes van het project NK Tegelwippen en de ter zake inmiddels ontvangen afrekeningen 2022 wordt voorgesteld om het budget 2023 eenmalig te verhogen met een bedrag van € 100.000,- ten laste van de voorziening riolering. Hiermee kunnen particulieren ook dit jaar weer tuinen gaan ontharden / NK tegelwippen. Ook willen we meer ontharden in de openbare ruimte. Dit zorgt ervoor dat er minder regenwater naar het riool afstroomt en dus ook minder het rioolsysteem belast. Verder zal er ook minder schoon hemelwater gereinigd hoeven te worden bij de rioolwaterzuiveringsinstallatie. Verder draagt het binnen de doelen van het GRP bij om het grondwater aan te vullen.

Aanpak energiearmoede

We hebben van het rijk in 2022 een specifieke uitkeringen ad € 285.000,- ontvangen om hiermee de aanpak van energiearmoede te kunnen bekostigen. Hiervan is in 2022 € 144.000,- besteed. Het restant ad € 141.000,- wordt via de balans ten gunste van de exploitatie verantwoord om hiermee de kosten van 2023 te dekken. Deze uitkering wordt verstrekt onder voorwaarde dat deze middelen worden besteed aan ondersteuning van huishoudens (huurders en eigenaar bewoners) met een laag besteedbaar inkomen die te maken hebben met hoge energielasten als gevolg van gestegen energieprijzen in combinatie met de lagere energetische kwaliteit van de woningen. De gemeente kan de middelen die met deze beschikking beschikbaar worden gesteld gericht inzetten om deze huishoudens in een kwetsbare positie vanwege de gestegen energielasten op korte termijn te ondersteunen bij het nemen van maatregelen om de energierekening te verlagen. De besteding van deze middelen moet op 31 december 2023 afgerond zijn. Het is niet toegestaan de middelen als financiële compensatie uit te keren. Hiervoor wordt verwezen naar hoofdstuk sociaal domein.

Specifieke uitkering voor uitvoeringskosten klimaatakkoord

Op 27 februari 2023 is de Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) gepubliceerd. Het kabinet trekt tot en met 2025 € 1,04 miljard uit om gemeenten en provincies te ondersteunen bij hun rol in de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid. We ontvangen hiervan voor 2023 € 410.000,-, 2024 € 414.000,- en voor 2025 € 417.000,-. De specifieke uitkering mag twee jaar 'vooruit geschoven' worden, dat wil zeggen: later besteden. De specifieke uitkering voor 2024 kan dus ook in 2025 en 2026 worden besteed. Hiermee krijgen we een zekere flexibiliteit bij het opstellen, prioriteren en uitvoeren van het klimaatprogramma's. Het gaat om de navolgende 5 sectoren:

- (1) gebouwde omgeving,
- (2) elektriciteit,

- (3) mobiliteit,
- (4) industrie, en
- (5) overig, zoals een leidinggevende of een recruiter.

De specifieke uitkering is bedoeld voor apparaatskosten, zoals salariskosten, inhuur van externen, of beleidsonderzoeken. Maximaal 10% van de specifieke uitkering mag besteed worden aan andere zaken – wel gerelateerd aan apparaatskosten – zoals communicatiematerialen, technisch onderzoek en registratiesystemen. In afwachting van nadere onderbouwing van de noodzakelijke budgetten hebben wij besloten om € 50.000,- van de bestaande formatie toe te rekenen aan de uitvoering van het klimaatakkoord.

Klimaatadaptie

In de door de raad in december 2022 vastgestelde Kadernota Klimaatadaptatie zijn in de benodigde financiële middelen aangegeven voor een 4-tal activiteiten om uitvoering te geven aan het klimaatadaptatiebeleid. In 2021 heeft uw raad keuzes gemaakt t.a.v. klimaatadaptie. Hierin heeft u richting gegeven om nieuw klimaatadaptatiebeleid te ontwikkelen. Op basis hiervan hebben we structurele budgetten opgenomen van € 160.000,-. Daarnaast hebben we aanvragen voor subsidies lopen. Zodra we de betreffende toekenningsbeschikkingen ontvangen hebben dan zullen we die aanvullend opnemen in een volgend P&C-document.

Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)

De ODZOB heeft in opdracht van de gemeente Bladel het geluidsaneringsproject “Bladel” uitgevoerd. Het project is inmiddels volledig afgerond. Na afrekening van de VTB-subsidie voor dit project door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft onlangs ook een afrekening plaatsgevonden van de advieskosten die door de ODZOB voor dit project in rekening zijn gebracht bij de gemeente Bladel. Op basis van deze afrekening hebben wij een bedrag van € 13.000,- van de ODZOB terugontvangen.

Lonen en prijzen stijgen ieder jaar, er is sprake van inflatie. Goederen en diensten worden duurder, de kosten van personeel stijgen door de nieuwe CAO. Om dezelfde werkzaamheden op hetzelfde niveau te kunnen blijven uitvoeren, dienen inkomsten en uitgaven met elkaar in evenwicht te blijven. Voor de Metro-poolregio Eindhoven betekent dit dat de inwonerbijdragen voor Regionale opgaven, Brainport Development en het RHCE jaarlijks worden geïndexeerd conform een vastgestelde systematiek. Op basis van de (financiële) uitgangspunten welke door het Algemeen Bestuur vastgesteld werden is de indexering inwonerbijdrage vastgesteld op 3,56% ten opzichte van het begrotingsjaar 2023 (2022-2023 was 2,23%). Zie voorts R23.027. De bijdrage aan de ODZOB stijgt ingaande 2023 structureel met € 42.000,- als gevolg van indexeringen en tariefstijgingen. Als gevolg van de in de Kaderbrief aangegeven ontwikkelingen zal de bijdrage in 2024 en 2025 stijgen met circa € 137.000,- en in 2026 en 2027 met circa € 144.000,- ten opzichte van de huidige ramingen in onze meerjarenbegroting.

De autonome ontwikkelingen voor het bestaande beleid hebben pro saldo het navolgende verloop:

omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	i/s	budgettaire voordelen / nadelen				
		2023	2024	2025	2026	2027
bijdrage GGD (incl. Zuidzorg) / o.b.v. begroting 2023-2024	s	-62	-78	-82	-82	-101
bijdrage werkgroep AED	s	-pm	-pm	-pm	-pm	-pm
projectkosten "Nu niet Zwanger" t/m 2026	s	-10	-9	-7	-6	
vuilophaal en afvoer / opbrengst oud papier	s	40				
budget 2023 voorbereiding grondstoffencentrum	s	-40				
uitv. klimaatakkoord verrekening apparaatskosten bestaande	s	50	50	50		
klimaatadaptatie	s	-160	-160	-160	-160	-160
bijdrage subsidie geluidsanering project Bladel	i	13				
bijdrage ODZOB / bijstelling ramingen o.b.v. 2023 - 2024	s	-42	-179	-179	-186	-186
overige afwijkingen	s	-2		3	1	
mutaties volksgezondheid en milieu		-213	-376	-375	-433	-447

(- = nadeel en + = voordeel)

Beleidskaders

- Lokaal gezondheidsbeleid Bladel 2018-2021
- Omgevingsvisie 1.1.
- Woonvisie gemeente Bladel 2016, actualisatie 2018
- Kempische Visie op Wonen 2019-2023
- Kadernota Grondstoffen "Samen op weg naar een Circulaire Kempengemeenschap"
- GRP 2021-2025
- Kadernota energie en klimaat

Samenvatting financiële consequenties

Na de hiervoor genoemde (doorlopende) activiteiten volgt in onderstaand overzicht "Wat het mag kosten?"

(bedragen x € 1.000,-)	Begroting	Wijziging	Begroting	Mutatie meerjarenraming			
	2023	ppn	na wijziging	2024	2025	2026	2027
Lasten							
volksgezondheid:							
preventie	-856 n	-113 n	-969 n	-87 n	-86 n	-86 n	-101 n
acute zorg	-2 n		-2 n				
riolering	-1.975 n	58 v	-1.917 n	-99 n	-207 n	-314 n	-354 n
duurzaam grondstoffengebruik/ afval	-1.941 n	-65 n	-2.006 n				
kwaliteit van de leefomgeving:							
preventie	-835 n	-44 n	-879 n	-179 n	-179 n	-186 n	-186 n
handhaving	-68 n		-68 n				
natuur (aanleg)	-66 n		-66 n				
klimaat	-773 n	-661 n	-1.434 n	-524 n	-527 n	-160 n	-160 n
Totaal lasten	-6.516 n	-825 n	-7.341 n	-889 n	-999 n	-746 n	-801 n
Baten							
volksgezondheid:							
preventie		41 v	41 v				
acute zorg							
riolering	2.173 v	-58 n	2.115 v	99 v	207 v	314 v	354 v
duurzaam grondstoffengebruik/ afval	2.322 v	65 v	2.387 v				
kwaliteit van de leefomgeving:							
preventie		13 v	13 v				
handhaving							
natuur (aanleg)							
klimaat	175 v	551 v	726 v	414 v	417 v		
Totaal baten	4.670 v	612 v	5.282 v	513 v	624 v	314 v	354 v
Geraamd saldo van baten en lasten	-1.846 n	-213 n	-2.059 n	-376 n	-375 n	-432 n	-447 n

(- = nadeel en + = voordeel)

9. Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke vernieuwing

Algemeen

Het is prettig wonen en verblijven in de gemeente Bladel. De bevolking laat zien dat zij wil komen tot een duurzame samenleving.

Met volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing richten we ons op het planmatig inrichten van de leefruimte, waarbij rekening wordt gehouden met individuele en gemeenschappelijke belangen. Wij realiseren voldoende woningen afgestemd op de behoefte. De gemeente heeft daarin de regiefunctie. Zowel in de bestaande- als in de nieuwbouw. Wij werken aan een goed woon- en leefklimaat voor onze inwoners, waarbij het kernbegrip duurzaamheid leidend is. Verzoeken om nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen benaderen wij volgens het 'ja, tenzij principe'. Wij bewaken, behouden en verbeteren de kwaliteit van de bebouwde omgeving. Wij beheren de openbare ruimte volgens de kernbegrippen veilig, heel en schoon met als doel een prettige woonomgeving in stand te houden. Betrokkenheid van bewoners is wezenlijk omdat zij in de betreffende wijk of het dorp wonen en omdat zij waardevolle kennis en ervaring hebben over de behoeften ter plaatse en mogelijke veranderingen daarin.

Meerjarenprogramma

Anticiperende verwervingen

Het volgende beleidsuitgangspunt is geformuleerd in de grondnota 2019 met betrekking tot grondaankopen:

- Burgemeester en wethouders kunnen binnen beleidskaders zelfstandig tot grondaankopen overgaan zonder voorafgaande instemming van de raad.
- Er wordt jaarlijks een krediet beschikbaar gesteld voor grondaankopen die vallen onder de noemer anticiperende verwervingen. Voor 2024 wordt dit krediet wederom vastgesteld op € 2.000.000,-.
- Voor “strategische verwervingen” wordt via een afzonderlijk raadsvoorstel een kredietaanvraag voorgelegd aan de raad.
- Aan de grondaankopen door burgemeester en wethouder onder de noemer “anticiperende verwervingen” worden de volgende voorwaarden gesteld: De grondaankopen moeten passen in de uitwerking van de structuurvisie; er moet sprake zijn van een financieel sluitende grondexploitatieberekening (haalbaarheidsberekening) en de grondaankoop moet onderbouwd zijn met een door een deskundige opgesteld taxatierapport.

Startersleningen

De gemeente stimuleert jongeren om in de gemeente Bladel te wonen en te werken. De starterslening trekt naast de natuurlijke aanwas ook jonge gezinnen aan. Iets meer dan de helft van de leningen wordt vertrekt voor de aankoop van een bestaande woning. Veel aanvragers verlaten een huurwoning. Deze beide aspecten versterken dus de (belangrijke) doorstroming op de woningmarkt. Ieder jaar wordt in de jaarrekening een monitor en tussentijdse rapportage van het instrument “Startersleningen” gemaakt. De eerste drie jaren zijn de starters vrijgesteld van het betalen van rente en aflossing. Bij een te laag inkomen kan deze termijn worden verlengd. Daarna betaalt de starter een maandelijkse annuïteit. De lening valt onder de Nationale Hypotheekgarantie. Voor 2024 wordt, evenals als vorige jaren, een krediet opgenomen van € 375.000,-.

Ontwikkeling latende locaties

De realisatie van de latende locaties Den Tref, Den Herd en praktijkschool hebben we geherprioriteerd. Ook de verkoopopbrengst van Kloostertuin / medisch centrum in Hapert hebben we twee jaren doorgeschoven. De hiermee gepaard gaande opbrengsten hebben we dienovereenkomstig doorgeschoven.

De mutaties vanuit het meerjarenprogramma hebben pro saldo het navolgende verloop:

A/B	omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	investeringen					budgettaire lasten / baten				
		2023	2024	2025	2026	2027	2023	2024	2025	2026	2027
A	Anticiperende verwervingen		-2.000					-60	-60	-60	-60
A	Startersleningen		-375					-11	-11	-11	-11
B	Ontwikkeling latende locatie Den Tref							-663	663		
B	Ontwikkeling latende locatie Kloostertuin/medisch centrum						-251		251		
B	Ontwikkeling locatie Den Herd							-891		891	
B	Ontwikkeling locatie Praktijkschool							-370		370	
	totaal lasten VHROSV		-2.375				-251	-1.995	843	1.190	-71

Bijstelling budgetten

Toelichting bijstelling budgetten

Lonen en salarissen

Actualisatie van de lonen o.b.v. de vastgestelde kaderstelling (zie R23.016 / 23.04421) inclusief de nieuwe CAO-verhoging voor de gemeentelijke sector per 2 januari 2023 en geactualiseerde tijdbesteding.

Ruimtelijke ordening / dwangsommen

De lasten dalen per saldo in 2023 als gevolg van enerzijds de opbrengsten van een tweetal verbeurde dwangsommen en anderzijds hogere kosten wegens inhuur personeel voor de begeleiding van het veegplan 3e herziening Buitengebied.

Uitvoering Wet goed verhuurderschap

De wet stelt algemene normen voor goed verhuurderschap vast. Ook moet de gemeente verplicht een meldpunt inrichten. Verder kent de wet de mogelijkheid toe om de verhuur van huisvesting vergunningplichtig te maken en er wordt extra bescherming voor arbeidsmigranten afgedwongen. Voor de implementatie van deze wet hebben we via de algemene uitkering (decembercirculaire) compensatie ontvangen, welke we afzonderen voor de uitvoering van de wet.

Volkshuisvesting

De ontwikkeling van woningbouw is een zeer actueel thema binnen de gemeente Bladel. De gemeente heeft de ambitie om het aantal woningen in de komende 20 jaar fors te laten groeien als onderdeel van de schaa sprong in de MRE-regio. Daarnaast gaat het om onderwerpen als betaalbaarheid en beschikbaarheid van woningen. In 2022 zijn al verschillende stappen genomen om toe te werken naar een integrale aanpak woningbouw. Middels de projectopdracht 'Bladelse aanpak woningbouw' wordt beschreven hoe we tot een integraal woonbeleid komen waarin het vraagstuk van de schaa sprong is meegenomen. Voor het uitvoeren van een onderzoek en opstellen van een visie over woninguitbreidingen wordt voorgesteld een budget van € 50.000,- beschikbaar te stellen.

Grondexploitaties

Jaarlijks worden de kostenbegrotingen van de verschillende grondexploitaties bijgesteld. Pro saldo wordt er in 2023 als gevolg van deze actualisatie meer verrekend met de balanspost 'voorraad onderhanden werken'. Dit wordt met name veroorzaakt doordat de bouwactiviteiten van het plan Lange Trekken vertraagd worden door het lopende beroep bij de Raad van State. Pro saldo kan er gedurende de planperiode door de bijgestelde kostenbegrotingen € 14.000,- minder tussentijds winst genomen worden.

De autonome ontwikkelingen voor het bestaande beleid hebben pro saldo het navolgende verloop:

omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	i/s	budgettaire voordelen / nadelen				
		2023	2024	2025	2026	2027
verbeurde dwangsommen	s	20				
verrekening / bijstelling loonkosten	s	102	68	74	87	79
advieskosten ruimtelijke ordening	s	-45				
onderhoudscontracten o.b.v. MJOP 2023-2032	s	-2	-7	-10	-8	-13
uitvoering Wet Goed Verhuurderschap	s	-22	-22	-22	-22	-22
projectkosten Bladelse aanpak woningbouw	i	-50				
grondexploitatie: bouw- en woonrijp maken	s	1.375	-1.217	1.605	-1.391	-61
grondexploitatie: voorziening tekorten	s			26		
grondexploitatie: verkopen	s	-6.249	6.451	374	27	11
grondexploitatie: onderhanden werken	s	4.872	-5.236	-2.005	1.362	48
grondexploitatie: tussentijdse winstuitname	i	-14	-98	99		
overige afwijkingen	s		1	2	-1	-3
mutaties VHROSV		-13	-60	143	54	39

(- = nadeel en + = voordeel)

Beleidskaders

- Omgevingsvisie 1.1 gemeente Bladel
- Beleidsregel Ruimte voor Ruimte woningen
- Groenstructuurplan 2018-2027
- Groenvisie "Groen tot in de kern(en)" 2009-2024
- Structuurvisie Bladel Deel A: Ruimtelijk Casco
- Structuurvisie Bladel Deel B: Uitvoeringsplan
- Kempische visie op wonen 2019-2023
- Welstandsnota Bladel 2017

Samenvatting financiële consequenties

Na de hiervoor genoemde (doorlopende) activiteiten volgt in onderstaand overzicht "Wat het mag kosten?"

(bedragen x € 1.000,-)	Begroting	Wijziging	Begroting	Mutatie meerjarenraming			
	2023	ppn	na wijziging	2024	2025	2026	2027
Lasten							
bebouwd:							
wonen	-1.389 n	18 v	-1.371 n	11 v	11 v	11 v	5 v
grondexploitaties	-2.843 n	1.462 v	-1.381 n	-1.170 n	1.660 v	-1.325 n	5 v
overig gebruik ruimte	-1.181 n	-122 n	-1.303 n	-89 n	-92 n	-94 n	-102 n
onbebouwd:							
cultuurlandschap	-1.007 n		-1.007 n				
natuur/ water							
Totaal lasten	-6.420 n	1.358 v	-5.062 n	-1.248 n	1.579 v	-1.408 n	-92 n
Baten							
bebouwd:							
wonen	1.402 v		1.402 v				
grondexploitaties	3.063 v	-1.642 n	1.421 v	-807 n	-593 n	2.652 v	60 v
overig gebruik ruimte	176 v	20 v	196 v				
onbebouwd:							
cultuurlandschap	380 v		380 v				
natuur/ water							
Totaal baten	5.021 v	-1.622 n	3.399 v	-807 n	-593 n	2.652 v	60 v
Geraamd saldo van baten en lasten	-1.399 n	-264 n	-1.663 n	-2.055 n	986 v	1.244 v	-32 n

(- = nadeel en + = voordeel)

10. Overhead en ondersteuning organisatie

Algemeen

Bedrijfsvoering is ondersteunend – niet ondergeschikt - en faciliterend aan ontwikkelingen (uitvoering van speerpunten) in de organisatie. Daarnaast is er een aantal speerpunten waarbij de bedrijfsvoering zelf een leidende rol heeft. Waarvan een deel al eerder in gang is gezet.

Enerzijds vraagt de uitvoering van speerpunten om flexibiliteit en maatwerk, anderzijds vragen ze om consistentie en beheersbaarheid / controleerbaarheid. Voor een goede bedrijfsvoering dienen al deze aspecten in een goede balans met elkaar te staan. Om deze balans te behouden, dient continu tussen bestuur en ambtelijke organisatie een open gelijkwaardige dialoog van afstemming / invulling / timing / bijstelling van alle ambities (wettelijke verplichtingen, gemeentelijke speerpunten, maatschappelijk ontwikkelingen etc.) plaats te vinden.

Meerjarenprogramma

Maatregelen gemeentehuis

Op basis van de financiële kaderstelling (zie R23.016 / 23.04421) houden we - in geval van consolidatie - rekening met een percentage voor de kapitaalmarktrente van 3,00%. In de begroting 2023 waren we nog uitgegaan van een percentage van 0,75%. Deze aanpassing brengt voor het meerjarenprogramma hogere rentelasten met zich. De kapitaallasten van de energiebesparende maatregelen, renovatie dak en vervanging installaties zijn op basis hiervan aangepast.

Formatie uitbreidingen

Het grootste deel van de formatie komt niet apart in beeld maar is onderdeel van de programma's in de planning- en controldocumenten. Wanneer de uitgaven daar stijgen (er wordt meer gedaan) stijgt de formatie in verhouding mee. Wordt minder uitgegeven, in tijden van bezuinigingen, dan kan minder worden gedaan en is minder formatie nodig. Het deel dat niet direct toegerekend kan worden aan de programma's wordt overhead genoemd. Welke dit zijn is in de BBV vastgelegd. Dit soort taken zijn ruimer dan in het algemeen onder overhead wordt verstaan. Wel geldt algemeen dat, als de formatie voor de programma's toeneemt de overhead, met enige vertraging, meegroeit. Meer werk en mensen voor de programma's levert immers meer werk op voor bijv. P&O, archief, automatisering, communicatie e.d.

De toenemende vraag naar digitaal werken heeft ertoe geleid dat de behoefte aan digitale archiefstukken sterk is toegenomen. Tevens merken we een toenemende vraag van klanten naar digitale archiefbescheiden. Het gedeelte van het archief dat nog niet digitaal toegankelijk is, wordt in fases gedigitaliseerd. Dit betekent dat extra formatie wordt ingezet voor het uitvoeren van deze vervangingswerkzaamheden.

De invoering van Office 365 zal niet alleen effect hebben op de formatie bij het SSC De Kempen. De inzet van deze programmatuur vraagt ook een investering van de gemeente(n) voor functioneel applicatiebeheer. De werkzaamheden voor het gebouwenbeheer nemen toe door de opgave om de gemeentelijke panden te verduurzamen. Voor de robuustheid van het gebouwenbeheer en de toenemende administratieve taken is het noodzakelijk om aanvullende capaciteit hierop in te zetten. De administratieve taken kunnen dan anders georganiseerd worden.

De mutaties vanuit het meerjarenprogramma hebben pro saldo het navolgende verloop:

A/B	omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	investeringen					budgettaire lasten / baten				
		2023	2024	2025	2026	2027	2023	2024	2025	2026	2027
A	Energiebesparende maatregelen gemeentehuis								-5	-9	-8
A	Renovatie dak gemeentehuis									-1	-1
A	Vervanging installaties gemeentehuis								-1	-2	-2
A	Uitbreidingen formatie Ontwikkeling / BV&DV / overhead						-117	-217	-217	-217	-217
	totaal lasten overhead en ondersteuning						-117	-217	-223	-229	-228

Toelichting bijstelling budgetten

Bedrijfsvoering

Actualisatie lonen 2023 van de Cao Gemeenten. Dit leidt tot een structurele salarisstijging van € 240 nominaal en 2% per 2 januari 2023. Dit betekent dat de lonen onder in de laagste schaal met circa 13% omhoog gaan. De stijging loopt dan af naar een loonsverhoging van circa 7% in de hogere schalen. Dit leidt tot een gemiddelde loonsverhoging van circa 9%. Relatief is het voordeel

voor de lagere salarisschalen dus het grootst. Met deze cao wordt geïnvesteerd in de koopkracht van medewerkers en een impuls gegeven aan de positie van gemeentelijke werkgevers op de arbeidsmarkt. Voor de raming van de loon-mutatie 2024 gaan we op basis van de vastgestelde kaderstelling (zie 23.04421) uit van een generieke loonmutatie van 3,3%. Daarnaast stijgen de lasten voor inhuur van personeel in 2023. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door extra inhuur wegens ziektegevallen en vervanging wegens zwangerschapsverlof van medewerksters. Door de gespannen arbeidsmarkt is het ook niet in alle gevallen gebleken om tijdig aan gekwalificeerd personeel te komen. Enkele posities zijn nog niet volledig ingevuld. De hierdoor ontstane vacatureruimte zetten we in om tijdelijk extra personeel in te huren.

Opnieuw verbinden

Door de GRSK werden in 2022 de financiële consequenties van "Opnieuw verbinden" indicatief in beeld gebracht. Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) en Personeel & Organisatie (P&O) werden met ingang van 2023 weer ingevlochten in de gemeentelijke organisatie. Dit leidde tot budgettaire voordelen welke wij in afwachting van de actualisatie van de begroting 2023 en ontwerp-begroting 2024 vooralsnog afgezonderd hadden. Deze afgezonderde ruimte zetten we nu in om de extra kosten van de GRSK 2023-2024 (voor SSC en MD) hiermee gedeeltelijk op te kunnen vangen.

Bedrijfsvoering / P&O

Met ingang van 2023 is de aansturing van de buitendienstmedewerkers niet meer opgenomen in het contract van KempenPlus. Voor de overname van het materieel van de buitendienst is een eenmalige koopsom van € 13.000,- overeengekomen. Daarnaast worden dit jaar nog de bedrijfsauto's van de buitendienst gehuurd van KempenPlus in afwachting van een door de gemeente te houden aanbesteding voor aanschaf of lease van nieuwe bedrijfsauto's. De opbrengst van de huur van het pand Bleijendoek 57 (voormalige gemeentewerf) kan ingaande 2023 structureel worden verhoogd.

Voorts stijgen de lasten voor dienstverlening en bedrijfsvoering als gevolg van hogere kosten kantine, representatie, porti en verzekeringen.

De lasten met betrekking tot personeel en organisatie stijgen in 2023 per saldo met circa € 105.000,-. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door hogere kosten voor inhuur van personeel wegens vervangingen bij ziekte en hogere advieskosten en premies ziekteverzekering en WGA. Anderzijds is gezien de krappe arbeidsmarkt het noodzakelijk de (online) zichtbaarheid van de gemeente Bladel te vergroten als het gaat om de vacatures. Daarom worden er meer kanalen ingezet om onze vacatures standaard op te publiceren. Daarnaast is het voor een aantal schaarse vacatures noodzakelijk eenmalig extra kanalen aan te haken. Verder vragen sommige vacatures om begeleiding door een werving- en selectiebureau. Verwacht wordt dat de totale kosten voor werving zullen toenemen. We gaan daarbij ook meer aandacht besteden aan employer branding.

Gemeentehuis

Voor de vervanging van de paslezers op alle toegangsdeuren binnen het gemeentehuis en de bijbehorende aansturingssystemen is in 2023 een budget van € 50.000,- noodzakelijk. Daarnaast stijgt de te ontvangen werkplekvergoeding van de afdeling Maatschappelijke Dienstverlening (SK) in 2023, maar anderzijds stijgen de huisvestingskosten MD om de werkplekken adequaat in te richten.. Ook de hogere energielasten werken structureel nadelig door.

Kempensamenwerking (SK)

We werken met de overige Kempengemeenten samen op verschillende beleidsterreinen. De werkzaamheden van de afdeling Maatschappelijke Dienstverlening (MD: zie sociaal domein) heeft directe relatie met

externe klanten. Dit samenwerkingsonderdeel is als directe kosten toegerekend aan de verschillende beleidsvelden, omdat ze volledig gericht zijn op de externe klant. De werkzaamheden van het SSC hangen daarentegen meer samen met de ondersteuning van de medewerker(sters) in het primaire proces. Deze kosten verantwoorden we daarom onder de noemer "overhead".

De kosten van deze samenwerkingsonderdelen zijn gebaseerd op de ontwerpbegroting 2024 van de GRSK (zie R23.044). De aanzienlijke kostenstijging wordt enerzijds veroorzaakt door de doorwerking van reguliere loon- en prijsontwikkelingen en anderzijds door ons aandeel in een aantal noodzakelijke nieuwe ICT-voorzieningen en formatie-uitbreidingen voor kwaliteit en front-office Wmo. Omdat de ontwerpbegroting buitenproportionele kostenstijgingen laat zien (zie ook Sociaal domein) hebben wij uw raad voorgesteld om een zienswijze voor te leggen over de ontwerpbegroting 2024 van de GRSK. In deze ontwerpbegroting is ook rekening gehouden met de financiële gevolgen van de implementatie voor Opnieuw Verbinden. De SK heeft 2022 afgesloten met een voordelig exploitatieresultaat. Ons aandeel in het resultaat wordt door de SK uitgekeerd aan de gemeente.

De autonome ontwikkelingen voor het bestaande beleid hebben pro saldo het navolgende verloop:

omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	i/s	budgettaire voordelen / nadelen				
		2023	2024	2025	2026	2027
lonen ontwikkeling / dienstverlening & bedrijfsvoering	s	-148	-303	-152	-152	-152
lonen bijstelling bestuursapparaat	s	-5	-10	-10	-10	-10
werving en selectie & advieskosten / inhuur wegens ziekte	s	-105				
aansturingskosten KempenPlus / Bleijendoek	s	16	16	16	16	16
dienstverlening en bedrijfsvoering diversen	s	-1	-20	-26	-32	-32
overname materieel KempenPlus t.b.v. buitendienst	s	-13				
gemeentehuis werkplekvergoeding 2023 / kosten MD	s	-19				
gemeentehuis vervanging paslezers	s	-50				
gemeentehuis diversen	s	-27	-27	-48	-27	-27
bijdrage SSC o.b.v. begroting 2024 SK	s	-258	-371	-374	-387	-377
bijdrage SSC eenmalige lasten	i	36	23	39	37	22
stelpost opnieuw verbinden	s	509	514	517	510	510
SK restitutie bijdrage 2022	i	176				
overige afwijkingen	s	-3	-3	-2	-1	-2
mutaties overhead		108	-181	-40	-46	-52

(- = nadeel en + = voordeel)

Samenvatting financiële consequenties

Na de hiervoor genoemde (doorlopende) activiteiten volgt in onderstaand overzicht "Wat het mag kosten?"

(bedragen x € 1.000,-)	Begroting	Wijziging	Begroting	Mutatie meerjarenraming			
	2023	ppn	na wijziging	2024	2025	2026	2027
Lasten							
overhead	-5.817 n	-37 n	-5.854 n	-401 n	-266 n	-278 n	-282 n
Totaal lasten	-5.817 n	-37 n	-5.854 n	-401 n	-266 n	-278 n	-282 n
Baten							
overhead	194 v	27 v	221 v	3 v	3 v	3 v	3 v
Totaal baten	194 v	27 v	221 v	3 v	3 v	3 v	3 v
Geraamd saldo van baten en lasten	-5.623 n	-10 n	-5.633 n	-398 n	-263 n	-275 n	-279 n

(- = nadeel en + = voordeel)

11. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Algemeen

Gemeente Bladel voert een solide financieel beleid. We doen geen uitgaven die we niet kunnen betalen en kiezen voor goede lange termijn investeringen. Door realistisch te begroten en regelmatig te rapporteren, houden we grip op onze financiën. We spannen ons in om de gemeentelijke lasten voor onze inwoners op een laag niveau te houden.

Meerjarenprogramma

Taakstelling middels stofkammaatregelen

De meerjarenraming heeft de afgelopen jaren geleid tot een ophoging van de budgetten voor bestaand beleid. Enerzijds als gevolg van aanpassingen aan de oplopende prijsstijgingen en anderzijds door de doorwerking van beleidsmatige keuzes. Desalniettemin bestaat bij het college de stellige indruk, mede getuigd op de relatief hoge rekeningsaldi van de afgelopen jaren, dat er nog "lucht" zit in de wijze van raming voor diverse begrotingsposten. We willen daarom alle posten van de begroting nogmaals tegen het licht houden. We kiezen er voor om dat deel van de onderbestedingen van de budgetten gedurende de jaren 2020 t/m 2022, afgezet tegen de in de meerjarenraming geraamde budgetten, structureel af te ramen. Het gaat om een groot aantal maatregelen, die per stuk soms beperkte besparingen opleveren, maar alles bij elkaar toch een aanzienlijk bedrag. Voor deze stofkammaatregelen gaan we in eerste instantie uit van een taakstelling van € 300.000,-. We streven ernaar om deze taakstelling voor de begroting 2024 gerealiseerd te hebben.

Extra OZB verhoging

Bij het opstellen van de perspectiefnota 2023 is duidelijk geworden dat er tekorten gaan ontstaan, voornamelijk door de beoogde negatieve effecten om het gemeentefonds niet langer meer via de normerings-systematiek 'samen de trap op en samen de trap af' te indexeren. Er wordt alleen nog compensatie voor loon- en prijsontwikkelingen verstrekt, geen volume accres. Dit leidt voor de laatste twee planjaren (de zgn ravijnjaren) tot aanzienlijke structurele nadelen.

Door deze nieuwe financieringssysteematiek is het nu al duidelijk dat de financiële positie van onze gemeente onder zware druk komt te staan. We willen Bladel allemaal graag houden zoals het bekend staat, een prettige en veilige woongemeente met veel verenigingen en voorzieningen. We willen voorkomen dat we ons in allerlei bochten moeten wringen om onze (meerjaren)begroting rond te krijgen en noodgedwongen op voorzieningen moeten bezuinigen. Daarom acht het college het noodzakelijk om naast de trendmatige verhoging van 3,1% de OZB-tarieven extra te verhogen met 4,9%.

De mutaties vanuit het meerjarenprogramma hebben pro saldo het navolgende verloop:

A/B	omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	investeringen					budgettaire lasten / baten				
		2023	2024	2025	2026	2027	2023	2024	2025	2026	2027
A	Taakstelling middels stofkammaatregelen						150	300	300	300	300
B	Extra verhoging tarieven onroerende zaakbelastingen met 4,9%							244	244	244	244
	totaal lasten algemene dekkingsmiddelen						150	544	544	544	544

Bijstelling budgetten

Toelichting bijstelling budgetten

Actualisatie rente / afschrijving / stelpost rentelasten

Betreft actualisatie van de kapitaallasten van de geactualiseerde en bijgestelde investeringen. De lage rentetarieven zijn onder invloed van de oplopende inflatie opgelopen. De afschrijvingslasten vallen daar-entegen (zeker de eerste jaren) lager uit. Dit wordt met name veroorzaakt doordat het gemeenschapshuis

aan de Markt naar verwachting eind 2024 gereed zal komen. Op grond van het vastgestelde afschrijvingsbeleid starten we dan pas met ingang van 2025 met afschrijven.

In de begroting 2023 hebben wij een stelpost opgenomen voor de rentenadelen vanaf 2023. In de begroting 2023 is namelijk nog rekening gehouden met een rentepercentage van 0,75% voor eventuele nieuw aan te trekken geldleningen. De lage rentetarieven zijn onder invloed van de oplopende inflatie echter opgelopen, onder andere veroorzaakt door de naweën van corona, verstoringen in de productieketens en de oorlog in Oekraïne. In deze perspectiefnota is het rentepercentage geactualiseerd naar 3% in 2023 en 3,5% vanaf 2024. Dit leidt vanzelfsprekend tot hogere rentelasten voor de jaren vanaf 2023. De in de begroting 2023 opgenomen stelpost laten we nu deels vrijvallen ten gunste van de hogere rentelasten vanaf 2023.

Opbrengsten OZB

In 2023 moeten we rekening houden met een lagere autonome belastingopbrengst van eigenaren en gebruikers van woningen en niet-woningen van circa € 47.000,-. De structurele lagere opbrengst loopt terug naar circa € 18.000,- in 2026 en stijgt vanaf 2027 weer met € 10.000,-. Dit wordt veroorzaakt door de geactualiseerde lagere WOZ-waarden van woningen en niet-woningen (als gevolg van de bijgestelde prognose). Naast deze geactualiseerde autonome opbrengsten wordt de opbrengst onroerende zaakbelastingen vanaf 2024, op basis van de vastgestelde financiële kaderstelling (zie R23.0016) met een inflatiecorrectie van 3,10% verhoogd. Dit leidt tot een structurele hogere belastingopbrengst OZB van circa € 156.000,-.

Algemene uitkering

De algemene uitkering uit het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron van de gemeente. De algemene uitkering wordt door het rijk op grond van bepaalde maatstaven toegerekend aan de gemeenten, zoals het aantal inwoners, de oppervlakte van de gemeente en het aantal uitkeringsgerechtigden. Gemeenten ontvangen op drie tijdstippen in het jaar de informatie over de gemeentefondsuitkeringen: in mei op basis van de Voorjaarsnota van het rijk, in september op basis van de Miljoenennota van het rijk en in december, ter afronding van het lopende jaar, op basis van de Najaarsnota van het rijk. Het geld dat via de algemene uitkering wordt ontvangen is vrij inzetbaar. De algemene uitkering is de afgelopen periode op verschillende momenten geactualiseerd wat leidt tot budgettaire consequenties.

Op 21 december 2022 is, op basis van de Najaarsnota van het rijk, de decembercirculaire van het gemeentefonds verschenen. Op basis van de decembercirculaire zijn de ontwikkelingen ten aanzien van de algemene uitkering vertaald naar de Bladelse situatie (zie RM22.085). De actualisatie en doorrekening van de algemene uitkering naar aanleiding van de decembercirculaire 2022 leidt tot een structureel voordeel voor de jaren 2023 tot en met 2027. Daarnaast ontvangen we in 2024 een vergoeding in de algemene uitkering in het kader van de bommenregeling. De kosten hiervan worden in 2023 gemaakt en verantwoord. Bij het beleidsveld 'Veiligheid' worden de betreffende onderzoekskosten kort toegelicht.

Daarnaast is de algemene uitkering door ons, als voorloper op de meicirculaire 2023, opnieuw doorgerekend. Hierbij is de algemene uitkering geactualiseerd naar de geprognostiseerde uitkering uit het gemeentefonds en de bijgestelde uitgangspunten uit de financiële kaderstelling (zie R23.0016). In de Voorjaarsnota 2023 heeft het kabinet aangekondigd een extra prijsbijstelling over 2022 uit te keren in verband met de uitzonderlijke prijsstijgingen in 2022. De verdeling wordt in de meicirculaire 2023 bekend gemaakt. Het Centraal Planbureau (CPB) heeft op 9 maart 2023 het Centraal Economisch Plan (CEP) 2023 gepubliceerd. Het CPB raamt in het CEP 2023 een hogere loon- en prijsstijging voor consumptie en investeringen voor de jaren 2023 en 2024 dan in eerdere ramingen. Als gevolg van de verwachte compensatie voor de hogere loon- en prijsontwikkeling is de algemene uitkering geactualiseerd. Samen met de bijgestelde uitgangspunten leidt dit tot aanzienlijke structurele voordelen voor de jaren 2023 tot en met 2026. Vanaf 2027 wordt het voordeel overigens aanzienlijk minder. In de septembercirculaire 2022 heeft het kabinet aanvullend eenmalig 1 miljard euro voor gemeenten beschikbaar gesteld voor 2026, vooruitlopend op de nieuwe financieringssysteem. In de Voorjaarsnota 2023 van het kabinet wordt aangekondigd dat dit bedrag nu vanaf 2027 structureel beschikbaar komt, welke in de komende meicirculaire financieel vertaald zal worden. In deze perspectiefnota hebben wij hier reeds voor een belangrijk deel op voorgesorteerd.

Het rijk heeft in de Najaarsnota 2022 ook aangegeven extra geld uit te trekken voor de compensatie van de hogere energiekosten. Gemeenten en provincies krijgen structureel indicatief 300 miljoen euro erbij om publieke en maatschappelijke instellingen te compenseren. Het definitieve bedrag zal in de meicirculaire 2023 bekend worden gemaakt. Hoewel het in beginsel vrij te besteden middelen zijn zullen wij bij de financiële vertaling hiervan voor onze gemeente t.z.t. eventuele bestedingsvoorstellen doen.

Stelpost lonen en prijzen

In eerdere ramingen hebben wij een stelpost opgenomen voor hogere lonen en prijzen vanaf 2023. In deze stelpost zijn onder andere de volgende loon- en prijsstijgingen opgenomen:

- verwachte loonstijgingen in de nieuwe CAO per 1 januari 2023
- extreme prijsstijgingen als gevolg van de oorlog in Oekraïne
- doorbelaste loon- en prijsstijgingen van o.a. aannemers, samenwerkingsverbanden, verbonden partijen en gesubsidieerde instellingen.

De werkelijke loon- en prijsstijgingen zijn in deze perspectiefnota verwerkt. De eerder geraamde stelpost valt nu gedeeltelijk vrij ten gunste van de hogere lonen en prijzen in deze perspectiefnota. Een gedeelte van de stelpost blijft staan voor de hogere lonen en prijzen vanaf 2024, namelijk € 500.000,- structureel.

Taxatiekosten / WOZ werkzaamheden 2023

De taxatiekosten in het kader van de Wet WOZ stijgen ingaande 2023 met € 25.000,- als gevolg van het nieuw gesloten contract voor 5 jaar met TOG Nederland B.V. en een toename van het aantal woningen en niet-woningen. Daarnaast worden als gevolg van de aanslagoplegging 2023 WOZ circa 250 informele en circa 900 formele bezwaarschriften verwacht tegen de opgelegde waardebeoordelingen per 1 januari 2022. Veel ervan worden ingediend door no cure, no pay-bedrijven. Slechts een klein gedeelte hiervan (2,5%) kan binnen de raming van het nieuwe contract worden afgewikkeld. Voor de resterende bezwaarschriften worden de extra afhandelings- en uitvoeringskosten voor het jaar 2023 geraamd op € 50.000,-.

Onvoorziene uitgaven

We hebben de post onvoorziene uitgaven eenmalig verlaagd met € 6.000,-. Met deze verlaging worden eenmalige exploitatie-uitgaven tot dit bedrag gedekt.

Dividenduitkering BNG

De Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA) heeft besloten een winstuitkering te doen van 50% van de winst 2022. Dit is € 12.000,- lager dan waar we rekening mee hebben gehouden. BNG behoort overigens tot de meest kredietwaardige banken ter wereld (de huidige ratings zijn AAA), zodat BNG financiering kan aantrekken tegen scherpe tarieven. BNG is ook onze huisbankier.

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Op basis van een voorlopige aanslag Vpb houden we rekening met een lagere Vpb-last van € 150.000,-.

De autonome ontwikkelingen voor het bestaande beleid hebben pro saldo het navolgende verloop:

omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	i/s	budgettaire voordelen / nadelen				
		2023	2024	2025	2026	2027
act.afschrijvingen, (stelpost) rente kort en lang geld	s	486	798	-32	26	24
onr.zaakbelastingen: index 3,1% / autonome groei	s	-47	86	89	136	166
algemene uitkering actualisatie obv dec.circulaire	s	55	32	31	28	28
algemene uitkering actualisatie obv actualisatie ppn	s	882	2.296	2.255	2.361	1.124
algemene uitkering actualisatie obv voorjaarsnota Rijk	s					921
algemene uitkering bommenregeling (kosten 2023)	s		31			
stelpost lonen en prijzen	s	1.011	443	458	487	487
taxatiekosten / bezwaarkosten / WOZ	s	-75	-25	-25	-25	-25
onvoorziene uitgaven	s	6				
BNG dividenduitkering 2022	i	-12				
vennootschapsbelasting	s	-150				
overige afwijkingen	i	-1	-3	-2	-4	-4
mutaties algemene dekkingsmiddelen		2.155	3.658	2.774	3.009	2.721

(- = nadeel en + = voordeel)

Beleidskaders

Nota verlenen van garanties en verstrekken van geldleningen 2019
Nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2006
Nota waarden, activeren en afschrijven van vaste activa 2021
Nota reserves en voorzieningen 2021
Financiële verordening gemeente Bladel 2023

Samenvatting financiële consequenties

Na de hiervoor genoemde (doorlopende) activiteiten volgt in onderstaand overzicht "Wat het mag kosten?"

(bedragen x € 1.000,-)	Begroting	Wijziging	Begroting	Mutatie meerjarenraming			
	2023	ppn	na wijziging	2024	2025	2026	2027
Lasten							
algemene dekkingsmiddelen	-1.684 n	1.364 v	-320 n	1.333 v	408 v	464 v	486 v
Totaal lasten	-1.684 n	1.364 v	-320 n	1.333 v	408 v	464 v	486 v
Baten							
algemene dekkingsmiddelen	44.239 v	941 v	45.180 v	2.870 v	2.909 v	3.089 v	2.779 v
Totaal baten	44.239 v	941 v	45.180 v	2.870 v	2.909 v	3.089 v	2.779 v
Geraamd saldo van baten en lasten	42.555 v	2.305 v	44.860 v	4.203 v	3.317 v	3.553 v	3.265 v

(- = nadeel en + = voordeel)

5. Paragrafen

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

In de paragrafen worden onderwerpen die versnipperd in de begroting staan bij elkaar in beeld gebracht. Het gaat met name om de beleidslijnen voor beheersmatige aspecten, die grote financiële gevolgen kunnen hebben voor het realiseren van de (hoofd)taakvelden. Zij geven een horizontale dwarsdoorsnede van de begroting. De paragrafen zijn bedoeld om extra informatie te geven voor de beoordeling van de financiële positie op de korte en lange(re) termijn.

Risico-inventarisatie

De doelstelling van de paragraaf weerstandsvermogen is een zodanig inzicht te verschaffen dat op een verantwoorde wijze de hoogte van het vrij aanwendbare vermogen kan worden bepaald. Het weerstandsvermogen is het vermogen om niet-structurele financiële risico's op te kunnen vangen teneinde zijn taken te kunnen voortzetten. Anders gezegd: beschikt de gemeente over het vermogen om financiële tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat het beleid behoeft te worden aangepast. Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van de gemeente Bladel voor het begrotingsjaar, maar ook voor de meerjarenraming.

Om een juist beeld van de financiële positie van de gemeente te verkrijgen is het noodzakelijk dat het ook helder is met welke risico's de gemeente nog kan worden geconfronteerd. Het gaat hierbij om mogelijke uitgaven c.q. inkomsten waarvan de hoogte op voorhand niet kan worden vastgesteld. Voor zover risico's wel financieel vertaald kunnen worden, zullen daarvoor bedragen van het eigen vermogen dienen te worden afgezonderd. Waar mogelijk zijn voor potentiële risico's al voorzieningen getroffen. Deze blijven hier dan ook verder onvermeld.

Primair dienen risico's uiteraard zoveel mogelijk te worden beperkt of te worden voorkomen door zorgvuldigheid van procedures. Het is van belang om periodiek een zo breed mogelijke analyse van de risico's te maken welke de financiële zelfstandigheid van de gemeente in gevaar kunnen brengen. Onder risico wordt in dit verband verstaan 'een niet door de gemeente te beïnvloeden gebeurtenis, onvoorspelbaar en onafwendbaar indien deze zich voordoet, met veelal financiële of materiële gevolgen die niet specifiek af te dekken zijn'.

De financiële risico's worden per beleidsveld nader toegelicht. Voor elk risico is een inschatting gemaakt van de kans dat de aangegeven gebeurtenis zou kunnen optreden. Hierbij worden drie categorieën onderscheiden, namelijk 'laag', 'midden' en 'hoog'. Gesproken wordt van een 'laag' risicoprofiel indien de kans gemiddeld voor 25% zou kunnen optreden. Een 'midden' risicoprofiel beweegt zich op 50% en een 'hoog' risicoprofiel op gemiddeld 75%. Anders gezegd, een kwalificatie met 'hoog' impliceert dat het al bijna noodzakelijk is om voor dat risico een voorziening te treffen. Vervolgens is een financiële indicatie opgenomen van de omvang van het risico door de kans te vermenigvuldigen met het gemiddelde effect en is aangegeven of het risico van incidentele dan wel structurele aard is.

Financiële indicatie risico-inventarisatie en -kwantificering

In onderstaand tabel is een financiële indicatie opgenomen, ten opzichte van de inschattingen in jaarstukken 2022, van de omvang van het risico door de kans te vermenigvuldigen met het gemiddelde effect en is aangegeven of het risico van incidentele dan wel structurele aard is. Er zijn ten opzichte van de bij de jaarstukken 2022 gemelde risico's geen afwijking.

nr. omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	geraamde omvang *	kans			gemiddeld effect (c : 2)	effect	effect
		25%	50%	75%		incidenteel (d,e of f x g)	structureel (d,e of f x g)
(a) (b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)	(h)	(i)
Ondergrens risico's obvjaarstukken 2022	358				673		
Bovengrens risico's obvjaarstukken 2022	987						
Totaal gemiddelde risico's							
Totaal na rekening 2022 na kansberekening						269	
Mutaties perspectiefnota 2023							
Ondergrens risico's	898				673		
Bovengrens risico's	1.527						
Totaal gemiddelde risico's							
Totaal na perspectiefnota 2023 na kansberekening						269	

Weerstandsvermogen

De ratio weerstandsvermogen c.q. algemene reserve wordt uitgedrukt als de verhouding tussen de algemene reserve en het gemiddelde van de geïnventariseerde risico's. De gewenste omvang van het weerstandsvermogen wordt bepaald op klasse C (voldoende).

De ratio weerstandsvermogen (c.q. de algemene reserve) wordt ten opzichte van de prognose in de begroting voor 2023 (inclusief resultaatbestemming jaarrekening 2022) bijgesteld. De ratio daalt als gevolg van de verrekening van de financiële nadelen van deze perspectiefnota. De omvang van het weerstandsvermogen is gedurende de gehele planperiode nog steeds meer dan voldoende om hiermee onze risico's op te kunnen vangen.

Ten aanzien van de geraamde stand van de algemene reserve willen wij - met nadruk- niet onvermeld laten dat het voornamelijk geprognosticeerde resultaten betreft. Daadwerkelijke bestedingsvoorstellen dienen steeds beoordeeld te worden aan de werkelijke gerealiseerde resultaten. In de vastgestelde nota's weerstandsvermogen en risicomanagement en reserves en voorzieningen is bepaald dat bestedingsvoorstellen ten laste van de algemene reserve slechts zijn aan te bevelen, wanneer er middelen resteren boven de omvang van de risicoprofielen.

Het meerjarig geprognosticeerde verloop van de algemene reserve kan, rekening houdende met de geraamde mutaties, als volgt weergegeven worden:

(bedragen x € 1.000,-)	begroting 2023	begroting 2024	begroting 2025	begroting 2026	begroting 2027
a. totaal noodzakelijke omvang (weerstandsvermogen)	942	942	942	942	942
b. geïnventariseerde risico's (gemiddeld)	673	673	673	673	673
c. stand algemene reserve begin van het jaar	13.719	14.146	15.286	14.760	14.768
d. stand algemene reserve eind van het jaar	14.146	15.286	14.760	14.768	14.757
e. algemene reserve (vrije ruimte eind van het jaar): d - a	13.204	14.344	13.818	13.826	13.815
f. ratio algemene reserve eind van het jaar d / a	15,02	16,23	15,67	15,68	15,67
g. betekenis	uitstekend	uitstekend	uitstekend	uitstekend	uitstekend

Onderhoud kapitaalgoederen

Voorziening onderhoud wegen

Binnen de voorziening onderhoud wegen is een structurele raming van € 193.000,- opgenomen ten behoeve van gesloten verhardingen (asfalteringen). Voor de uitvoering van het asfaltprogramma 2023 wordt een aanvullend budget van € 200.000,- nodig geacht. De asfalt prijzen zijn de afgelopen periode enorm gestegen en daarnaast lopen we ook achter op het onderhoud bij asfaltverhardingen. Dit jaar zal meer onderhoud worden gepleegd omdat sommige wegen in de verkeersvisie pas over bv. 5 jaar op de planning staan. Op deze wegen passen we dan ook een levensduur verlengende maatregel toe zoals het plaatselijk repareren en het aanbrengen van slijtlagen.

Tijdens diverse werkzaamheden aan en rondom de Kranenberg, heeft er een verzwakking plaatsgevonden van de bermen/kantopsluiting van de kasseienweg. Dit is gebeurd door werkzaamheden aan kabels en leidingen en het planten van de nieuwe bomenrij. Hierdoor is de betonband wat verzakt en hebben we bij een opname geconstateerd dat de rabbatstrook begint te verzakken. Besloten is om hier een nieuwe kantopsluiting te maken in de vorm van een machinaal getrokken betonband en de werkzaamheden te laten samenvallen met de reconstructie op en aan de Hoeve te Netersel. De totale kosten voor deze werkzaamheden worden geraamd op circa € 202.000,-. Daarnaast is dit jaar sprake van extra kosten ad € 108.000,- voor het leggen van grasbetontegels op diverse locaties in onze gemeente (Troprijt richting camping Achterste Hoef en op de Castersedijk, komende vanaf de N284 tot de Molenweg aan de zijde van het fietspad). Deze totale extra kosten ad € 310.000,- zullen voor een bedrag van € 100.000,- ten laste van het krediet GGO wegen 2023 en voor € 50.000,- ten laste van het bij de jaarrekening 2022 overgehevelde budget voor onderhoud wegen. Het per saldo resterende bedrag ad € 160.000,- zal ten laste van de voorziening onderhoud wegen worden gebracht. De totale extra kosten zoals hiervoor aangegeven ad € 360.000,- kunnen worden opgevangen binnen de voorziening onderhoud wegen welke per 31-12-2022 nog een saldo had van € 521.000,-.

6. Financiële begroting

Toelichting begroting (baten en lasten)

Financiële begroting: baten en lasten

De aansluiting op de financiële mutaties per beleidsveld en een onderbouwing daarop zijn ondergebracht in de financiële begroting. In onderstaand overzicht treft u de mutaties van de lasten en baten van alle beleidsvelden aan. Voor extra inzicht in de financiële positie zijn de baten en lasten geschoond van verrekeningen met reserves.

(bedragen x € 1.000,-)	Begroting	Wijziging	Begroting	Mutatie meerjarenraming			
	2023	ppn	na wijziging	2024	2025	2026	2027
Lasten							
Bestuur en ondersteuning	-2.501 n	-211 n	-2.712 n	-178 n	-184 n	-183 n	-183 n
Veiligheid	-1.924 n	-129 n	-2.053 n	-133 n	-145 n	-144 n	-140 n
Verkeer, vervoer en waterstaat	-2.944 n	-87 n	-3.031 n	-171 n	-151 n	-155 n	-369 n
Economische zaken	-675 n	43 v	-632 n	40 v	40 v	40 v	45 v
Onderwijs	-2.512 n	-318 n	-2.830 n	-20 n	-20 n	-20 n	-20 n
Sport, cultuur en recreatie	-4.738 n	-381 n	-5.119 n	-524 n	-923 n	-974 n	-1.013 n
Sociaal domein	-23.472 n	-3.615 n	-27.087 n	-3.127 n	-2.999 n	-2.279 n	-2.112 n
Volksgezondheid en milieu	-6.515 n	-824 n	-7.339 n	-889 n	-1.000 n	-747 n	-801 n
Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke Vernieuwing (VHROSV)	-6.421 n	1.357 v	-5.064 n	-1.248 n	1.579 v	-1.408 n	-92 n
Overhead en ondersteuning organisatie	-5.817 n	-37 n	-5.854 n	-401 n	-266 n	-278 n	-282 n
Algemene dekkingsmiddelen	-1.684 n	1.364 v	-320 n	1.333 v	408 v	464 v	486 v
Baten							
Bestuur en ondersteuning	468 v	31 v	499 v	2 v			
Veiligheid	89 v		89 v				
Verkeer, vervoer en waterstaat	76 v	123 v	199 v				
Economische zaken	1.467 v	1.896 v	3.363 v	21 v	21 v	21 v	21 v
Onderwijs	295 v	286 v	581 v	-12 n	-12 n	-12 n	-12 n
Sport, cultuur en recreatie	662 v	42 v	704 v		-532 n	260 v	259 v
Sociaal domein	3.070 v	1.236 v	4.306 v	752 v	552 v	542 v	552 v
Volksgezondheid en milieu	4.670 v	611 v	5.281 v	512 v	625 v	314 v	354 v
Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke Vernieuwing (VHROSV)	5.021 v	-1.622 n	3.399 v	-807 n	-593 n	2.652 v	60 v
Overhead en ondersteuning organisatie	194 v	27 v	221 v	3 v	3 v	3 v	3 v
Algemene dekkingsmiddelen	44.239 v	941 v	45.180 v	2.870 v	2.909 v	3.088 v	2.779 v
Totaal lasten	-59.203 n	-2.838 n	-62.041 n	-5.318 n	-3.661 n	-5.684 n	-4.481 n
Totaal baten	60.251 v	3.571 v	63.822 v	3.341 v	2.973 v	6.868 v	4.016 v
Saldo van baten en lasten	1.048 v	733 v	1.781 v	-1.977 n	-688 n	1.184 v	-465 n
Toevoeging reserves	-8.568 n	-3.948 n	-12.516 n	4.714 v	-2.276 n	-2.898 n	-16 n
Onttrekking reserves	10.476 v	1.914 v	12.390 v	-3.203 n	1.057 v	1.694 v	94 v
Geraamd resultaat / algemene reserve	2.956 v	-1.301 n	1.655 v	-466 n	-1.907 n	-20 n	-387 n

(- = nadeel en + = voordeel)

Financiële begroting: structureel en incidenteel

De perspectiefnota maakt ook onderscheid tussen structurele en incidentele middelen. Structurele middelen zijn jaarlijks terugkerende middelen. Incidentele, en de naam zegt het al, zijn eenmalig of voor een beperkt aantal jaren, terugkerende middelen. Om het huishoudboekje van de gemeente gezond te maken en te houden is het van belang om de jaarlijks terugkerende lasten te kunnen betalen uit de jaarlijks terugkerende inkomsten.

Hierna is de transformatietabel van het geactualiseerde meerjarenperspectief opgenomen. In deze tabel wordt het hiervoor weergegeven meerjarenperspectief gekanteld in structurele en incidentele middelen en maakt op een transparante wijze de gang van het bestaande beleid naar de einduitkomst van deze meerjarenraming inzichtelijk. De perspectiefnota 2023 sluit dan in meerjarig perspectief bezien met een structureel tekort van € 66.000,- in 2027. Planjaren 2023 tot en met 2026 zijn overigens nog steeds structureel sluitend.

In het voorwoord hebben wij onze zorgen al kenbaar gemaakt over de onzekerheid van de financierings-systeematiek voor de gemeente(n) vanaf 2026 en verder. Indien er geen aanvullende middelen van het rijk naar de gemeente toekomen dan zullen we t.z.t. noodgedwongen worden om ons huishoudboekje nogmaals te moeten opschudden. Ons college zal dan samen met uw raad weer een pakket van ombuigingsvoorstellen moeten vaststellen met als doel om weer te komen tot een sluitende meerjarenraming. Vanzelfsprekend hopen wij dat het niet zover komt.

In onderstaand overzicht worden de gekantelde structurele financiële uitkomsten en de incidentele financiële uitkomsten in totaliteit weergegeven. Ook worden de mutaties van de reserves afzonderlijk weergegeven.

Geact.meerjarenperspectief (bedragen x € 1.000,-)	2023	2024	2025	2026	2027
structureel:					
begrotingsresultaat na 4e wijziging 2023	v 3.117	v 2.089	v 2.781	v 343	v 343
bestuur en ondersteuning	n -113	n -311	n -271	n -225	n -193
veiligheid	n -83	n -133	n -145	n -144	n -140
verkeer en vervoer	v 36	n -171	n -151	n -155	n -369
economie	v 63	v 60	v 60	v 60	v 66
onderwijs	n -32	n -32	n -32	n -32	n -32
sport, cultuur en recreatie	n -255	n -450	n -1.420	n -714	n -753
sociaal domein	n -2.379	n -2.375	n -2.447	n -1.738	n -1.560
volksgezondheid en milieu	n -226	n -376	n -375	n -433	n -447
VHROSV	v 51	n -33	n -27	n -18	n -32
overzicht van de kosten van overhead	n -222	n -421	n -302	n -312	n -302
algemene dekkingsmiddelen	v 2.305	v 4.203	v 3.317	v 3.553	v 3.265
structureel meerjarenperspectief	v 2.262	v 2.050	v 988	v 185	n -154
mutaties reserves structureel	n -412	n -376	n -118	v 101	v 88
totaal structureel	v 1.850	v 1.674	v 870	v 286	n -66
incidenteel:					
begrotingsresultaat na 4e wijziging 2023	n -160	n -133	n -153	v 33	v 33
bestuur en ondersteuning	v 173	v 1.924	n -914	n -1.262	
veiligheid	n -46				
verkeer en vervoer					
economie	v 1.875				
onderwijs					
sport, cultuur en recreatie	n -84	n -74	n -34		
sociaal domein					
volksgezondheid en milieu	v 13				
VHROSV	n -315	n -2.023	v 1.013	v 1.262	
overzicht van de kosten van overhead	v 212	v 23	v 39	v 37	v 22
algemene dekkingsmiddelen					
incidenteel meerjarenperspectief	v 1.668	n -283	n -49	v 70	v 55
mutaties reserves incidenteel	n -1.862	v 99	n -99		
totaal incidenteel	n -194	n -184	n -148	v 70	v 55
totaal begrotingsresultaat	v 1.656	v 1.490	v 722	v 356	n -11
reeds geraamde mutaties algemene reserve	n -2.957	n -1.956	n -2.629	n -376	n -376
aanvullende mutaties tlv / tgv algemene reserve	n -1.301	n -466	n -1.907	n -20	n -387

(- = nadeel en + = voordeel)

Bijlagen

I. Overzicht geraamde baten en lasten per taakveld

taakvelden (bedragen x € 1,0)	2023	2024	2025	2026	2027
0.1 Bestuur	-169.575	-141.377	-149.505	-148.843	-148.843
0.10 Reserves	-2.033.769	1.511.036	-1.218.767	-1.203.649	78.244
0.2 Burgerzaken	-9.686	-34.337	-34.337	-34.337	-34.337
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden					
0.4 Ondersteuning organisatie	-9.909	-397.754	-263.392	-274.731	-279.079
0.5 Treasury	-75.257	-100.897	-151.000	-149.927	-135.311
0.61 OZB woningen	-75.000	189.320	190.697	192.619	193.075
0.62 OZB niet-woningen	-46.996	115.679	117.409	162.349	191.919
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	936.717	2.358.031	2.284.791	2.388.990	2.072.670
0.8 Overige baten en lasten	1.715.286	1.640.317	875.591	959.035	942.759
0.9 Vennootschapsbelasting	-149.817				
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	-49.250	-56.732	-68.943	-68.484	-64.244
1.2 Openbare orde en Veiligheid	-79.973	-75.785	-75.785	-75.785	-75.785
2.1 Verkeer, wegen en water	36.281	-170.932	-151.504	-155.311	-369.189
3.1 Economische ontwikkeling	4.280	7.500	7.500	7.500	7.500
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.875.000				
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen	41.167	55.344	55.344	55.344	55.344
3.4 Economische promotie	17.862	-2.768	-2.768	-2.768	3.232
4.2 Onderwijshuisvesting	-8.530	-8.429	-8.429	-8.429	-8.429
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-23.600	-23.600	-23.600	-23.600	-23.600
5.1 Sportbeleid en activering	108.863	50.284	-999.592	-225.000	-225.000
5.2 Sportaccommodaties	-213.604	-288.962	-92.255	-56.216	-33.645
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-914	-914	-914	-2.326	-914
5.5. Cultureel erfgoed	1.042	1.978	2.781	1.507	5.617
5.6 Media	-10.332	168	-3.296	46	754
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-224.106	-286.737	-361.150	-431.802	-500.381
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-418.066	-859.452	-941.631	-938.975	-914.713
6.2 Wijkteams	-136.608	-149.331	-149.366	-149.331	-148.976
6.3 Inkomensregelingen	-362.293	-450.293	-537.293	-535.273	-527.293
6.4 Begeleide participatie	-1.058.304	-958.570	-901.570	-193.570	-51.570
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-214.993	-84.993	-84.993	-84.993	-84.993
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-195.000	-255.000	-215.000	-218.000	-215.000
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-9.000	367.000	367.000	367.000	367.000
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	15.516	15.516	15.516	15.516	15.516
7.1 Volksgezondheid	-72.159	-86.526	-85.914	-86.487	-101.179
7.2 Riolering	0	0	0	0	0
7.3 Afval	0	0	0	0	0
7.4 Milieubeheer	-141.436	-289.420	-289.420	-346.124	-346.124
8.1 Ruimtelijke Ordening	-55.414	-92.211	-95.013	-96.731	-104.984
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-180.101	-1.988.880	1.056.033	1.315.455	53.748
8.3 Wonen en bouwen	-29.090	25.368	25.368	25.368	18.828
(- = nadeel en + = voordeel)	-1.300.768	-466.359	-1.907.407	-19.963	-387.383

II. Geactualiseerd overzicht meerjarenprogramma

Onderstaand wordt het meerjarenprogramma na verwerking van de mutaties uit deze perspectiefnota weergegeven:

A	Omschrijving (bedragen x € 1.0)	i/s	2023-i	2024-i	2025-i	2026-i	2027-i	2023	2024	2025	2026	2027
A	Bestuur en ondersteuning	-										
	Algemene reserve: MFA aan de Markt	i						2.542.500				
	Reserve kapitaallasten investeringen:MFA aan de Markt	i						-2.542.500				
B	Algemene reserve: dekking dotatie reserve kapitaallasten gemeenschapshuis aan de Ma										940.800	
	Algemene reserve: dekking dotatie reserve kapitaallasten gemeenschapshuis aan de Ma										670.307	
	Algemene reserve: dekking dotatie reserve kapitaallasten investeringen locatie MFA Hape								2.195.620			
	Algemene reserve: dotatie opbrengst latende opbrengst locatie Den Herd	i						891.475			-891.475	
	Algemene reserve: dotatie opbrengst latende opbrengst locatie Praktijkschool	i						370.307			-370.307	
	Algemene reserve: toevoeging latende opbrengst locatie Den Herd	i						-891.475				
	Algemene reserve: toevoeging latende opbrengst locatie Den Tref	i								-662.701		
	Algemene reserve: toevoeging latende opbrengst locatie Het Palet	i								-285.664		
	Algemene reserve: toevoeging latende opbrengst locatie Praktijkschool	i						-370.307				
	Algemene reserve: toevoeging opbrengst verkoop Med.Centrum	i								-151.300		
	Algemene reserve: toevoeging opbrengst verkoop oude Kloostertuin	i								-100.000		
	Reserve kapitaallasten gemeenschapshuis aan de Markt	i									-1.611.107	
	Reserve kapitaallasten gemeenschapshuis aan de Markt (opbrengst locatie Den Herd)	s						44.583	44.305	44.027	44.027	
	Reserve kapitaallasten gemeenschapshuis aan de Markt (opbrengst locatie Praktijkscho							31.765	31.566	31.368	31.368	
	Reserve kapitaallasten gemeenschapshuis Den Tref	i								-1.000.000		
	Reserve kapitaallasten investeringen dekking uitgaven MFA Hapert	s						-75.915	15.721	60.304	92.727	
	Reserve kapitaallasten investeringen locatie MFA Hapert	i								-1.195.620		
								433	-1.108.073	-1.126.083	168.122	
A	Overhead en ondersteuning organisatie	-										
	Energiebesparende maatregelen gemeentehuis	s			-431.000					-20.832	-40.801	-39.939
	Renovatie dak gemeentehuis	s			-25.000					-875	-1.720	-1.690
	Uitbreiding formatie Ontwikkeling / Dienstverlening & Bedrijfsvoering	s						-117.353	-216.761	-216.761	-216.761	-216.761
	Vervanging installaties gemeentehuis	s			-91.000					-4.398	-8.615	-8.433
					-547.000			-117.353	-216.761	-242.866	-267.897	-266.823
A	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	-										
	Algemene uitkering jeugdzorg 2022 t/m 2025	s							902.000	831.000	573.000	573.000
	Taakstelling middels stofkammaatregelen	s						150.000	300.000	300.000	300.000	300.000
B	Extra verhoging tarieven onroerende zaakbelastingen	s							244.000	244.000	244.000	244.000
								150.000	1.446.000	1.375.000	1.117.000	1.117.000
A	Veiligheid	-										
	Renovatie dak brandweerkazerne Hapert	s					-32.000					-1.120
	Uitbreiding formatie buitengewoon opsporingsambtenaar	s						-34.594	-72.199	-72.199	-72.199	-72.199
							-32.000	-34.594	-72.199	-72.199	-72.199	-73.319

A	Omschrijving (bedragen x € 1.0)	i/s	2023-i	2024-i	2025-i	2026-i	2027-i	2023	2024	2025	2026	2027
A	Verkeer en vervoer	-										
	Herinrichting Oude Provincialeweg	s	-302.000					-7.550	-14.919	-14.738	-14.556	-14.375
	Herstructurering KoolbogtBladel	s	-100.000					-2.750	-5.425	-5.350	-5.275	-5.200
	Infrastructurele maatregelen centrumvisie Bladel	s	-300.000					-7.500	-14.820	-14.640	-14.460	-14.280
	Uitbreiding formatie buitendienst medewerkers	s						-54.330	-56.123	-56.123	-56.123	-56.123
	Uitvoering verkeersvisie 2024	s		-1.430.000					-35.750	-70.642	-69.784	-68.926
	Uitvoering verkeersvisie 2025	s			-1.430.000					-35.750	-70.642	-69.784
	Uitvoering verkeersvisie 2026	s				-1.430.000					-35.750	-70.642
	Uitvoering verkeersvisie 2027	s					-1.430.000					-35.750
	Verbetering / gepland groot onderhoud wegen 2024	s		-1.502.396					-37.560	-74.218	-73.317	-72.415
	Verbetering / gepland groot onderhoud wegen 2025	s			-1.502.396					-37.560	-74.218	-73.317
	Verbetering / gepland groot onderhoud wegen 2026	s				-1.502.396					-37.560	-74.218
	Verbetering / gepland groot onderhoud wegen 2027	s					-1.502.396					-37.560
	Vervanging openbare verlichting 2024: armaturen	s		-58.133					-2.325	-4.563	-4.476	-4.389
	Vervanging openbare verlichting 2024: masten	s		-62.593					-1.721	-3.396	-3.349	-3.302
	Vervanging openbare verlichting 2025: armaturen	s			-58.133					-2.325	-4.563	-4.476
	Vervanging openbare verlichting 2025: masten	s			-62.593					-1.721	-3.396	-3.349
	Vervanging openbare verlichting 2026: armaturen	s				-58.133					-2.325	-4.563
	Vervanging openbare verlichting 2026: masten	s				-62.593					-1.721	-3.396
	Vervanging openbare verlichting 2027: armaturen	s					-58.133					-2.325
	Vervanging openbare verlichting 2027: masten	s					-62.593					-1.721
B	Herstructurering KoolbogtBladel	s		-900.000					-24.750	-48.825	-48.150	-47.475
	Infrastructurele maatregelen centrumvisie Bladel	s										
	Uitvoering herinrichting N284	s			-86.000	-150.000	-1.150.000			-4.157	-15.391	-77.752
	Verbreden bestaande recreatieve fietspaden Cartierheide (semi-verharding)	s	-750.000					-26.250	-51.600	-50.700	-49.800	-48.900
			-1.452.000	-3.953.122	-3.139.122	-3.203.122	-4.203.122	-98.380	-244.993	-424.708	-584.856	-794.238
A	Economie	-										
B	Toeristenbelasting	s										
A	Onderwijs	-										
B	Extra lokaal basisschool De Vest	s										

A	Omschrijving (bedragen x € 1.0)	i/s	2023-i	2024-i	2025-i	2026-i	2027-i	2023	2024	2025	2026	2027
A	Sport, cultuur en recreatie	-										
	Fusie korfbalverenigingen Hapert en Hoogeloon: nieuwbouw	s		-844.000					-23.210	-45.787	-45.154	-44.521
	Fusie korfbalverenigingen Hapert en Hoogeloon: nieuwbouw SPUK	s		118.160					3.249	6.410	6.322	6.233
	Fusie korfbalverenigingen Hapert en Hoogeloon: verbouwing	s		-267.000					-9.345	-18.370	-18.049	-17.729
	Fusie korfbalverenigingen Hapert en Hoogeloon: verbouwing SPUK	s		37.380					1.308	2.572	2.527	2.482
	Herontwikkeling sportpark Casteren	s		-1.147.000					-40.145	-78.914	-77.537	-76.161
	Herontwikkeling sportpark Casteren SPUK	s		160.580					5.620	11.048	10.855	10.663
	Kunstgrastrajecten Bladel en Hapert	s	-2.100.000					-101.500	-198.800	-194.600	-190.400	-186.200
	Kunstgrastrajecten Bladel en Hapert SPUK	s	294.000					14.210	27.832	27.244	26.656	26.068
	LUWA-toren Bladel: renovatie	s		-50.000					-1.750	-3.440	-3.380	-3.320
	Renovatie sportvelden 2024	s		-3.500					-83	-165	-164	-164
	Renovatie sportvelden 2024 SPUK	s		3.500					83	165	164	164
	Renovatie sportvelden 2025	s			-3.500					-83	-165	-165
	Renovatie sportvelden 2025 SPUK	s			3.500					83	165	165
	Renovatie sportvelden 2026	s				-3.500					-83	-83
	Renovatie sportvelden 2026 SPUK	s				3.500					83	83
	Sportpark De Lemelvelden: renovatie gebouw De Witpen	s		-91.000					-3.185	-6.261	-6.152	-6.042
	Sportpark De Lemelvelden: renovatie tennis/korfbal	s			-35.000					-1.225	-2.408	-2.366
	Sportpark De Lemelvelden: renovatie tennis/korfbal SPUK	s			4.900					172	337	331
	Sportpark De Lemelvelden: renovatie tribune w Hapert	s		-20.000					-700	-1.376	-1.352	-1.328
	Sportpark De Lemelvelden: renovatie tribune w Hapert SPUK	s		2.800					98	193	189	186
	Sportpark De Smagtenbocht: renovatie dak VV Bladella	s		-69.000					-2.415	-4.747	-4.664	-4.582
	Sportpark De Smagtenbocht: renovatie dak VV Bladella SPUK	s		9.660					338	665	653	641
	Sportpark De Smagtenbocht: renovatie tennispaviljoen	s			-42.000					-1.470	-2.890	-2.839
	Sportpark De Smagtenbocht: renovatie tennispaviljoen SPUK	s			5.880					206	405	397
	Uitvoering groenstructuurplan 2023	s	-40.000					-1.400	-2.752	-2.704	-2.656	-2.608
	Uitvoering groenstructuurplan 2024	s		-150.000					-5.250	-10.320	-10.140	-9.960
	Uitvoering groenstructuurplan 2025	s			-150.000					-5.250	-10.320	-10.140
	Uitvoering groenstructuurplan 2026	s				-150.000					-5.250	-10.320
	Uitvoering groenstructuurplan 2027	s					-150.000					-5.250
	Vervanging openbaar groen 2023	s	-260.000					-9.100	-17.888	-17.576	-17.264	-16.952
	Vervanging openbaar groen 2024	s		-260.000					-9.100	-17.888	-17.576	-17.264
	Vervanging openbaar groen 2025	s			-260.000					-9.100	-17.888	-17.576
	Vervanging openbaar groen 2026	s				-260.000					-9.100	-17.888
	Vervanging openbaar groen 2027	s					-260.000					-9.100
	Vervanging speeltoestellen 2024	s		-88.500					-5.753	-11.240	-10.974	-10.709
	Vervanging speeltoestellen 2025	s			-163.000					-10.595	-20.701	-20.212
	Vervanging speeltoestellen 2026	s				-66.000					-4.290	-8.382
	Vervanging speeltoestellen 2027	s					-66.000					-4.290

A	Omschrijving (bedragen x € 1.0)	i/s	2023-i	2024-i	2025-i	2026-i	2027-i	2023	2024	2025	2026	2027
B	Fusie korfbalverenigingen Hapert en Hoogeloon: kunstgrasveld	s										
	Fusie korfbalverenigingen Hapert en Hoogeloon: kunstgrasveld SPUK	s										
	Fusie korfbalverenigingen Hapert en Hoogeloon: nieuwbouw	s										
	Fusie korfbalverenigingen Hapert en Hoogeloon: nieuwbouw SPUK	s										
	Fusie korfbalverenigingen Hapert en Hoogeloon: verbouwing	s										
	Fusie korfbalverenigingen Hapert en Hoogeloon: verbouwing SPUK	s										
	Gemeenschapshuis aan de Markt: huur en servicekosten bibliotheek	s								75.785	75.785	75.785
	Herontwikkeling sportpark Casteren	s										
	Herontwikkeling sportpark Casteren SPUK	s										
	Multifunctionele accommodatie met binnenzwembad	s		-7.500.000	-10.000.000			-324.468	-757.092	-757.092	-757.092	
	Multifunctionele accommodatie met binnenzwembad: exploitatie subsidie	s							-225.000	-225.000	-225.000	
	Multifunctionele accommodatie met binnenzwembad: installaties	s			-500.000				-17.500	-34.400	-33.800	
	Multifunctionele accommodatie met binnenzwembad: kostendekkende huur	s								-0	791.491	790.892
			-2.106.000	-10.157.920	-11.139.220	-476.000	-476.000	-97.790	-606.316	-1.316.161	-579.416	-607.953
A	Sociaal domein	-										
	Gemeenschapshuis aan de Markt aanvulling	s	-2.542.500					-88.988	-174.924	-171.873	-168.822	-165.771
	MFA De Poel Netersel: verduurzaming	s			-44.000					-2.127	-4.165	-4.077
	MFA D'n Anloop Hoogeloon: verduurzaming	s			-37.000					-1.788	-3.503	-3.429
	Uitbreiding formatie begeleiding nieuwkomers	s						-44.673	-57.218	-57.218	-57.218	-57.218
	Voormalige gemeentewerf Bladel: renovatie dak	s		-65.000					-2.275	-4.472	-4.394	-4.316
B	Gemeenschapshuis aan de Markt: huur en servicekosten CJG	s								45.262	45.262	45.262
	Gemeenschapshuis aan de Markt: huur en servicekosten Kloostertuin	s								45.438	45.438	45.438
			-2.542.500	-65.000	-81.000			-133.661	-234.417	-146.778	-147.402	-144.111
A	Volksgezondheid en milieu	-										
	Rioolrechten: uitvoering GRP 2024	s										
	Rioolrechten: uitvoering GRP 2024-2026	s							55.455	164.992	273.154	324.487
	Rioolrechten: uitvoering GRP 2025	s										
	Rioolrechten: uitvoering GRP 2026	s										
	Rioolrechten: uitvoering GRP 2027	s										55.455
	Uitvoering GRP 2022: waterbergingsgebied ind.terrein Bladel	s	-181.047									
	Uitvoering GRP 2022: waterbergingsgebied ind.terrein Bladel subsidie	s	90.524	90.523								
	Uitvoering GRP 2024: klimaatmaatregelen	s		-532.000				-13.300	-26.281	-25.962	-25.642	
	Uitvoering GRP 2024: vervanging gemalen	s		-79.650				-3.186	-6.253	-6.133	-6.014	
	Uitvoering GRP 2024: vervanging riolering	s		-1.558.760				-38.969	-77.003	-76.067	-75.132	
	Uitvoering GRP 2025: klimaatmaatregelen	s			-532.000				-13.300	-26.281	-25.962	
	Uitvoering GRP 2025: vervanging gemalen	s			-79.650				-3.186	-6.253	-6.133	
	Uitvoering GRP 2025: vervanging riolering	s			-1.558.760				-38.969	-77.003	-76.067	

A ▾	Omschrijving (bedragen x € 1.0)	i/s ▾	2023-i	2024-i	2025-i	2026-i	2027-i	2023	2024	2025	2026	2027
	Uitvoering GRP 2026: klimaatmaatregelen	s				-532.000					-13.300	-26.281
	Uitvoering GRP 2026: vervanging gemalen	s				-79.650					-3.186	-6.253
	Uitvoering GRP 2026: vervanging riolering	s				-1.558.760					-38.969	-77.003
	Uitvoering GRP 2027: klimaatmaatregelen	s					-532.000					-13.300
	Uitvoering GRP 2027: vervanging gemalen	s					-79.650					-3.186
	Uitvoering GRP 2027: vervanging riolering	s					-1.558.760					-38.969
			-90.523	-2.079.887	-2.170.410	-2.170.410	-2.170.410					
A	Ruimtelijke ontwikkeling en beheer	-										
	Anticiperende verwervingen	s		-2.000.000					-60.000	-60.000	-60.000	-60.000
	Startersleningen	s		-375.000					-11.250	-11.250	-11.250	-11.250
B	Ontwikkeling latende locatie Den Tref	i								662.701		
	Ontwikkeling latende locatie Het Palet	i								285.664		
	Ontwikkeling latende locatie Kloostertuin/medisch centrum	i						-251.300		251.300		
	Ontwikkeling locatie Den Herd	i									891.475	
	Ontwikkeling locatie Praktijkschool	i									370.307	
	Opbrengst verkoop Med.Centrum	i						151.300				
	Opbrengst verkoop oude Kloostertuin	i						100.000				
				-2.375.000					-71.250	1.128.415	1.190.532	-71.250
			-6.191.023	-18.630.929	-17.076.752	-5.849.532	-6.881.532	-331.778	497	-807.370	-470.321	-672.572

III. Overzicht verloop algemene reserve

In onderstaand overzicht wordt het geprognosticeerde verloop van de algemene reserve weergegeven:

prognose verloop omvang algemene reserve (bedragen x € 1,-)	2023	2024	2025	2026	2027
geraamde stand algemene reserve begin jaar	13.719.000	14.145.000	15.285.000	14.760.000	14.767.000
mutaties algemene reserve:					
<u>vermeerderingen:</u>					
afsluitingen grondexploitaties obv voorzichtige variant	6.000		99.000		
vrijval dekkingsreserve: landbouwgronden	111.000				
opbrengsten achterblijvende locaties tbv Het Palet			286.000		
opbrengsten achterblijvende locaties tbv oude Kloosteruin/med.centrum			251.000		
opbrengsten achterblijvende locaties tbv Den Herd				891.000	
opbrengsten achterblijvende locaties tbv Praktijkschool				370.000	
opbrengsten achterblijvende locaties tbv Den Tref			663.000		
Kempisch bedrijventpark: winstuitkering	1.875.000				
exploitatiesaldo en budgetoverhevelingen	9.177.000				
<u>verminderingen:</u>					
aanvulling dekkingsreserve tbv gemeenschaphuis aan de Markt	-9.936.000				
aanvulling dekkingsreserve tbv oude Kloostertuin / med.centrum			-251.000		
aanvulling dekkingsreserve tbv Het Palet			-944.000		
aanvulling dekkingsreserve tbv Den Herd naar de Markt				-941.000	
aanvulling dekkingsreserve tbv praktijkschool Den Herd naar de Markt				-670.000	
aanvulling dekkingsreserve tbv Den Tref			-1.000.000		
sloopkosten gemeenschaphuis aan de Markt budgetoverheveling	-254.000				
toevoeging algemene reserve grondexploitatie (resultaatbestemming)	-37.000				
uitvoeringsprogramma duurzaamheid particulieren	-350.000	-350.000	-350.000		
uitvoeringsprogramma duurzaamheid particulieren: budgetoverheveling	-168.000				
eenmalige kosten Het Palet / MFA Hapert / Kloostertuin	-40.000				
budgetoverhevelingen 2022	-1.614.000				
saldo begroting 2023, inclusief begrotingswijzigingen	2.957.000	1.956.000	2.628.000	377.000	377.000
mutaties perspectiefnota 2023	-1.301.000	-466.000	-1.907.000	-20.000	-387.000
geraamde stand algemene reserve eind	14.145.000	15.285.000	14.760.000	14.767.000	14.757.000

